

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

INFORMACIJA

**O SUBJEKTIMA BANKARSKOG SISTEMA FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE SA STANJEM NA DAN 31.03.2020. GODINE**

Sarajevo, juni/lipanj 2020. godine

AOD	Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine
BD	Brčko Distrikt
BiH	Bosna i Hercegovina
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CRK	Centralni registar kredita poslovnih subjekata i fizičkih lica u BiH
EBA	European Banking Authority (Evropsko nadzorno tijelo za bankarstvo)
ECB	European Central Bank (Evropska centralna banka)
ECL	Expected credit loss (Očekivani kreditni gubitak)
EFSE	European Fund for Southeast Europe (Evropski fond za Jugoistočnu Evropu)
EKS	Efektivna kamatna stopa
EU	Europska unija
FBA	Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FSAP	Financial Sector Assessment Program (Program procjene finansijskog sektora)
FX rizik	Foreign Exchange Risk (Devizni rizik)
ICAAP	Internal Capital Adequacy Assessment Process (Interni proces procjene adekvatnosti kapitala)
ILAAP	Internal Liquidity Adequacy Assessment Process (Interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti)
LCR	Liquidity Coverage Ratio (Koeficijent pokrića likvidnosti)
MKD	Mikrokreditno društvo
MKF	Mikrokreditna fondacija
MKO	Mikrokreditna organizacija
MMF	Međunarodni monetarni fond
MRS	Međunarodni računovodstveni standardi
MSFI	Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja
NKS	Nominalna kamatna stopa
NPL	Non performing loans (Nekvalitetni krediti)
RKG	Rezerve za kreditne gubitke
RS	Republika Srpska
SB	Svjetska banka
SBS	Subjekti bankarskog sistema FBiH: banke, bankarske grupe, razvojne banke, MKO, lizing društva, faktoring društva, mjenjači i druge finansijske organizacije čije poslovanje nadzire FBA
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process (Supervizorski pregled i proces procjene)
UBBiH	Udruženje banaka Bosne i Hercegovine
UDLBiH	Udruženje društava za lizing BiH
USAID FINRA Projekat	United States Agency for International Development - Financial Reform Agenda Activity Project (Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj - Projekat reformi finansijskog sektora)
UO FBA	Upravni odbor Agencije za bankarstvo FBiH
ZoA	Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
ZoB	Zakon o bankama
ZoF	Zakon o faktoringu
ZoL	Zakon o lizingu
ZoMKO	Zakon o mikrokreditnim organizacijama

SADRŽAJ:

Skraćenice i termini:.....	1
Spisak tabela:.....	5
Spisak grafikona:.....	6
SAŽETAK.....	7
UVOD	11
1. BANKARSKI SEKTOR	12
1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH.....	12
1.1.1. Status, broj i poslovna mreža	12
1.1.2. Struktura vlasništva i tržišno učešće	13
1.1.3. Kadrovska struktura.....	15
1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA.....	16
1.2.1. Bilans stanja.....	16
1.2.2. Obaveze	20
1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala.....	23
1.2.4. Kreditni rizik.....	26
1.2.5. Profitabilnost.....	33
1.2.6. Ponderisane NKS i EKS	36
1.2.7. Likvidnost	37
1.2.8. Devizni (FX) rizik.....	40
1.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR	42
2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA	44
2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR.....	44
2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH.....	44
2.1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA.....	45
2.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR	51
2.2. LIZING SEKTOR	52
2.2.1. STRUKTURA LIZING SEKTORA U FBiH.....	52
2.2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA.....	53
2.2.3. PREPORUKE ZA LIZING SEKTOR	59
2.3. FAKTORING POSLOVI	60
2.3.1. Učesnici na tržištu faktoringa u FBiH	60
2.3.2. Obim, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH.....	60
2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING POSLOVANJE	62
ZAKLJUČAK	63
PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR	64
Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 31.03.2020.	64
Prilog 2 - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans)	65
Prilog 3 - Pregled aktive, kredita i depozita banaka u FBiH - 31.03.2020.	66
Prilog 4 - Sektorska struktura kredita u FBiH i ECL - 31.03.2020.	67
Prilog 5 - Bilans uspjeha banaka u FBiH po šemi FBA - 31.03.2020.	68
Prilog 6 - Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite sa 31.03.2020.	69
Prilog 6a - Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite po periodima	70
PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR.....	71
Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH i pregled osnovnih pokazatelja o MKO u FBiH - 31.03.2020.	71
Prilog 8 - Zbirni bilans stanja MKF - 31.03.2020.	72
Prilog 9 - Zbirni bilans stanja MKD - 31.03.2020.....	73
Prilog 10 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO sa sjedištem u FBiH, za isplaćene mikrokredite u periodu 01.01.-31.03.2020.	74
Prilog 10a - Uporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO sa sjedištem u FBiH	74
za isplaćene mikrokredite.....	74
Prilog 11 - Zbirni bilans uspjeha MKF - 31.03.2020.....	75
Prilog 12 - Zbirni bilans uspjeha MKD - 31.03.2020.....	76
PRILOZI ZA LIZING SEKTOR	77

Prilog 13 - Osnovni podaci o lizing društvima s pregledom osnovnih pokazatelja lizing društava iz F BiH - 31.03.2020.	77
Prilog 14 - Zbirni bilans stanja lizing društava - 31.03.2020.	78
Prilog 15 - Zbirni bilans uspjeha lizing društava za period 01.01.-31.03.2020.	79
Prilog 16 - Pregled ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu - 01.01.- 31.03.2020. - prema predmetu i korisniku lizinga.....	80
Prilog 16a - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu po periodima – prema korisniku lizinga.....	80

Spisak tabela:

Tabela 1:	Banke FBiH, organizacioni dijelovi banaka iz RS u FBiH i mreža bankomata i POS uređaja	12
Tabela 2:	Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu.....	14
Tabela 3:	Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala.....	15
Tabela 4:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih u bankama FBiH.....	15
Tabela 5:	Ukupna aktiva po zaposlenom.....	15
Tabela 6:	Bilans stanja.....	16
Tabela 7:	Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi.....	17
Tabela 8:	Učešće grupa banaka u ukupnoj aktivni kroz periode.....	18
Tabela 9:	Novčana sredstva banaka	18
Tabela 10:	Ulaganja u vrijednosne papire prema vrsti instrumenta.....	19
Tabela 11:	Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH.....	19
Tabela 12:	Sektorska struktura depozita.....	21
Tabela 13:	Štednja stanovništva.....	22
Tabela 14:	Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima.....	23
Tabela 15:	Kreditni, štednja i depoziti stanovništva	23
Tabela 16:	Izveštaj o stanju regulatornog kapitala.....	24
Tabela 17:	Struktura izloženosti riziku.....	25
Tabela 18:	Pokazatelji adekvatnosti kapitala.....	26
Tabela 19:	Stopa finansijske poluge.....	26
Tabela 20:	Finansijska imovina, vanbilansne stavke i ECL.....	27
Tabela 21:	Izloženost prema nivoima kreditnog rizika.....	28
Tabela 22:	Sektorska struktura kredita.....	30
Tabela 23:	Ročna struktura kredita.....	30
Tabela 24:	Kreditni prema nivoima kreditnog rizika.....	31
Tabela 25:	Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak.....	33
Tabela 26:	Struktura ukupnih prihoda.....	34
Tabela 27:	Struktura ukupnih rashoda.....	35
Tabela 28:	Pokazatelji profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti.....	36
Tabela 29:	LCR.....	37
Tabela 30:	Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću.....	38
Tabela 31:	Koeficijenti likvidnosti.....	38
Tabela 32:	Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana.....	39
Tabela 33:	Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EUR i ukupno).....	41
Tabela 34:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih u MKO u FBiH.....	45
Tabela 35:	Bilans stanja mikrokreditnog sektora.....	45
Tabela 36:	Ročna struktura uzetih kredita.....	46
Tabela 37:	Struktura kapitala mikrokreditnog sektora.....	47
Tabela 38:	Neto mikrokreditni	48
Tabela 39:	Sektorska i ročna struktura mikrokredita.....	48
Tabela 40:	RKG.....	49
Tabela 41:	Bilans uspjeha mikrokreditnog sektora.....	50
Tabela 42:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih u lizing društvima FBiH.....	53
Tabela 43:	Struktura potraživanja po finansijskom lizingu.....	54
Tabela 44:	Struktura potraživanja po finansijskom lizingu - uporedni pregled.....	54
Tabela 45:	Struktura neto bilansnih pozicija aktive.....	55
Tabela 46:	Pregled rezervi za finansijski lizing	56
Tabela 47:	Struktura ukupnih prihoda.....	57
Tabela 48:	Struktura ukupnih rashoda.....	57
Tabela 49:	Struktura broja zaključenih ugovora i iznosa finansiranja lizing sistema	58
Tabela 50:	Nominalni iznos otkupljenih novč. potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u FBiH, prema vrsti faktoringa i domicilnosti.....	61

Spisak grafikona:

Grafikon 1:	Struktura stranog kapitala po zemljama, učešće u %.....	13
Grafikon 2:	Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe, učešće u %	14
Grafikon 3:	Herfindahlov indeks koncentracije u aktivi, kreditima i depozitima	17
Grafikon 4:	Koncentracijske stope za pet najvećih banaka-CR5: aktiva, krediti i depoziti.....	18
Grafikon 5:	Struktura ulaganja u vrijednosne papire prema kriteriju države emitenta	20
Grafikon 6:	Ukupni depoziti (000 KM).....	20
Grafikon 7:	Omjer kredita i depozita.....	21
Grafikon 8:	Štednja stanovništva po periodima	22
Grafikon 9:	Kreditni (000 KM)	29
Grafikon 10:	Učešće NPL-a u kreditima.....	32
Grafikon 11:	Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana.....	40

SAŽETAK

Osnovni pokazatelji poslovanja bankarskog sektora u FBiH

U FBiH na dan 31.03.2020. godine poslovalo je 15 komercijalnih banaka, sa 544 organizaciona dijela, u kojima je bilo zaposleno ukupno 6.609 lica.

Ukupna neto aktiva na nivou bankarskog sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine iznosi 23,8 milijardi KM i za 407,2 miliona KM ili 1,7% je manja u odnosu na 31.12.2019. godine.

Ukupni kapital banaka u FBiH na dan 31.03.2020. godine iznosi 2,9 milijardi KM, što je za 191 milion KM ili 6,1% manje u odnosu na kraj 2019. godine, od čega dionički kapital iznosi 1,3 milijarde KM. Učešće ukupnog kapitala u izvorima na nivou bankarskog sektora FBiH iznosi 12,4%.

Regulatorni kapital iznosi 2,7 milijardi KM i smanjen je za 34,2 miliona KM ili 1,3% u odnosu na kraj 2019. godine. Osnovni kapital smanjen je za 127,6 miliona KM ili 4,8%, dok je dopunski kapital povećan za 93,4 miliona KM ili 276,7%. Značajno povećanje dopunskog kapitala posljedica je primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka („Sl. novine FBiH“, br. 44/19) i ukidanja nedostajućih RKG kao odbitne stavke od dopunskog kapitala.

Stopa regulatornog kapitala bankarskog sektora FBiH na dan 31.03.2020. godine iznosi 17,7% i za 0,2 procentna poena manja je u odnosu na kraj 2019. godine, a za 5,7 procentnih poena veća je od zakonom propisanog minimuma od 12%. Na nivou bankarskog sektora FBiH, i ostale stope kapitala (stopa redovnog osnovnog kapitala i osnovnog kapitala) su veće u odnosu na propisane minimume.

Stopa finansijske poluge (odnos osnovnog kapitala i ukupne izloženosti banke) na nivou bankarskog sektora FBiH na dan 31.03.2020. godine iznosi 10,2% i niža je za 0,3 procentna poena u odnosu na kraj 2019. godine. U odnosu na regulatorno propisani minimum od 6%, ista je veća za 4,2 procentna poena.

Ukupna izloženost banaka na dan 31.03.2020. godine iznosi 27,8 milijardi KM, od čega se 24,3 milijarde KM odnosi na bilansne izloženosti, a 3,5 milijardi KM na vanbilansne stavke.

U prva tri mjeseca 2020. godine zabilježen je pad bilansne izloženosti u odnosu na kraj 2019. godine za iznos od 480,7 miliona KM ili 1,9%, a uzrokovan je smanjenjem novčanih sredstava i izvršenim knjigovodstvenim otpisom u skladu sa novim regulatornim okvirom. U istom periodu zabilježen je i pad vanbilansnih stavki za 23,8 miliona KM ili 0,7%.

FBA je u 2019. godini, s ciljem standardizacije upravljanja kreditnim rizikom i mjerenja ECL i usklađivanja sa MSFI 9, donijela Odluku o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, sa obavezom primjene od 01.01.2020. godine. Istom je uveden koncept raspoređivanja izloženosti u tri nivoa kreditnog rizika i utvrđivanja ECL, odnosno u nivo kreditnog rizika 1 (izloženosti sa niskim nivoom kreditnog rizika po kojima dužnik ne kasni sa otplatom u materijalno značajnom iznosu duže od 30 dana), nivo kreditnog rizika 2 (povećan nivo kreditnog rizika, kašnjenje duže od 30 dana) i nivo kreditnog rizika 3 (izloženosti u statusu neizmirenja obaveza, kašnjenje duže od 90 dana). Bilansne izloženosti u nivou kreditnog rizika 1 na dan 31.03.2020. godine iznose 21,5 milijardi KM i čine 88,4% ukupnih bilansnih izloženosti. Bilansne

izloženosti u nivou kreditnog rizika 2 na dan 31.03.2020. godine iznose 1,7 milijardi KM i čine 7% ukupnih bilansnih izloženosti, dok bilansne izloženosti u nivou kreditnog rizika 3 iznose 1,1 milijardu KM i čine 4,6% ukupnih bilansnih izloženosti.

Vanbilansne izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 1 na dan 31.03.2020. godine iznose 3,1 milijardu KM i čine 89% ukupnih vanbilansnih izloženosti. Izloženosti u nivou kreditnog rizika 2 iznose 369,4 miliona KM ili 10,6% ukupnih vanbilansnih izloženosti, dok je u nivo kreditnog rizika 3 raspoređeno 13,2 miliona KM ili 0,4% ukupnih vanbilansnih izloženosti.

Kao rezultat primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, stope pokrivenosti ECL su povećane u odnosu na kraj 2019. godine. Pokrivenost za bilansne izloženosti u nivou kreditnog rizika 1 povećana je sa 0,6% na 0,7%, u nivou kreditnog rizika 2 sa 6,9% na 8,6% i u nivou kreditnog rizika 3 sa 72,7% na 79,8%.

Ukupna pokrivenost ECL vanbilansnih izloženosti povećana je sa 1,2% na 1,6%. Povećanje pokrivenosti zabilježeno je kod nivoa kreditnog rizika 1 i 2, dok je kod nivoa kreditnog rizika 3 došlo do smanjenja stope pokrivenosti.

Na dan 31.03.2020. godine krediti iznose 15,3 milijarde KM i isti su ostvarili rast u iznosu od 36,2 miliona KM ili 0,2% u odnosu na kraj 2019. godine. Krediti odobreni stanovništvu, sa učešćem u ukupnim kreditima od 48,4%, ostvarili su smanjenje od 0,3% i iznose 7,4 milijarde KM. Krediti odobreni pravnim licima, sa učešćem u ukupnim kreditima od 51,6%, ostvarili su rast od 0,8% i iznose 7,9 milijardi KM.

Kreditni portfolio u nivou kreditnog rizika 3 (NPL) na dan 31.03.2020. godine iznosi 1,1 milijardu KM i čini 7% ukupnog kreditnog portfolia, i smanjen je za 14,6% u odnosu na kraj prethodne godine. Stopa pokrivenosti ECL za nivo kreditnog rizika 3 iznosi 79,5% (pravna lica 76,9%, a stanovništvo 83,6%) i u odnosu na 31.12.2019. godine veća je za 7,6 procentnih poena.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima, na NPL se odnosi 652,3 miliona KM ili 8,3%, što je za 1,5 procentnih poena manje nego na kraju 2019. godine. Za sektor stanovništva NPL iznosi 413,3 miliona KM ili 5,6%, što je za 0,9 procentnih poena manje nego na kraju 2019. godine.

Novčana sredstva iznose 7,3 milijarde KM ili 30,7% ukupne aktive i manja su za 333,7 miliona KM ili 4,4% u odnosu na kraj 2019. godine.

Ulaganja u vrijednosne papire sa 31.03.2020. godine iznose 1,5 milijardi KM, sa učešćem u aktivni od 6,1% i povećana su u odnosu na kraj 2019. godine za 5,2 miliona KM ili 0,4%.

Depoziti, kao najznačajniji izvor finansiranja banaka iznose 19,1 milijardu KM, uz ostvareno smanjenje za iznos od 266,2 miliona KM ili 1,4%, sa učešćem od 80,4% u ukupnoj pasivi. Štedni depoziti, kao najznačajniji i najveći segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, smanjeni su za 91,1 milion KM ili 1% i iznose 9,5 milijardi KM.

Uzeti krediti iznose 863,9 miliona KM, sa učešćem od 3,6% u ukupnoj pasivi i veći su za 7,3 miliona KM ili 0,8% u odnosu na kraj 2019. godine.

Posmatrajući osnovne pokazatelje likvidnosti, kvalitativne i kvantitativne zahtjeve, kao i druge faktore koji utiču na poziciju likvidnosti banaka, može se zaključiti da je zadovoljavajuća likvidnost bankarskog sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine.

Na nivou bankarskog sektora u FBiH, prema izvještajnim podacima banaka sa 31.03.2020. godine, iskazan je pozitivan finansijski rezultat, ali je isti za 19,2% niži od iskazanog u istom periodu prethodne godine. Tri banke iskazale su gubitak u poslovanju u prvom kvartalu 2020. godine.

Osnovni pokazatelji poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH

U FBiH sa 31.03.2020. godine, dozvolu za rad FBA ima 14 MKO koje čine mikrokreditni sektor u FBiH, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i tri MKD (profitne organizacije). U prvom kvartalu 2020. godine, broj organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u FBiH je 377, u kojima je zaposleno 1.359 lica, što je za 1,2% više u odnosu na 31.12.2019. godine.

Ukupna aktiva mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine iznosi 621,4 miliona KM i za 8,2 miliona KM ili 1,3% je manja u odnosu na 31.12.2019. godine. U posmatranom periodu stopa pada ukupne aktive MKD je 1,7%, a MKF 1,2%.

Ukupni neto mikrokreditni iznose 502,9 miliona KM, što čini 81% ukupne aktive mikrokreditnog sektora u FBiH i manji su za 3,9 miliona KM ili 0,7% u odnosu na 31.12.2019. godine. Stopa rasta neto mikrokredita u MKD je 0,2%, dok je na nivou MKF stopa pada 1,1% u odnosu na 31.12.2019. godine.

Ukupne obaveze po uzetim kreditima mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine iznose 292,8 miliona KM, sa učešćem od 47,1% u ukupnoj pasivi i manje su za 10,8 miliona KM ili 3,5% u odnosu na 31.12.2019. godine. U posmatranom periodu pad kreditnih obaveza MKD je 3,5%, a MKF 3,6%.

Ukupni kapital na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine iznosi 299,6 miliona KM ili 48,2% ukupne pasive i veći je za 5,3 miliona KM ili 1,8% u odnosu na kraj 2019. godine, pri čemu je stopa rasta ukupnog kapitala MKD 4,2%, a MKF 1,3%.

Na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH za period 01.01.-31.03.2020. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od tri miliona KM, što je manje za 40,9% u odnosu na isti period 2019. godine. MKD su iskazala neto gubitak u iznosu od 0,3 miliona KM, dok su MKF iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 3,3 miliona KM.

Operativna efikasnost poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH sa 31.03.2020. godine je 19,70%, što je u okviru propisanog pokazatelja (do 45%), a iskazani povrat na aktivu, prilagođen za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije je pozitivan i iznosi 1,65%, što je u skladu sa propisanim ograničenjem poslovanja.

Osnovni pokazatelji poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH ukazuju na pad ukupne aktive, mikrokreditnog portfolia i obaveza po uzetim kreditima, dok ukupni kapital i broj zaposlenih bilježe rast. Nastavljeno je poslovanje sa pozitivnim finansijskim rezultatom, koji je za 2,1 milion KM niži od iskazanog u istom periodu prethodne godine. Pokazatelji kvaliteta mikrokreditnog portfolia na nivou sektora (portfolio u riziku preko 30 dana – 1,21% i otpisi – 1,12%) su u okviru propisanih ograničenja uz neznatna povećanja u odnosu na kraj 2019. godine.

Osnovni pokazatelji poslovanja lizing sektora u FBiH

Lizing sistem u FBiH sa 31.03.2020. godine čini pet lizing društva (lizing sektor) i jedna komercijalna banka koja obavlja poslove finansijskog lizinga. U lizing sektoru FBiH je sa 31.03.2020. godine zaposleno ukupno 115 lica.

Ukupna aktiva lizing sektora u FBiH na dan 31.03.2020. godine iznosila je 335,4 miliona KM i veća je za 11,8 miliona KM ili 3,6% u odnosu na 31.12.2019. godine.

Neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga, kao najznačajnija stavka u strukturi ukupne aktive, iznose 239,9 miliona KM ili 71,5% ukupne aktive i u odnosu na 31.12.2019. godine manja su za iznos od 1,1 milion KM ili 0,5%. U pogledu kvaliteta aktive lizing sektora u FBiH u prvom kvartalu 2020. godine uočen je porast dospjelih neizmirenih potraživanja za 57,3% u odnosu na 31.12.2019. godine, te porast rezervi za gubitke po finansijskom lizingu za 4,7%. Od ukupnog iznosa iskazanih rezervi za gubitke, 77,4% se odnosi na jedno lizing društvo koje je u prvom kvartalu 2020. godine ostvarilo najveći gubitak. Ukupan broj i vrijednost novozaključenih lizing ugovora za finansijski i operativni lizing, u posmatranom periodu bilježe smanjenje za 34,6%, odnosno 9,2%.

U strukturi ukupne pasive lizing sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine najveću stavku predstavljaju obaveze po uzetim kreditima u iznosu od 297,3 miliona KM, koje čine 88,6% ukupne pasive. U odnosu na 31.12.2019. godine ove obaveze su povećane za iznos od 11 miliona KM ili 3,8%. Posmatrano prema ugovorenoj ročnosti, obaveze po dugoročnim kreditima čine 61,1% ukupnih obaveza po uzetim kreditima, dok kratkoročne obaveze po uzetim kreditima čine 38,9%, koje se odnose na jedno lizing društvo.

Ukupni kapital lizing sektora u FBiH na dan 31.03.2020. godine iznosi 30,3 miliona KM, što čini 9% ukupne pasive lizing sektora FBiH i u poređenju sa 31.12.2019. godine povećan je za iznos od 0,8 miliona KM ili 2,8%.

Na nivou lizing sektora u FBiH u periodu 01.01.-31.03.2020. godine iskazana je dobit u iznosu od 0,8 miliona KM, što predstavlja povećanje za 0,5 miliona KM u odnosu na isti period prethodne poslovne godine. Tri lizing društva su iskazala pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 1,1 milion KM, dok su dva iskazala negativan finansijski rezultat u iznosu od 0,3 miliona KM.

Osnovni pokazatelji faktoring poslovanja u FBiH

Sa 31.03.2020. godine, poslove faktoringa u FBiH obavljale su četiri komercijalne banke, od kojih su tri članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU i jedna u pretežno domaćem vlasništvu.

U FBiH je sa 31.03.2020. godine zaključen 131 ugovor o faktoringu ukupne nominalne vrijednosti otkupljenih novčanih potraživanja u iznosu od 30,6 miliona KM. U odnosu na broj zaključenih ugovora o faktoringu u istom periodu prethodne godine, u prvom kvartalu 2020. godine zabilježeno je povećanje broja zaključenih ugovora za 151,9%, dok nominalna vrijednost otkupljenih novčanih potraživanja i plaćenih kupčevih obaveza prema dobavljaču bilježi smanjenje od 13,3% u odnosu na isti period prethodne godine.

Ukupni prihodi pružaoca usluga faktoringa u FBiH za period 01.01. - 31.03.2020. godine iznosili su 0,3 miliona KM, koji su u poređenju sa istim periodom 2019. godine manji za 22,5%.

UVOD

FBA je osnovana 1996. godine kao neovisna i samostalna institucija koja izvršava nadležnosti u skladu sa odredbama ZoA, međunarodnim standardima, principima supervizije i pravilima struke. UO FBA vrši opći nadzor poslovanja FBA, te u skladu sa zakonom propisanim nadležnostima poduzima mjere za efikasno obavljanje poslova iz djelokruga FBA i za svoj rad odgovara Parlamentu FBiH. U okviru redovnog izvršavanja zakonom propisanih nadležnosti, FBA sačinjava i na web stranici javno objavljuje kvartalne informacije o SBS, koje odobrava UO FBA.

Informacija o SBS sa stanjem na dan 31.03.2020. godine sačinjena je korištenjem obrađenih izvještajnih podataka, koje SBS dostavljaju FBA u propisanim formatima i rokovima, te drugi podaci i informacije koje su SBS dostavili FBA i koji se koriste u redovnom nadzoru SBS. Pojedini izvještajni obrasci su privremeno izmijenjeni obzirom na vanrednu situaciju uzrokovanu pandemijom virusnog oboljenja.

Sadržajno, Informacija je podijeljena u dva dijela. Prvi dio se odnosi na detaljnu analizu bankarskog sektora FBiH, u pogledu bankarske supervizije, njegove strukture, finansijskih pokazatelja poslovanja i preporuka FBA za bankarski sektor u FBiH. U drugom dijelu prezentirana je detaljna analiza poslovanja nedepozitnih finansijskih institucija, kao i usklađenost njihovog poslovanja sa zakonskom i podzakonskom regulativom u okviru koje su kao zasebni segmenti obrađeni mikrokreditni i lizing sektor, kao i faktoring poslovanje u FBiH, sa pripadajućim preporukama FBA.

Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS na odobrene kredite i primljene depozite za banke, kao i prosječne ponderisane NKS i EKS za MKO i ugovore o finansijskom lizingu po segmentima prezentira se sa ciljem veće transparentnosti i lakše uporedivosti za korisnike finansijskih usluga kroz priloge, koji su sastavni dio ove Informacije.

Podaci izraženi u procentima u Informaciji iskazani su u pravilu sa jednim decimalnim mjestom, izuzev podataka o visinama NKS i EKS kod SBS i drugim podacima u kojima je to relevantno.

Vlada FBiH je 16.03.2020. godine donijela Odluku o proglašenju nesreće uzrokovane pojavom koronavirusa (COVID-19) na području Federacije BiH, obzirom na globalnu pojavu virusnog oboljenja COVID-19. FBA je pokrenula niz aktivnosti vezanih za izradu podzakonskih akata - privremenih mjera, preporuka i saopštenja u cilju ublažavanja ekonomskih posljedica uzrokovanih virusnim oboljenjem i održavanja stabilnosti poslovanja SBS. U cilju dinamičkog rasta i oporavka nakon završetka pandemije, FBA je nastavila raditi na izradi podzakonskih akata koja imaju za cilj stimulisati kreditne aktivnosti SBS, privredni rast, zapošljavanje i opći ekonomski rast zemlje.

1. BANKARSKI SEKTOR

1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH

1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31.03.2020. godine u FBiH bankarsku dozvolu ima 15 komercijalnih banaka. Broj banaka je isti kao i 31.12.2019. godine i sve banke su članice AOD.

Posebnim zakonskim propisom regulisano je osnivanje i rad Razvojne banke FBiH, a njen nadzor se vrši u skladu sa Uredbom o kriterijima i načinu vođenja nadzora nad poslovanjem Razvojne banke FBiH, te podaci o njenom poslovanju nisu uvršteni u ovu Informaciju.

U Prilogu 1. daju se osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 31.03.2020. godine.

Banke iz FBiH su sa 31.03.2020. godine imale ukupno 544 organizaciona dijela, što je za 11 organizacionih dijelova ili 2,1% više u odnosu na 31.12.2019. godine. Isto je rezultat reorganizacije, a ne stvarnog povećanja broja. Na području FBiH nalazi se 481 organizacioni dio banaka. Sedam banaka iz FBiH imale su 53 organizaciona dijela u RS-u, a devet banaka je imalo deset organizacionih dijelova u BD-u.

Tri banke iz RS-a imaju 26 organizacionih dijelova u FBiH, što je za jedan organizacioni dio manje u odnosu na 31.12.2019. godine.

U sljedećem pregledu prikazani su organizacioni dijelovi banaka u FBiH na dan 31.03.2020. godine:

Tabela 1: Banke FBiH, organizacioni dijelovi banaka iz RS u FBiH i mreža bankomata i POS uređaja					
R. br.	Naziv banke	Poslovna jedinica/ viši organizacioni dijelovi	Ostali organizacioni dijelovi	POS uređaji	Bankomati
I Banke sa sjedištem u FBiH (na području BiH)					
1.	Addiko Bank d.d. Sarajevo	35	-	-	81
2.	ASA Banka d.d. Sarajevo	13	7	-	25
3.	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	34	1	-	55
4.	Intesa Sanpaolo Banka d.d. BiH Sarajevo	53	-	2.863	117
5.	Komercijalno-investiciona banka d.d. V. Kladuša	5	7	-	4
6.	NLB Banka d.d. Sarajevo	6	37	1.770	83
7.	Privredna banka Sarajevo d.d. Sarajevo	7	7	-	22
8.	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	3	3	-	14
9.	Raiffeisen Bank d.d. BiH Sarajevo	38	68	8.728	282
10.	Sberbank BH d.d. Sarajevo	32	-	33	66
11.	Sparkasse Bank d.d. BiH Sarajevo	9	40	-	107
12.	UniCredit Bank d.d. Mostar	74	-	9.049	277
13.	Union Banka d.d. Sarajevo	4	9	-	15
14.	Vakufska banka d.d. Sarajevo	4	16	-	23
15.	ZiraatBank BH d.d. Sarajevo	18	14	815	65
	Ukupno I	335	209	23.258	1.236
II Organizacioni dijelovi banaka iz RS u FBiH					
1.	Komercijalna banka a.d. Banja Luka	2		1	2
2.	Nova banka a.d. Banja Luka	12	2	538	26
3.	MF banka a.d. Banja Luka	10		62	10
	Ukupno II	24	2	601	38

1.1.2. Struktura vlasništva i tržišno učešće

Vlasnička struktura banaka¹ u FBiH na dan 31.03.2020. godine, na osnovu raspoloživih informacija, je sljedeća:

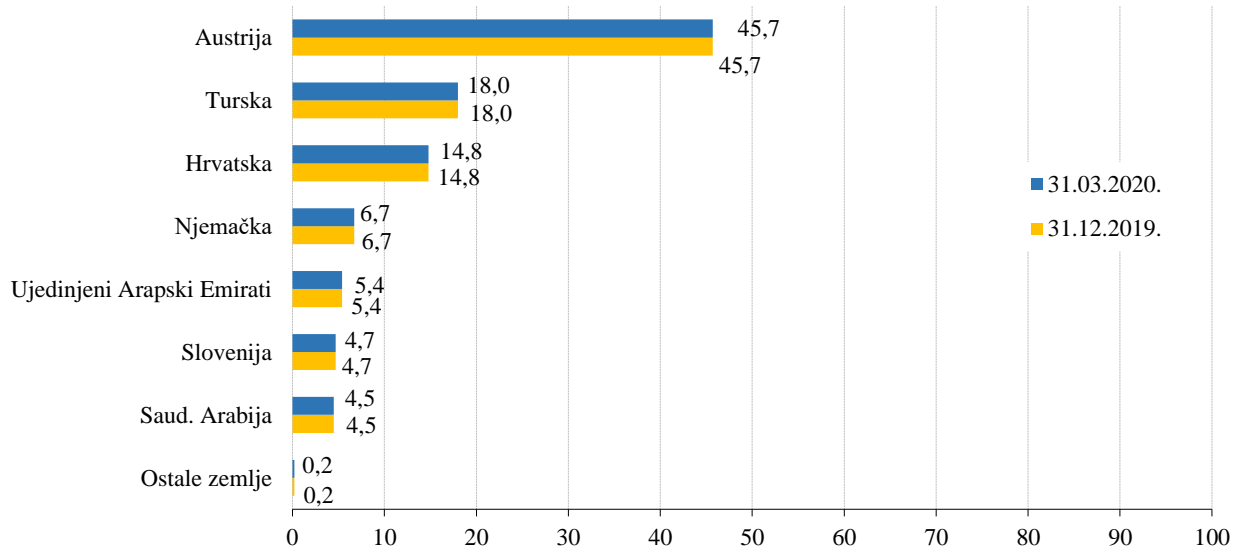
- u privatnom i pretežno privatnom vlasništvu - 14 banaka,
- u državnom i pretežno državnom vlasništvu² - jedna banka.

Od 14 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, četiri banke su u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih lica (rezidenata), dok je deset banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, prema kriteriju zemlje porijekla dioničara, na dan 31.03.2020. godine stanje je nepromijenjeno u odnosu na kraj 2019. godine, obzirom da najveće učešće i dalje imaju dioničari iz Austrije (45,7% stranog kapitala), zatim Turske (18%) i Hrvatske (14,8%), dok ostale zemlje nemaju značajnije pojedinačno učešće.

Struktura stranog kapitala po zemljama daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 1: Struktura stranog kapitala po zemljama, učešće u %

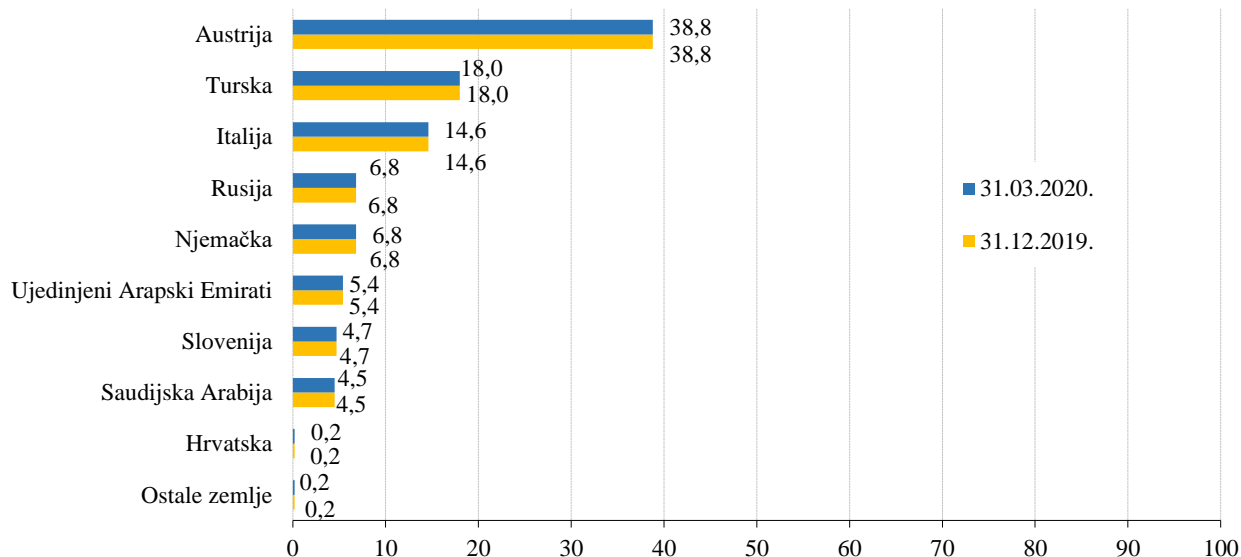
Ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno bankarske grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz bankarske grupe) banke u FBiH.

Prema ovom kriteriju stanje je, takođe, nepromijenjeno u odnosu na kraj 2019. godine, obzirom da najveće učešće imaju bankarske grupe i banke iz Austrije, zatim iz Turske i Italije, dok bankarske grupe i banke iz ostalih zemalja nemaju značajnije pojedinačno učešće (ispod 7%).

Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe daje se u sljedećem grafikonu:

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka

² Državno vlasništvo se odnosi na kapital Vlade FBiH

Grafikon 2: Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe³, učešće u %

Struktura vlasništva prema vrijednosti ukupnog kapitala daje se u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

<i>Tabela 2: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu</i>								
Banke	31.12.2018.		31.12.2019.		31.03.2020.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državne banke	61.488	2,1	68.881	2,2	68.049	2,3	112	99
Privatne banke	2.909.598	97,9	3.062.473	97,8	2.872.291	97,7	105	94
Ukupno	2.971.086	100	3.131.354	100	2.940.340	100	105	94

Ukupan kapital bankarskog sektora u FBiH na dan 31.03.2020. godine, smanjen je za 6,1% u odnosu na kraj 2019. godine i iznosi 2,9 milijardi KM.

Smanjenje ukupnog kapitala za 191 milion KM ostvareno je kao neto efekat: povećanja po osnovu tekućeg finansijskog rezultata od 72 miliona KM, te smanjenja akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti u iznosu od 17 miliona KM, smanjenja po osnovu prve primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka u iznosu od 244 miliona KM i smanjenja po osnovu prenosa na obaveze za obračunati porez na prenesene rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti u osnovni kapital u iznosu od dva miliona KM.

Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljniji analitički pregled o strukturi vlasništva kapitala banaka u FBiH, što je prikazano u sljedećoj tabeli:

³ Pored zemalja sjedišta matice-bankarske grupe čije su članice banke iz FBiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz FBiH

- 000 KM -

Tabela 3: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

Dionički kapital	31.12.2018.		31.12.2019.		31.03.2020.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	41.619	3,2	41.619	3,2	41.619	3,2	100	100
Privatni kapital (rezidenti)	139.637	10,7	139.355	10,7	139.364	10,7	100	100
Strani kapital (nerezidenti)	1.118.444	86,1	1.118.725	86,1	1.118.717	86,1	100	100
Ukupno	1.299.700	100	1.299.699	100	1.299.700	100	100	100

Učešće državnog kapitala, privatnog kapitala (rezidenti) i stranog kapitala (nerezidenti) sa 31.03.2020. godine ostalo je na istom nivou u odnosu na kraj 2019. godine.

1.1.3. Kadrovska struktura

Na nivou bankarskog sektora na dan 31.03.2020. godine broj zaposlenih je 6.609 i manji je za 50 zaposlenih ili 0,8% u odnosu na kraj 2019. godine. Smanjenje broja zaposlenih prisutno je kod sedam banaka, kod šest banaka došlo je do povećanja broja zaposlenih, a kod dvije banke broj zaposlenih je na istom nivou u odnosu na kraj 2019. godine.

Pregled kvalifikacione strukture zaposlenih na nivou bankarskog sektora u FBiH, daje se u sljedećoj tabeli:

Tabela 4: Kvalifikaciona struktura zaposlenih u bankama FBiH

Stepen stručne spreme	31.12.2018.		31.12.2019.		31.03.2020.		Indeks	
	Broj zaposlenih	Učešće %	Broj zaposlenih	Učešće %	Broj zaposlenih	Učešće %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema - VSS	4.102	60,9	4.125	61,9	4.105	62,1	101	100
Viša stručna sprema - VŠS	520	7,7	485	7,3	472	7,2	93	97
Srednja stručna sprema - SSS	2.108	31,3	2.041	30,7	2.024	30,6	97	99
Ostali	9	0,1	8	0,1	8	0,1	89	100
Ukupno	6.739	100	6.659	100	6.609	100	99	99

Smanjenje broja zaposlenih u bankarskom sektoru FBiH sa 31.03.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine, prisutno je kod zaposlenih u svim kategorijama, osim u kategoriji ostali.

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi poslovanja pojedinačne banke i bankarskog sektora je omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom, pri čemu je veći omjer pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja banke i ukupnog sektora.

U sljedećoj tabeli daje se pregled ukupne aktive po zaposlenom u bankarskom sektoru FBiH po periodima:

- 000 KM -

Tabela 5: Ukupna aktiva po zaposlenom

31.12.2018.			31.12.2019.			31.03.2020.		
Broj zaposl.	Aktiva	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva	Aktiva po zaposl.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
6.739	22.094.135	3.279	6.659	24.210.567	3.636	6.609	23.803.353	3.602

1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

1.2.1. Bilans stanja

U prezentirane pokazatelje poslovanja banaka u FBiH i analize bankarskog sektora uključeni su pokazatelji iz aktivnog podbilansa jedne banke sa većinskim državnim kapitalom⁴, a u skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka FBiH, prema kojim su banke sa većinskim državnim kapitalom obavezne izvještavati FBA na bazi „ukupnog“ bilansa stanja, raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans.

S tim u vezi su iskazani podaci u Prilogu 2. ove Informacije - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans). U Prilogu 3. daje se pregled aktive, kredita i depozita banaka u FBiH na dan 31.03.2020. godine. U sljedećoj tabeli daje se sažeti pregled bilansa stanja bankarskog sektora:

- 000 KM -

Tabela 6: Bilans stanja

O p i s	31.12.2018.		31.12.2019.		31.03.2020.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
AKTIVA (IMOVINA)								
Novčana sredstva	6.591.117	29,8	7.641.570	31,6	7.307.851	30,7	116	96
Vrijednosni papiri	1.304.626	5,9	1.456.321	6,0	1.461.558	6,1	112	100
Plasmani drugim bankama	270.604	1,2	149.197	0,6	93.320	0,4	55	63
Kreditni	14.325.634	64,8	15.220.759	62,8	15.256.911	64,1	106	100
Ispravka vrijed.	1.190.760	5,4	1.120.940	4,6	1.138.220	4,8	94	102
Kreditni-neto (kreditni minus isp. vrij.)	13.134.874	59,5	14.099.819	58,2	14.118.691	59,3	107	100
Posl. prostor i ostala fiksna aktiva	531.767	2,4	600.684	2,5	595.358	2,5	113	99
Ostala aktiva	261.147	1,2	262.976	1,1	226.575	1,0	101	86
UKUPNA AKTIVA	22.094.135	100	24.210.567	100	23.803.353	100	110	98
OBAVEZE								
Depoziti	17.604.487	79,7	19.414.294	80,2	19.148.082	80,4	110	99
Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0
Obaveze po uzetim kreditima	862.931	3,9	856.626	3,5	863.901	3,6	99	101
Ostale obaveze	655.631	3,0	808.293	3,3	851.030	3,6	123	105
KAPITAL								
Kapital	2.971.086	13,4	3.131.354	13,0	2.940.340	12,4	105	94
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)	22.094.135	100	24.210.567	100	23.803.353	100	110	98

Ukupna neto aktiva na nivou bankarskog sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine iznosi 23,8 milijardi KM i za 407,2 miliona KM ili 1,7% je manja u odnosu na kraj 2019. godine. U strukturi aktive banaka najveće učešće imaju neto krediti (59,3%), zatim slijede novčana sredstva (30,7%), vrijednosni papiri (6,1%), fiksna aktiva (2,5%), ostala aktiva (1%) i plasmani drugim bankama (0,4%). U okviru pasive bilansa banaka najveće učešće imaju depoziti (80,4%), zatim slijedi kapital (12,4%), te obaveze po uzetim kreditima (3,6%) i ostale obaveze (3,6%).

Sa 31.03.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine zabilježen je rast vrijednosnih papira za 5,2 miliona KM ili 0,4% i kredita za 36,2 miliona KM ili 0,2%, dok su smanjena novčana sredstva za 333,7 miliona KM ili 4,4%, plasmani drugim bankama za 55,9 miliona KM ili 37,5%, poslovni prostor i ostala fiksna aktiva za 5,3 miliona KM ili 0,9%, kao i ostala aktiva za 36,4 miliona KM ili 13,8%. U posmatranom periodu u pasivi bilansa banaka prisutan je rast obaveza po uzetim kreditima za 7,3 miliona KM ili 0,8% i ostalih obaveza za 42,7 miliona KM ili 5,3%, dok je zabilježen pad depozita za 266,2 miliona KM ili 1,4% i ukupnog kapitala za 191 milion KM ili 6,1%.

⁴ Banke u većinskom državnom vlasništvu u "ukupnom" bilansu iskazuju pasivne i neutralne stavke

U sljedećoj tabeli daje se pregled aktive banaka prema vlasničkoj strukturi:

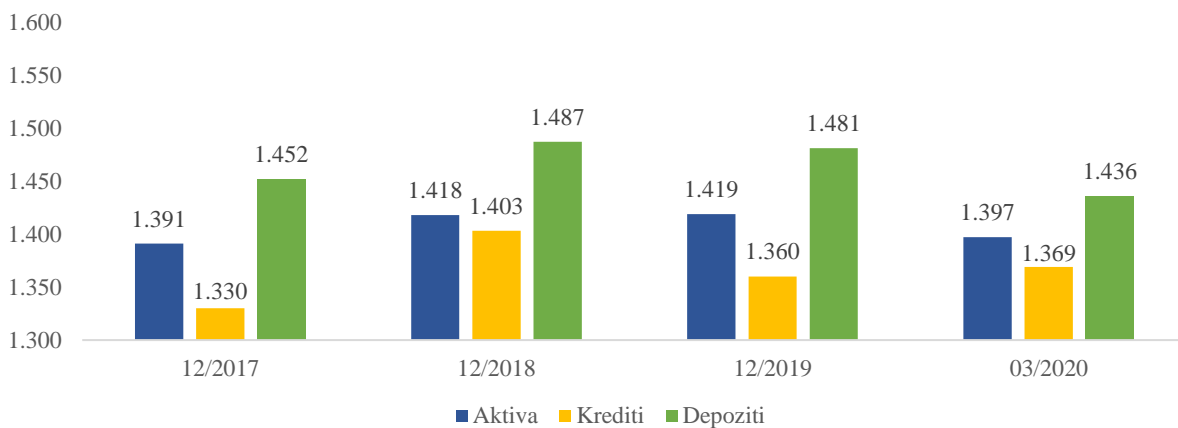
- 000 KM -

Tabela 7: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi

Banke	31.12.2018.			31.12.2019.			31.03.2020.			Indeks	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Učešće %	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Učešće %	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Učešće %	(6/3)	(9/6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Državne	1	775.490	3,5	1	801.261	3,3	1	867.289	3,6	103	108
Privatne	14	21.318.645	96,5	14	23.409.306	96,7	14	22.936.064	96,4	110	98
Ukupno	15	22.094.135	100	15	24.210.567	100	15	23.803.353	100	110	98

Pokazatelj koncentracije u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁵. Pregled istog po periodima, daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 3: Herfindahlov indeks koncentracije u aktivi, kreditima i depozitima

Sa 31.03.2020. godine Herfindahlov indeks koncentracije u odnosu na kraj 2019. godine je smanjen za aktivu za 22 jedinice i depozite za 45 jedinica, a za kredite je povećan za devet jedinica. Herfindahlov indeks koncentracije za posmatrani period pokazuje umjerenu koncentraciju⁶ u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima).

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sektoru je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa⁷ (u daljnjem tekstu: CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih banaka u sektoru u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. Ako se posmatra ukupno učešće pet najvećih banaka u sektoru - CR5 sa 31.03.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine, prisutno je povećanje kod tržišnog učešća za 0,1 procentni poen i kredita za 0,2 procentna poena, a smanjenje kod depozita za 0,3 procentna poena. Dvije najveće banke u sektoru čine 46,1% tržišta (aktiva 46,4%, krediti 44,6% i depoziti 47,4%).

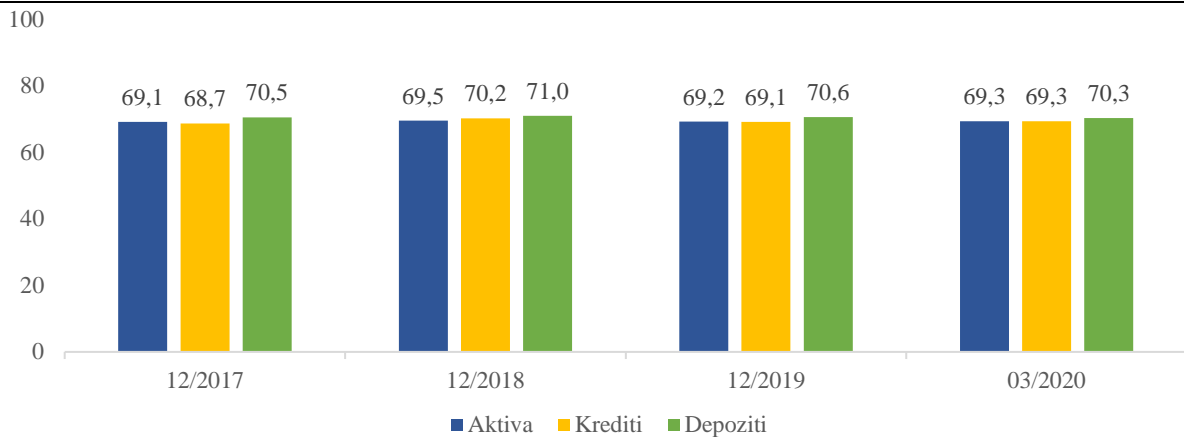
Pregled koncentracijskih stopa za pet najvećih banaka u sektoru daje se u sljedećem grafikonu:

⁵ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$, a predstavlja zbir kvadrata

procentnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih učesnika u sistemu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sistemu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sistemu, HHI bi bio maksimalnih 10000

⁶ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije

⁷ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju banaka koje se uključuju u izračun

Grafikon 4: Koncentracijske stope za pet najvećih banaka - CR5: aktiva, krediti i depoziti

Bankarski sektor može se analizirati i po kriteriju pripadnosti grupama, formiranih prema veličini aktive⁸. Sa 31.03.2020. godine u bankarskom sektoru FBiH, prema veličini aktive, izdvajaju se tri banke sa učešćem od 56,1%, koje čine I grupu banaka sa aktivom preko dvije milijarde KM.

U sljedećoj tabeli daje se pregled iznosa i učešća grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode:

- 000 KM -

Tabela 8: Učešće grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode

Iznos aktive	31.12.2018.			31.12.2019.			31.03.2020.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I (preko 2 milijarde KM)	12.456.111	56,4	3	13.686.527	56,5	3	13.352.838	56,1	3
II (1-2 milijarde KM)	6.075.531	27,5	5	6.645.925	27,5	5	6.582.072	27,7	5
III (0,5-1 milijarda KM)	2.168.293	9,8	3	3.451.044	14,2	5	3.481.995	14,6	5
IV (0,1-0,5 milijarde KM)	1.394.200	6,3	4	427.071	1,8	2	288.300	1,2	1
V (ispod 0,1 milijarde KM)	0	0,0	0	0	0,0	0	98.148	0,4	1
Ukupno	22.094.135	100	15	24.210.567	100	15	23.803.353	100	15

Promjena u strukturi, odnosno učešću grupa banaka u ukupnoj aktivi bankarskog sektora FBiH sa 31.03.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine nastala je kod V grupe banaka (povećanje učešća za 0,4 procentna poena) zbog prelaska jedne banke iz IV grupe banaka u V grupu banaka.

Novčana sredstva na nivou bankarskog sektora FBiH sa 31.03.2020. godine iznosila su 7,3 milijarde KM i smanjena su u odnosu na kraj 2019. godine za 333,7 miliona KM ili 4,4%. Pregled novčanih sredstava kroz periode daje se u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 9: Novčana sredstva banaka

Novčana sredstva	31.12.2018.		31.12.2019.		31.03.2020.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	910.481	13,8	1.004.445	13,1	1.160.749	15,9	110	116
Račun rezervi kod CBBiH	4.002.281	60,7	4.329.659	56,7	4.033.111	55,2	108	93
Računi kod depoz. inst. u BiH	38.746	0,6	48.611	0,6	34.047	0,5	125	70
Računi kod depoz. inst. u inostr.	1.639.544	24,9	2.258.758	29,6	2.079.932	28,4	138	92
Novč. sred. u procesu naplate	65	0,0	97	0,0	12	0,0	149	12
Ukupno	6.591.117	100	7.641.570	100	7.307.851	100	116	96

⁸ Banke su podijeljene u pet grupa u zavisnosti od veličine aktive

Sa 31.03.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine prisutno je smanjenje novčanih sredstava u okviru svih računa, izuzev gotovog novca, gdje je iskazano povećanje za 156,3 miliona KM ili 15,6%.

U valutnoj strukturi novčanih sredstava sa 31.03.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine, učešće domaće valute smanjeno je sa 66,7% na 66,5%, uz istovremeno povećanje učešća sredstava u stranoj valuti sa 33,3% na 33,5%.

Portfolio vrijednosnih papira na dan 31.03.2020. godine iznosio je 1,5 milijardi KM, što je za 5,2 miliona KM ili 0,4% više u odnosu na kraj 2019. godine, uz učešće u aktivni od 6,1%. U sljedećim tabelama daje se pregled portfolia prema vrsti instrumenata i emitentu:

- 000 KM -

Tabela 10: Ulaganja u vrijednosne papire prema vrsti instrumenta								
Ulaganja u VP	31.12.2018.		31.12.2019.		31.03.2020.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vlasnički vrijednosni papiri	5.281	0,4	5.313	0,4	5.525	0,4	101	104
Dužnički vrijednosni papiri:	1.299.345	99,6	1.451.008	99,6	1.456.033	99,6	112	100
- VP svih nivoa vlasti u BiH	619.536	47,5	747.632	51,3	768.611	52,6	121	103
- Državni VP (druge zemlje)	533.666	40,9	549.649	37,7	518.390	35,4	103	94
- Korporativne obveznice ⁹	146.143	11,2	153.727	10,6	169.032	11,6	105	110
Ukupno	1.304.626	100	1.456.321	100	1.461.558	100	112	100

U okviru ulaganja u dužničke vrijednosne papire najznačajnija stavka su vrijednosni papiri entitetskih vlada i to vrijednosni papiri koje je emitovala FBiH¹⁰ ukupne vrijednosti 531,9 miliona KM, te vrijednosni papiri emitenta RS u iznosu od 222,3 miliona KM.

- 000 KM -

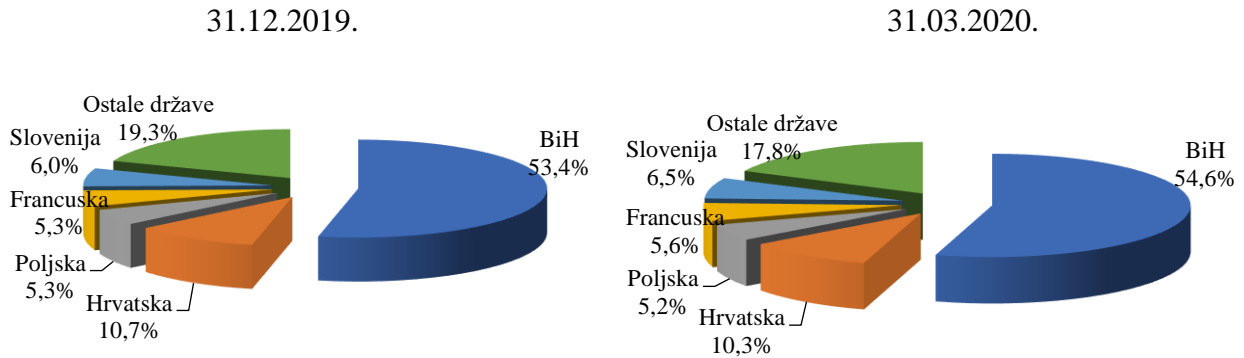
Tabela 11: Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH								
Ulaganja u VP	31.12.2018.		31.12.2019.		31.03.2020.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dužnički vrijednosni papiri emitenta FBiH:	436.164	71,3	532.147	72,6	531.923	70,5	122	100
- Trezorski zapisi	35.179	5,7	18.921	2,6	18.911	2,5	54	100
- Obveznice	400.985	65,6	513.226	70,0	513.012	68,0	128	100
Dužnički vrijednosni papiri emitenta RS:	175.395	28,7	201.089	27,4	222.327	29,5	115	111
- Trezorski zapisi	0	0,0	0	0,0	20.000	2,7	-	-
- Obveznice	175.395	28,7	201.089	27,4	202.327	26,8	115	101
Ukupno	611.559	100	733.236	100	754.250	100	120	103

Ako se ukupna ulaganja u vrijednosne papire analiziraju prema izloženosti po zemljama, najveće učešće od 54,6% je prema emitentima iz BiH, a zatim slijede Hrvatska sa učešćem od 10,3%, Slovenija 6,5%, Francuska 5,6%, Poljska 5,2% i ostale države sa pojedinačnim učešćem ispod 5%.

⁹ Najveći dio, od cca. 75%, odnosi se na obveznice banaka iz EU i SAD, a preostali dio na obveznice kompanija iz EU i BiH

¹⁰ Sve vrste vrijednosnih papira emitenta FBiH

Grafikon 5: Struktura ulaganja u vrijednosne papire prema kriteriju države emitenta

1.2.2. Obaveze

Sa 31.03.2020. godine učešće depozita, kao najznačajnijeg izvora finansiranja banaka, povećano je na 80,4% (za 0,2 procentna poena), kao i učešće kreditnih obaveza na 3,6% (za 0,1 procentni poen).

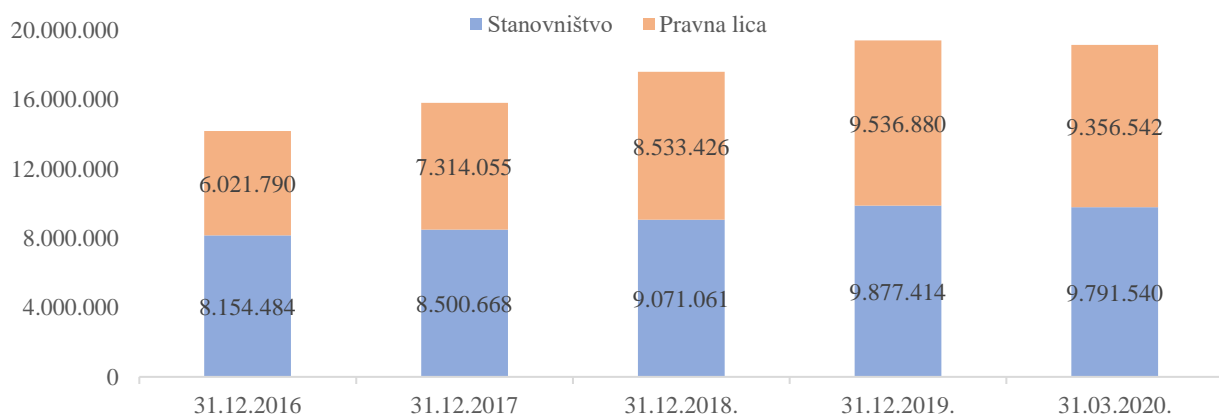
Kreditne obaveze banaka sa iznosom od 863,9 miliona KM povećane su za 7,3 miliona KM ili 0,8% u odnosu na kraj 2019. godine. Ako se kreditnim obavezama dodaju i subordinisani krediti u iznosu od 179,3 miliona KM, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 4,4%.

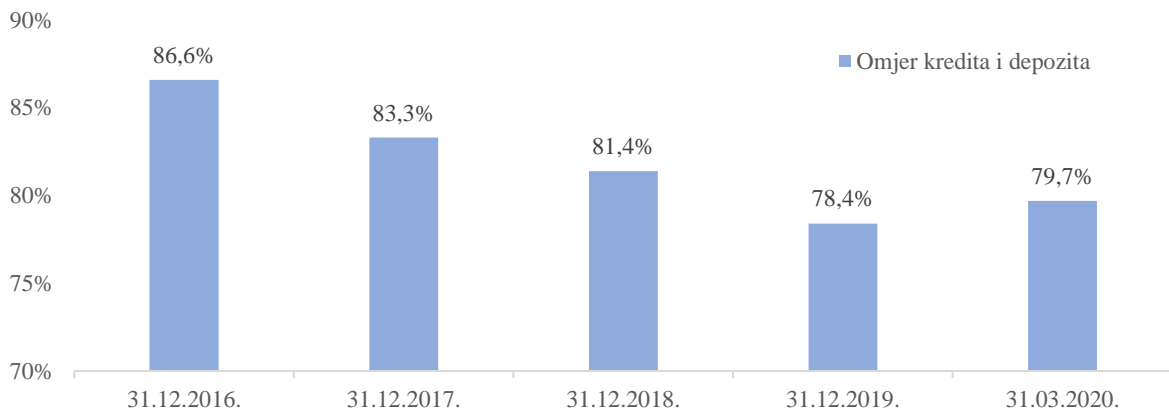
Depoziti na dan 31.03.2020. godine iznose 19,1 milijardu KM i smanjeni su u odnosu na kraj 2019. godine za 266,2 miliona KM ili 1,4%. Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju posmatranog perioda, 1,2 milijarde KM ili 6,2% odnosi se na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz FBiH u RS-u i BD-u.

Sa 31.03.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine prisutno je smanjenje aktive bankarskog sektora za 1,7%, kao i depozita za 1,4%, dok su krediti ostvarili rast za 0,2%.

U sljedećim grafikonima daju se pregledi ukupnih depozita i omjera kredita i depozita po periodima:

Grafikon 6: Ukupni depoziti (000 KM)

Grafikon 7: Omjer kredita i depozita

U sljedećoj tabeli dat je prikaz sektorske strukture depozita:

- 000 KM -

Tabela 12: Sektorska struktura depozita

Sektori	31.12.2018.		31.12.2019.		31.03.2020.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	1.778.835	10,1	2.157.147	11,1	2.345.442	12,3	121	109
Javna preduzeća	1.538.501	8,7	1.651.976	8,5	1.573.558	8,2	107	95
Privatna preduzeća i druš.	2.834.717	16,1	3.236.224	16,7	3.201.918	16,7	114	99
Bankarske institucije	1.215.334	6,9	1.208.613	6,2	967.285	5,1	99	80
Nebankarske finans.instit.	746.690	4,3	803.516	4,1	786.157	4,1	108	98
Stanovništvo	9.071.061	51,5	9.877.414	50,9	9.791.540	51,1	109	99
Ostalo	419.349	2,4	479.404	2,5	482.182	2,5	114	101
Ukupno	17.604.487	100	19.414.294	100	19.148.082	100	110	99

Najveće učešće u sektorskoj strukturi depozita imaju depoziti stanovništva sa 51,1% i njihovo učešće je povećano za 0,2 procentna poena u odnosu na kraj 2019. godine. Depoziti stanovništva na dan 31.03.2020. godine iznose 9,8 milijardi KM.

Rast depozita sa 31.03.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine ostvaren je kod depozita vladinih institucija za 188,3 miliona KM ili 8,7% i ostalih depozita za 2,8 miliona KM ili 0,6%.

Smanjenje depozita sa 31.03.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine zabilježeno je kod depozita javnih preduzeća za 78,4 miliona KM ili 4,7%, depozita privatnih preduzeća za 34,3 miliona KM ili 1,1%, depozita bankarskih institucija za 241,3 miliona KM ili 20%, depozita nebankarskih finansijskih institucija za 17,4 miliona KM ili 2,2% i depozita stanovništva za 85,9 miliona KM ili 0,9%.

Finansijska podrška bankarske grupe prisutna je u sedam banaka u FBiH, tako da se 89,8% ukupnih depozita bankarskih institucija odnosi na finansijsku podršku bankarskih grupa.

Valutna struktura depozita na dan 31.03.2020. godine promijenjena je u odnosu na kraj 2019. godine. Depoziti u KM su smanjeni za iznos od 13,5 miliona KM ili 0,1%, kao i u stranim valutama za iznos od 252,8 miliona KM ili 3,4%. U odnosu na kraj 2019. godine promijenjena je valutna struktura depozita u pogledu povećanja učešća depozita u domaćoj valuti sa 61,2% na 62% i smanjenja učešća depozita u stranoj valuti sa 38,8% na 38%.

Struktura depozita, prema porijeklu deponenata, sa 31.03.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine, je sljedeća: sredstva rezidenata iznose 17,8 milijardi KM i imaju učešće od 92,8% (+0,9 procentnih poena), a depoziti nerezidenata iznose 1,4 milijarde KM, što je 7,2% ukupnih depozita (-0,9 procentnih poena).

Štedni depoziti na dan 31.03.2020. godine iznose 9,5 milijardi KM i smanjeni su za 91,1 milion KM ili 1% u odnosu na kraj 2019. godine.

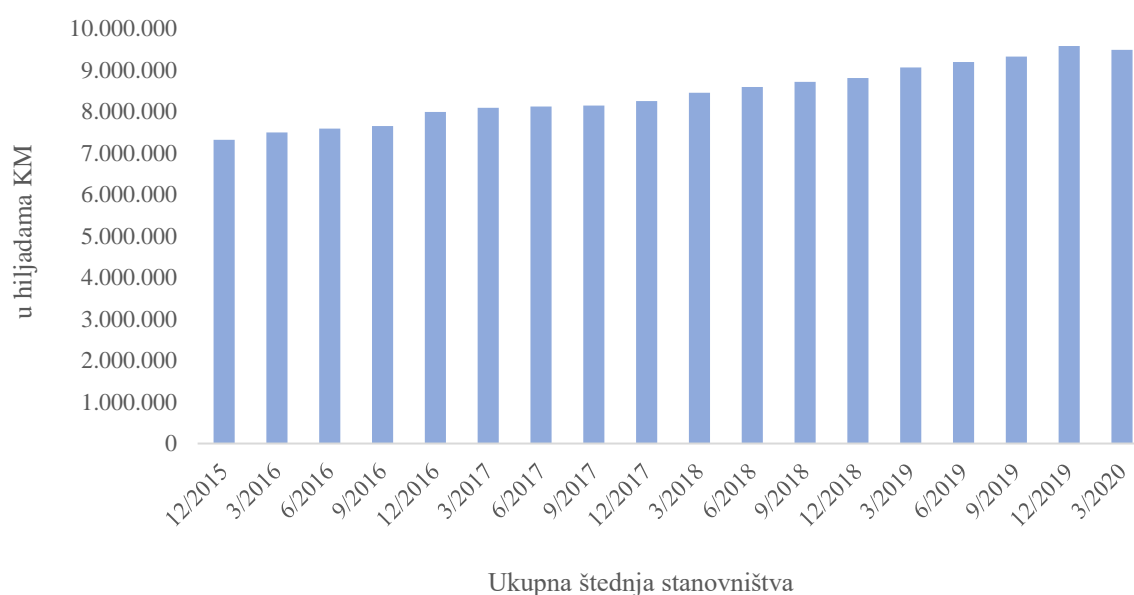
Trend štednje stanovništva prikazan je u sljedećoj tabeli i grafikonu:

- 000 KM -

Tabela 13: Štednja stanovništva

Banke	Iznos			Indeks	
	31.12.2018.	31.12.2019.	31.03.2020.	(3/2)	(4/3)
1	2	3	4	5	6
Državne	91.645	96.979	97.709	106	101
Privatne	8.712.454	9.476.470	9.384.614	109	99
Ukupno	8.804.099	9.573.449	9.482.323	109	99

Grafikon 8: Štednja stanovništva po periodima

U dvije najveće banke koncentrisano je 54,5% štednje, dok pet banaka ima pojedinačno učešće manje od 2%, što iznosi 5,3% ukupne štednje u sektoru. Od ukupnog iznosa štednje, 48,4% se odnosi na štedne depozite u domaćoj, a 51,6% u stranoj valuti.

Sa 31.03.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine smanjeni su kratkoročni depoziti za 33,1 milion KM ili 0,6%, (povećanje učešća za 0,2 procentna poena), kao i dugoročni depoziti za 58,1 milion KM ili 1,5% (smanjenje učešća za 0,2 procentna poena). Ročna struktura štednih depozita može se vidjeti u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 14: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima

Štedni depoziti	31.12.2018.		31.12.2019.		31.03.2020.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Kratkoročni štedni depoziti	4.977.201	56,5	5.634.426	58,9	5.601.358	59,1	113	99
Dugoročni štedni depoziti	3.826.898	43,5	3.939.023	41,1	3.880.965	40,9	103	99
Ukupno	8.804.099	100	9.573.449	100	9.482.323	100	109	99

Kreditni odobreni stanovništvu sa 31.03.2020. godine iznose 7,4 milijarde KM i smanjeni su za 0,3% u odnosu na kraj 2019. godine. U isto vrijeme i depoziti stanovništva su smanjeni za 0,9% i sa 31.03.2020. godine iznose 9,8 milijardi KM.

- 000 KM -

Tabela 15: Krediti, štednja i depoziti stanovništva

Opis	31.12.2018.	31.12.2019.	31.03.2020.	Indeks	
	Iznos	Iznos	Iznos	(3/2)	(4/3)
1	2	3	4	5	6
1. Krediti stanovništva	6.853.979	7.400.278	7.377.614	108	100
2. Štednja stanovništva	8.804.099	9.573.449	9.482.323	109	99
2.1. Oročena štednja	4.126.382	4.280.620	4.224.128	104	99
2.2. Štednja po viđenju	4.677.717	5.292.829	5.258.195	113	99
3. Krediti/Štednja	78%	77%	78%	-	-
4. Depoziti stanovništva	9.071.061	9.877.414	9.791.540	109	99
5. Krediti/Depoziti stanovništva	76%	75%	75%	-	-

1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala

U postupku usklađivanja podzakonskih akata FBA sa novim zakonskim propisima, krajem 2017. godine stupila je na snagu nova Odluka o izračunavanju kapitala banke.

U skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke izmijenjen je sadržaj i forma regulatornih izvještaja. Najznačajnije izmjene odnose se na način izračuna regulatornog kapitala uz primjenu odgovarajuće metodologije za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni, tržišni i operativni rizik, nove metodologije za održavanje zaštitnih slojeva kapitala i obračuna finansijske poluge.

FBA je u 2019. godini donijela Odluku o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, sa obavezom primjene od 01.01.2020. godine. U skladu sa istom, banke su bile dužne obračunati efekte primjene nove odluke sa stanjem na dan 31.12.2019. godine, odnosno početnim stanjem na dan 01.01.2020. godine, evidentirati ih na računima kapitala i iskazati u redovnom osnovnom kapitalu.

Sa 31.03.2020. godine ukupan kapital banaka iznosio je 2,9 milijardi KM i ostvareno je smanjenje istog za 191 milion KM ili za 6,1% u odnosu na kraj 2019. godine (više detalja dato u podnaslovu 1.1.2. - Struktura vlasništva i tržišno učešće).

U sljedećoj tabeli daje se izvještaj o stanju, odnosno strukturi regulatornog kapitala banaka u FBiH:

Tabela 16: Izvještaj o stanju regulatornog kapitala

Opis		31.12.2018.	31.12.2019.	31.03.2020.	Indeks	
1	2	3	4	5	(4/3)	(5/4)
1.	Regulatorni kapital	2.478.985	2.690.298	2.656.119	109	99
1.1.	Osnovni kapital	2.351.425	2.656.534	2.528.934	113	95
1.1.1.	Redovni osnovni kapital	2.351.425	2.656.534	2.528.934	113	95
1.1.1.1.	Plaćeni instrumenti kapitala	1.290.878	1.299.335	1.299.335	101	100
1.1.1.2.	Premija na dionice	137.290	137.290	137.290	100	100
1.1.1.3.	(-) Vlastiti instrumenti redovnog osnovnog kapitala	-215	-215	-215	100	100
1.1.1.4.	Zadržana dobit prethodnih godina	238.344	403.027	301.803	169	75
1.1.1.5.	Priznata dobit ili gubitak	-34.743	-36.302	-141.965	104	391
1.1.1.6.	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	10.296	26.630	9.917	259	37
1.1.1.7.	Ostale rezerve	876.626	970.088	998.271	111	103
1.1.1.8.	(-) Ostala nematerijalna imovina	-56.116	-57.589	-57.636	103	100
1.1.1.9.	(-) Odgođena porezna imovina koja zavisi o budućoj profitabilnosti i ne proizlazi iz privremenih razlika umanjnih za povezane poreske obaveze	-101	-14	-236	14	1686
1.1.1.10.	(-) Odbitak od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuje dodatni osnovni kapital	0	-1.255	0	-	0
1.1.1.11.	(-) Odgođena poreska imovina koja se može odbiti i koja zavisi o budućoj profitabilnosti i proizlazi iz privremenih razlika	-1.625	-1.349	-1.376	83	102
1.1.1.12.	(-) Instrumenti redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje	-12.118	-15.950	-16.254	132	102
1.1.1.13.	Elementi ili odbici od redovnog osnovnog kapitala – ostalo	-97.091	-67.162	0	69	0
1.1.2.	Dodatni osnovni kapital	0	0	0	-	-
1.2.	Dopunski kapital	127.560	33.764	127.185	26	377
1.2.1.	Plaćeni instrumenti kapitala i subordinisani dugovi	105.592	170.158	127.199	161	75
1.2.2.	(-) Vlastiti instrumenti dopunskog kapitala	-14	-14	-14	100	100
1.2.3.	Opći ispravci vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardiziranim pristupom	153.706	163.569	0	106	0
1.2.4.	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji premašuje dopunski kapital (odbijen u dodatnom osnovnom kapitalu)	0	1.255	0	-	0
1.2.5.	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala – ostalo	-131.724	-301.204	0	229	0

Regulatorni kapital banaka u FBiH sa 31.03.2020. godine iznosi 2,7 milijardi KM i u odnosu na kraj 2019. godine smanjen je za 34,2 miliona KM ili 1,3%. Osnovni kapital i redovni osnovni kapital banaka na posmatrani period iznose 2,5 milijardi KM, sa ostvarenim smanjenjem od 127,6 miliona KM ili 4,8%, a dopunski kapital iznosi 127,2 miliona KM, sa ostvarenim povećanjem od 93,4 miliona KM ili 276,7% u odnosu na kraj 2019. godine.

U strukturi regulatornog kapitala bankarskog sektora FBiH osnovni kapital učestvuje sa 95,2% (12/2019. godine 98,7%), dok dopunski kapital učestvuje sa 4,8% (12/2019. godine 1,3%). U posmatranom periodu došlo je do promjene strukture regulatornog kapitala smanjenjem učešća osnovnog kapitala, a što je rezultat primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka i iskazivanja efekata primjene iste u redovnom osnovnom kapitalu. Povećanje učešća dopunskog kapitala rezultat je primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka i ukidanja nedostajućih RKG kao odbitne stavke od dopunskog kapitala.

Detaljnija analiza pokazuje da su najveći uticaj na promjenu osnovnog kapitala imale sljedeće stavke:

- smanjenje po osnovu prve primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, koja je stupila na snagu 01.01.2020. godine, u iznosu od 244,1 milion KM,
- smanjenje akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti u iznosu od 17 miliona KM,
- smanjenje po osnovu gubitka za prvi kvartal 2020. godine kod tri banke u iznosu od 3,8 miliona KM,
- povećanje po osnovu prenosa RKG formirane iz dobiti u osnovni kapital, u skladu s odlukom skupštine banke, u iznosu od 16 miliona KM,
- povećanje po osnovu smanjenja odbitnih stavki (nedostajuće rezerve) u iznosu od 68,3 miliona KM po osnovu prve primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka,
- povećanje po osnovu uključene dobiti za 2019. godinu u iznosu od 53 miliona KM.

Ukupan iznos izloženosti riziku u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke, predstavlja zbir izloženosti ponderisane rizikom za kreditni, tržišni, operativni rizik, rizik namirenja/slobodne isporuke i rizik povezan sa velikim izloženostima koje proizilaze iz stavki u knjizi trgovanja. Ukupna izloženost riziku bankarskog sektora FBiH sa stanjem na dan 31.03.2020. godine iznosila je 15 milijardi KM, čija struktura se daje u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 17: Struktura izloženosti riziku

Izloženost riziku	31.12.2018.		31.12.2019.		31.03.2020.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Izloženosti ponderisane rizikom za kreditni rizik	12.296.292	86,7	13.085.560	87,1	13.115.847	87,4	106	100
Izloženosti riziku namirenja / slobodne isporuke	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0
Izloženosti za tržišni rizik (pozicijski i valutni rizik)	223.778	1,6	228.011	1,5	165.325	1,1	102	73
Izloženosti riziku za operativni rizik	1.657.561	11,7	1.705.834	11,4	1.724.151	11,5	103	101
Ukupan iznos izloženosti riziku	14.177.631	100	15.019.405	100	15.005.323	100	106	100

Ukupan iznos izloženosti riziku na nivou bankarskog sektora FBiH u prva tri mjeseca 2020. godine smanjen je za 14,1 milion KM ili 0,1%. U posmatranom periodu povećana je izloženost ponderisana rizikom za kreditni rizik za 30,3 miliona KM ili 0,2% i izloženost riziku za operativni rizik za 18,3 miliona KM ili 1,1%, dok je iznos izloženosti za tržišni rizik zabilježio pad od 62,7 miliona KM ili 27,5%. Smanjenje izloženosti riziku za tržišni (valutni) rizik posljedica je značajnog smanjenja izloženosti valutnom riziku kod najveće banke u sektoru. Tri banke u sektoru nisu iskazale izloženost riziku za valutni rizik jer im neto otvorena valutna pozicija ne prelazi 2% regulatornog kapitala.

Sa 31.03.2020. godine, banke su najviše bile izložene kreditnom riziku (učešće 87,4%), koji je dominantan u bankarskom sektoru u FBiH. U posmatranom periodu došlo je do promjene u učešću po pojedinim vrstama rizika, odnosno povećano je učešće kod izloženosti ponderisane rizikom za kreditni rizik za 0,3 procentna poena i kod izloženosti za operativni rizik za 0,1 procentni poen, dok je kod izloženosti za tržišni rizik smanjeno učešće za 0,4 procentna poena.

Posljednjih nekoliko godina adekvatnost kapitala bankarskog sektora održavana je kontinuirano iznad 15%, što je zadovoljavajuća kapitaliziranost na nivou sektora. Odlukom o izračunavanju kapitala banke, propisano je da banke moraju u svakom trenutku ispunjavati kapitalne zahtjeve u pogledu stope redovnog osnovnog kapitala od 6,75%, stope osnovnog kapitala od 9% i stope regulatornog kapitala od 12%. Takođe, je propisana obaveza bankama da održavaju zaštitni sloj

za očuvanje kapitala u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

Pokazatelji adekvatnosti kapitala bankarskog sektora u FBiH, daju se u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 18: Pokazatelji adekvatnosti kapitala

1	% i iznos viška ili manjka od propisanog minimuma		
	31.12.2018.	31.12.2019.	31.03.2020.
	2	3	4
Stopa redovnog osnovnog kapitala	16,6%	17,7%	16,9%
Višak (+) / manjak (-) redovnog osnovnog kapitala	1.394.434	1.642.724	1.516.076
Stopa osnovnog kapitala	16,6%	17,7%	16,9%
Višak (+) / manjak (-) osnovnog kapitala	1.075.438	1.304.787	1.178.457
Stopa regulatornog kapitala	17,5%	17,9%	17,7%
Višak (+) / manjak (-) regulatornog kapitala	777.668	887.971	855.481

Stopa regulatornog kapitala na dan 31.03.2020. godine iznosi 17,7% i značajno je veća u odnosu na zakonom propisani minimum od 12%. Na nivou bankarskog sektora FBiH su i ostale stope kapitala (stopa redovnog osnovnog kapitala i osnovnog kapitala) značajno veće u odnosu na propisane minimume.

U odnosu na kraj 2019. godine stopa regulatornog kapitala smanjena je za 0,2 procentna poena, dok je stopa osnovnog kapitala smanjena za 0,8 procentnih poena, što je posljedica početka primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka.

Odlukom o izračunavanju kapitala banke propisana je i nova metodologija izračuna i regulatorni okvir za praćenje visine finansijske poluge. Banke su dužne da osiguraju i održavaju stopu finansijske poluge, kao odnos osnovnog kapitala i mjere ukupne izloženosti u iznosu od najmanje regulatorno propisanih 6%. U sljedećoj tabeli daje se pregled stopa finansijske poluge bankarskog sektora FBiH kroz periode:

- 000 KM -

Tabela 19: Stopa finansijske poluge

Vrijednosti izloženosti	31.12.2018.	31.12.2019.	31.03.2020.
1	2	3	4
Izloženosti stope finansijske poluge - u skladu sa članom 37. stav (4) Odluke o izračunavanju kapitala banke	23.162.644	25.201.918	24.831.543
Osnovni kapital - u skladu sa članom 37. stav (3) Odluke o izračunavanju kapitala banke	2.351.425	2.656.534	2.528.934
Stopa finansijske poluge - skladu sa članom 37. stav (2) Odluke o izračunavanju kapitala banke	10,1%	10,5%	10,2%

Stopa finansijske poluge na nivou bankarskog sektora na dan 31.03.2020. godine iznosi 10,2% i niža je za 0,3 procentna poena u odnosu na kraj 2019. godine. Sa 31.03.2020. godine, sedam banaka ima stopu finansijske poluge iznad, a osam banaka ispod prosjeka bankarskog sektora FBiH.

1.2.4. Kreditni rizik

Od 01.01.2018. godine banke su u obavezi primjenjivati novi standard finansijskog izvještavanja MSFI 9 - Finansijski instrumenti, koji je zamijenio MRS 39.

FBA je u 2019. godini, s ciljem standardizacije upravljanja kreditnim rizikom i mjerenja ECL i usklađivanja sa MSFI 9, donijela Odluku o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, sa obavezom primjene od 01.01.2020. godine. Takođe, doneseno je i Uputstvo

za klasifikaciju i vrednovanje finansijske aktive, kojim su detaljnije definisane pojedine odredbe ove Odluke, s ciljem osiguranja jedinstvenog računovodstvenog i regulatornog tretmana finansijske aktive.

Sa početkom primjene navedene Odluke prestala je sa važenjem Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka. Najznačajnija izmjena odnosi se na činjenicu da je dotadašnja klasifikacija aktive u pet kategorija kvalitete i obaveza formiranja RKG za iste, zamijenjena konceptom raspoređivanja izloženosti u tri nivoa kreditnog rizika i utvrđivanja ECL. U nivo kreditnog rizika 1 raspoređuju se izloženosti sa niskim nivoom kreditnog rizika po kojima dužnik ne kasni sa otplatom u materijalno značajnom iznosu (za fizička lica 200 KM i 1% ukupne izloženosti dužnika, a za pravna lica hiljadu KM i 1% ukupne izloženosti dužnika) duže od 30 dana. U nivo kreditnog rizika 2 raspoređuju se stavke sa povećanim nivoom kreditnog rizika sa kašnjenjem materijalno značajnog iznosa duže od 30 dana, a u nivo kreditnog rizika 3 (izloženosti u statusu neizmirenja obaveza) raspoređuju se stavke kod kojih dužnik kasni sa otplatom dospjelih obaveza duže od 90 dana u materijalno značajnom iznosu. Banke su dužne donijeti interne metodologije kojima će definisati način klasifikacije i vrednovanja izloženosti, njihovog raspoređivanja u nivoe kreditnog rizika i utvrđivanja ECL, a koje trebaju biti usklađene sa zahtjevima propisanim predmetnom Odlukom i Uputstvom. Dodatno, banke su prilikom prve primjene navedene Odluke bile dužne izvršiti računovodstveni otpis bilansnih izloženosti (prenos u vanbilansnu evidenciju) dvije godine nakon što je banka knjigovodstveno evidentirala ECL u visini od 100% bruto knjigovodstvene vrijednosti izloženosti i istu proglasila u potpunosti dospjelom.

U skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka izmijenjen je sadržaj i forma regulatornih izvještaja. Banke su u toku 2019. godine, paralelno sa dostavljanjem izvještaja o klasifikaciji aktive, bile obavezne da dostavljaju i nove izvještajne obrasce, a od datuma početka primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, banke su obavezne da dostavljaju samo nove izvještajne obrasce.

U sljedećoj tabeli daje se pregled bilansnih izloženosti na nivou bankarskog sektora FBiH, prema ključnim kategorijama finansijske imovine, vanbilansnih izloženosti i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

Tabela 20: Finansijska imovina, vanbilansne stavke i ECL									
Opis	31.12.2018.			31.12.2019.			31.03.2020.		
	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Novac i novčani plasmani	6.749.437	10.960	0,2	7.796.241	7.696	0,1	7.341.546	10.627	0,1
2. Finansijska imovina po amortiziranom trošku	14.598.680	1.238.638	8,5	15.417.105	1.150.848	7,5	15.443.151	1.148.742	7,4
3. Finansijska imovina po fer vrijednosti	1.167.107	0	0,0	1.318.635	0	0,0	1.311.109	0	0,0
4. Ostala finansijska potraživanja	154.014	20.060	13,0	224.665	36.030	16,0	180.179	30.373	16,9
I Ukupno bilansna izloženost	22.669.238	1.269.658	5,6%	24.756.646	1.194.574	4,8	24.275.985	1.189.742	4,9
1. Izdate garancije	1.199.603	19.197	1,6	1.350.083	21.488	1,6	1.344.431	27.552	2,0
2. Nepokriveni akreditivi	55.676	781	1,4	48.255	554	1,1	51.251	942	1,8
3. Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	2.058.020	20.741	1,0	2.058.199	19.685	1,0	2.076.691	27.000	1,3
4. Ostale potencijalne obaveze	16.707	143	0,9	54.122	310	0,6	14.458	323	2,2
II Ukupno vanbilansne stavke	3.330.006	40.862	1,2	3.510.659	42.037	1,2	3.486.831	55.817	1,6
Ukupna izloženost (I+II)	25.999.244	1.310.520	5,0	28.267.305	1.236.611	4,4	27.762.816	1.245.559	4,5

Ukupna izloženost banaka na dan 31.03.2020. godine iznosi 27,8 milijardi KM, od čega se 24,3 milijarde KM odnosi na bilansne izloženosti, a 3,5 milijardi KM na vanbilansne stavke.

U prva tri mjeseca 2020. godine zabilježen je pad bilansne izloženosti u odnosu na kraj 2019. godine za iznos od 480,7 miliona KM ili 1,9%, a uzrokovan je smanjenjem novčanih sredstava i izvršenim knjigovodstvenim otpisom u skladu sa novom regulativom. U istom periodu zabilježen je i pad vanbilansnih stavki za 23,8 miliona KM ili 0,7%, a što je posljedica značajnijeg smanjenja ostalih potencijalnih obaveza kod jedne banke.

U sljedećoj tabeli daje se pregled bilansnih i vanbilansnih izloženosti na nivou bankarskog sektora FBiH, prema nivoima kreditnog rizika i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

<i>Tabela 21: Izloženosti prema nivoima kreditnog rizika</i>									
Opis	31.12.2018.			31.12.2019.			31.03.2020.		
	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Nivo kreditnog rizika 1	19.393.493	132.218	0,7	21.787.417	123.558	0,6	21.464.748	160.053	0,7
Nivo kreditnog rizika 2	1.899.346	115.699	6,1	1.652.439	113.839	6,9	1.706.032	147.245	8,6
Nivo kreditnog rizika 3	1.376.399	1.021.741	74,2	1.316.790	957.177	72,7	1.105.205	882.444	79,8
I Ukupno bilansna izloženost	22.669.238	1.269.658	5,6	24.756.646	1.194.574	4,8	24.275.985	1.189.742	4,9
Nivo kreditnog rizika 1	2.908.560	21.387	0,7	3.027.094	20.431	0,7	3.104.236	26.057	0,8
Nivo kreditnog rizika 2	410.239	12.629	3,1	474.159	15.610	3,3	369.418	25.904	7,0
Nivo kreditnog rizika 3	11.207	6.846	61,1	9.406	5.996	63,7	13.177	3.856	29,3
II Ukupno vanbilansne stavke	3.330.006	40.862	1,2	3.510.659	42.037	1,2	3.486.831	55.817	1,6
Ukupna izloženost (I+II)	25.999.244	1.310.520	5,0	28.267.305	1.236.611	4,4	27.762.816	1.245.559	4,5

Bilansne izloženosti u nivou kreditnog rizika 1 na dan 31.03.2020. godine iznose 21,5 milijardi KM i čine 88,4% ukupnih bilansnih izloženosti. Iste su u odnosu na kraj 2019. godine smanjene za 322,7 miliona KM ili za 1,5%. Smanjenje je najvećim dijelom ostvareno kao neto efekat: smanjenja novčanih sredstava i novčanih potraživanja u iznosu od 456,6 miliona KM, smanjenja ostalih finansijskih potraživanja u iznosu od 34,8 miliona KM i povećanja kreditnog portfolia u ovom nivou kreditnog rizika u iznosu od 195,1 milion KM.

Bilansne izloženosti u nivou kreditnog rizika 2 na dan 31.03.2020. godine iznose 1,7 milijardi KM i čine 7% ukupnih bilansnih izloženosti. U odnosu na kraj 2019. godine iste su veće za 53,6 miliona KM ili 3,2%. Najveći uticaj na povećanje ukupnih bilansnih izloženosti u ovom nivou kreditnog rizika imao je rast kreditnog portfolia raspoređenog u nivo kreditnog rizika 2 za 29,7 miliona KM i vrijednosnih papira za 20,5 miliona KM.

Bilansne izloženosti u nivou kreditnog rizika 3 na dan 31.03.2020. godine iznose 1,1 milijardu KM i čine 4,6% ukupnih bilansnih izloženosti. Iste su u odnosu na kraj 2019. godine smanjene za 211,6 miliona KM ili 16,1%, najvećim dijelom kao rezultat računovodstvenog otpisa.

U prva tri mjeseca 2020. godine ECL za nivo kreditnog rizika 1 i 2 ukupno je povećan za 69,9 miliona KM (ECL za nivo kreditnog rizika 1 povećan je 36,5 miliona KM, a za nivo kreditnog rizika 2 za 33,4 miliona KM). ECL za nivo kreditnog rizika 3 smanjen je za 74,7 miliona KM.

Kao rezultat primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, stope pokrivenosti ECL su povećane u odnosu na kraj 2019. godine. Pokrivenost za izloženosti u nivou kreditnog rizika 1 povećana je sa 0,6% na 0,7%, u nivou kreditnog rizika 2 sa 6,9% na 8,6% i u nivou kreditnog rizika 3 sa 72,7% na 79,8%.

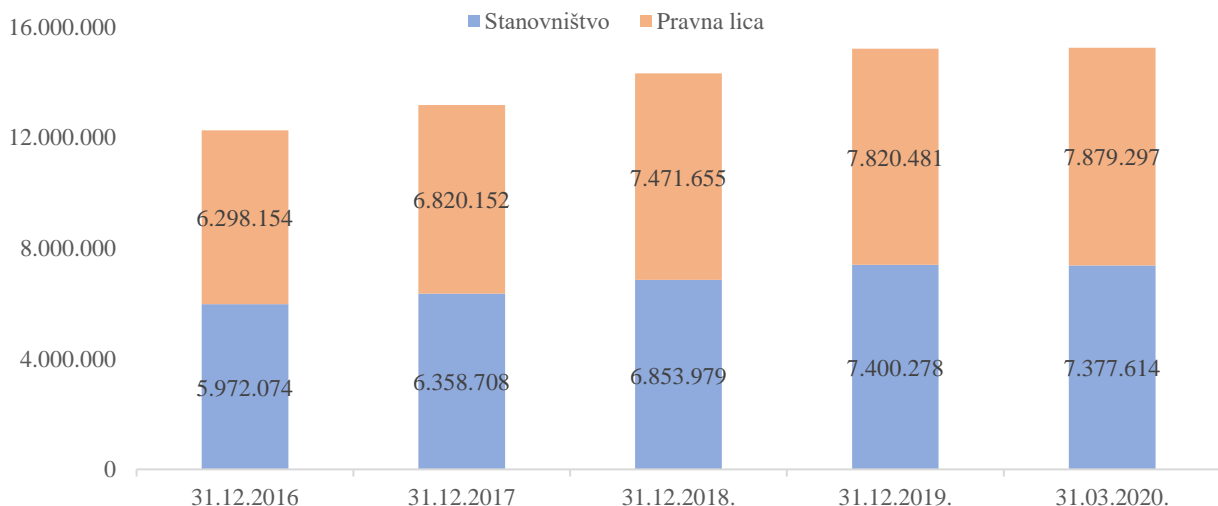
Vanbilansne izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 1 na dan 31.03.2020. godine iznose 3,1 milijardu KM i čine 89% ukupnih vanbilansnih izloženosti. Izloženosti u nivou kreditnog rizika 2 iznose 369,4 miliona KM ili 10,6% ukupnih vanbilansnih izloženosti, dok je u nivo kreditnog rizika 3 raspoređeno 13,2 miliona KM ili 0,4% ukupnih vanbilansnih izloženosti.

Ukupna pokrivenost ECL vanbilansnih izloženosti povećana je sa 1,2% na 1,6%. Povećanje pokrivenosti zabilježeno je kod nivoa kreditnog rizika 1 i 2, dok je kod nivoa kreditnog rizika 3 došlo do smanjenja stope pokrivenosti.

Na dan 31.03.2020. godine krediti iznose 15,3 milijarde KM i isti su ostvarili rast u iznosu od 36,2 miliona KM ili 0,2% u odnosu na kraj 2019. godine. Međutim, ostvaren je veći nominalni rast kredita ima li se u vidu činjenica da je stupanjem na snagu Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, na nivou bankarskog sektora FBiH izvršen računovodstveni otpis kreditnog portfolia u iznosu od 191,2 miliona KM. Krediti odobreni stanovništvu, sa učešćem u ukupnim kreditima od 48,4%, ostvarili su smanjenje od 0,3%, dok su krediti odobreni pravnim licima, sa učešćem u ukupnim kreditima od 51,6%, ostvarili rast od 0,8%.

U sljedećem grafikonu daje se pregled kredita odobrenih stanovništvu i kredita odobrenih pravnim licima u bankarskom sektoru FBiH, za period 2016.-31.03.2020. godine:

Grafikon 9: Krediti (000 KM)

Trend i promjena učešća pojedinih sektora – korisnika kredita u ukupnoj strukturi kredita dati su u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 22: Sektorska struktura kredita

Sektori	31.12.2018.		31.12.2019.		31.03.2020.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	216.596	1,5	189.360	1,2	180.717	1,2	87	95
Javna preduzeća	321.493	2,3	359.635	2,4	341.611	2,2	112	95
Privatna preduzeća i društ.	6.625.641	46,3	6.922.742	45,5	6.826.860	44,7	104	99
Bankarske institucije	217.706	1,5	247.501	1,6	440.396	2,9	114	178
Nebankarske finansijske instit.	75.804	0,5	86.902	0,6	77.114	0,5	115	89
Građani	6.853.979	47,8	7.400.278	48,6	7.377.614	48,4	108	100
Ostalo	14.415	0,1	14.341	0,1	12.599	0,1	99	88
Ukupno	14.325.634	100	15.220.759	100	15.256.911	100	106	100

Rast kredita sa 31.03.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine ostvaren je samo kod kredita odobrenih bankarskim institucijama za 192,9 miliona KM ili 77,9%, dok je kod svih ostalih sektora privrede zabilježeno smanjenje.

Smanjenje kredita odobrenih vladinim institucijama iznosi 8,6 miliona KM ili 4,6%, javnim preduzećima je 18 miliona KM ili 5%, privatnim preduzećima iznosi 95,9 miliona KM ili 1,4%, nebankarskim finansijskim institucijama smanjenje je 9,8 miliona KM ili 11,3%, stanovništvu je 22,7 miliona KM ili 0,3% i ostalim sektorima za 1,7 miliona KM ili 12,1%.

U sljedećoj tabeli daje se ročna struktura kredita po sektorima – korisnicima kredita sa stanjem na dan 31.03.2020. godine:

- 000 KM -

Tabela 23: Ročna struktura kredita

Sektori	31.12.2019.			31.03.2020.			Indeks		
	Kratk. krediti (do 1 g.)	Dug. krediti (preko 1 g.)	Dospjela potraživanja	Kratk. krediti (do 1 g.)	Dug. krediti (preko 1 g.)	Dospjela potraživanja	(5/2)	(6/3)	(7/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Vladine institucije	40	189.215	105	3.490	177.086	141	8.725	94	134
Javna preduzeća	39.363	307.603	12.668	44.974	292.179	4.458	114	95	35
Privatna preduzeća i društva	2.414.723	3.897.580	610.440	2.447.757	3.852.723	526.380	101	99	86
Bankarske institucije	247.491	0	10	440.393	0	3	178	0	30
Nebankarske finansijske institucije	26.103	55.779	5.020	20.174	55.928	1.012	77	100	20
Građani	423.373	6.651.895	325.010	412.428	6.709.194	255.992	97	101	79
Ostalo	7.772	5.686	883	7.050	5.269	280	91	93	32
Ukupno	3.158.865	11.107.758	954.136	3.376.266	11.092.379	788.266	107	100	83

Sa 31.03.2020. godine u odnosu na kraj 2019. godine kratkoročni krediti bankarskog sektora FBiH su povećani za 217,4 miliona KM ili 6,9%, a dugoročni krediti su smanjeni za 15,4 miliona KM ili 0,1%.

Dospjela potraživanja iznose 788,3 miliona KM i smanjena su za 165,9 miliona KM ili 17,4% u odnosu na kraj 2019. godine. Ovako visoka stopa smanjenja dospjelih potraživanja najvećim dijelom je rezultat izvršenog računovodstvenog otpisa.

U valutnoj strukturi kredita najveće učešće od 49,7% ili 7,6 milijardi KM imaju krediti odobreni u domaćoj valuti, zatim slijede krediti odobreni sa valutnom klauzulom sa učešćem od 46,7% ili 7,1 milijarda KM (EUR: 7,1 milijarda KM ili 99,8%, CHF: 16,6 miliona KM ili 0,2%), a najmanje

učešće od 3,6% ili 541,4 miliona KM imaju krediti odobreni u stranoj valuti (od toga se na EUR odnosi 540,6 miliona KM ili 99,9%).

U sljedećoj tabeli daje se pregled kredita pravnim licima i stanovništvu prema nivoima kreditnog rizika i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

Tabela 24: Krediti prema nivoima kreditnog rizika									
O p i s	31.12.2018.			31.12.2019.			31.03.2020.		
	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I Krediti pravna lica									
Nivo kreditnog rizika 1	5.624.867	59.945	1,1	6.146.371	51.146	0,8	6.290.480	75.411	1,2
Nivo kreditnog rizika 2	1.017.975	57.914	5,7	904.039	55.828	6,2	936.539	86.075	9,2
Nivo kreditnog rizika 3	828.813	572.989	69,1	770.071	516.128	67,0	652.278	501.601	76,9
Ukupno I	7.471.655	690.848	9,2	7.820.481	623.102	8,0	7.879.297	663.087	8,4
II Krediti stanovništvo									
Nivo kreditnog rizika 1	5.814.039	59.449	1,0	6.451.878	59.562	0,9	6.502.763	70.783	1,1
Nivo kreditnog rizika 2	572.455	56.327	9,8	471.019	57.081	12,1	461.549	58.912	12,8
Nivo kreditnog rizika 3	467.485	384.481	82,2	477.381	381.194	79,9	413.302	345.439	83,6
Ukupno II	6.853.979	500.257	7,3	7.400.278	497.837	6,7	7.377.614	475.134	6,4
Ukupno krediti:									
Nivo kreditnog rizika 1	11.438.906	119.394	1,0	12.598.249	110.708	0,9	12.793.244	146.194	1,1
Nivo kreditnog rizika 2	1.590.430	114.241	7,2	1.375.058	112.909	8,2	1.398.088	144.987	10,4
Nivo kreditnog rizika 3	1.296.298	957.470	73,9	1.247.452	897.322	71,9	1.065.580	847.040	79,5
Ukupna krediti (I+II)	14.325.634	1.191.105	8,3	15.220.759	1.120.939	7,4	15.256.911	1.138.221	7,5

Kreditni portfolio raspoređen u nivo kreditnog rizika 1 na dan 31.03.2020. godine iznosi 12,8 milijardi KM i čine 83,8% ukupnog kreditnog portfolia. Isti je u odnosu na kraj 2019. godine povećan za 195 miliona KM ili za 1,5%. Stopa pokrivenosti ECL za nivo kreditnog rizika 1 iznosi 1,1% (pravna lica 1,2%, a stanovništvo 1,1%) i u odnosu na 31.12.2019. godine veća je za 0,2 procentna poena.

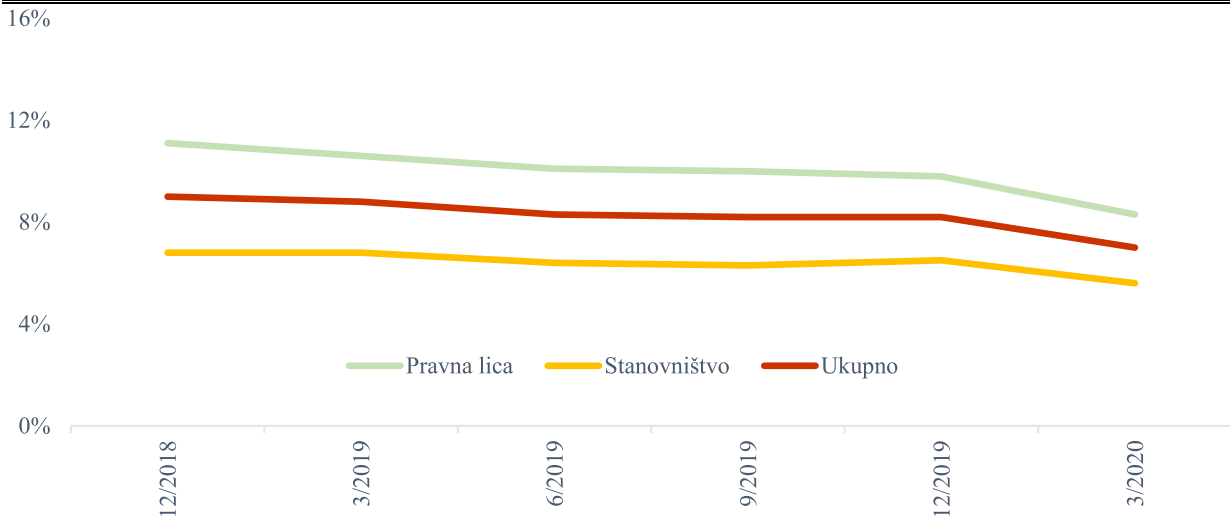
Kreditni portfolio u nivou kreditnog rizika 2 na dan 31.03.2020. godine iznosi 1,4 milijarde KM i čini 9,2% ukupnog kreditnog portfolia. U odnosu na kraj 2019. godine isti je veći za 23 miliona KM ili 1,7%. Stopa pokrivenosti ECL za nivo kreditnog rizika 2 iznosi 10,4% (pravna lica 9,2%, stanovništvo 12,8%) i u odnosu na 31.12.2019. godine veća je za 2,2 procentna poena.

Kreditni portfolio u nivou kreditnog rizika 3 (NPL) na dan 31.03.2020. godine iznosi 1,1 milijardu KM i čini 7% ukupnog kreditnog portfolia. Smanjenje istog za 181,9 miliona KM ili 14,6% u odnosu na kraj 2019. godine, najvećim dijelom je rezultat izvršenog računovodstvenog otpisa u skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka. Stopa pokrivenosti ECL za nivo kreditnog rizika 3 iznosi 79,5% (pravna lica 76,9%, a stanovništvo 83,6%) i u odnosu na 31.12.2019. godine veća je za 7,6 procentnih poena.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima, na NPL se odnosi 652,3 miliona KM ili 8,3%, što je za 1,5 procentnih poena manje nego na kraju 2019. godine. Za sektor stanovništva NPL iznosi 413,3 miliona KM ili 5,6%, što je za 0,9 procentnih poena manje nego na kraju 2019. godine.

Pregled NPL-a (kreditni portfolio raspoređen u nivo kreditnog rizika 3) daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 10: Učešće NPL-a u kreditima

Detaljnija i potpunija sektorska analiza kreditnog portfolija bankarskog sektora FBiH može se sagledati iz Priloga 4. Informacije, a zasnovana je na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih lica (prema privrednoj djelatnosti) i stanovništvu (po namjeni).

Kod kredita odobrenim pravnim licima najveće učešće imaju krediti odobreni trgovini (2,9 milijardi KM ili 36,8% kredita pravnih lica, odnosno 19% ukupnog kreditnog portfolija), prerađivačkoj industriji (1,6 milijardi KM ili 20,9% kredita pravnih lica, odnosno 10,8% ukupnih kredita), te finansijskoj djelatnosti (538,8 miliona KM ili 6,8% kredita pravnih lica, odnosno 3,5% ukupnih kredita). Učešće NPL-a kod kredita odobrenih trgovini iznosi 7,6%, kod prerađivačke industrije je 7,4%, dok je kod finansijske djelatnosti 0,8%.

Kod kredita odobrenih pravnim licima, najveće učešće NPL-a sa 31.03.2020. godine prisutno je kod kredita odobrenih obrazovanju (32,4%), proizvodnji i opskrbi električnom energijom i plinom (22,2%), te poljoprivredi (19,8%).

Kod kredita odobrenih stanovništvu najveće učešće imaju krediti za opću potrošnju (6 milijardi KM ili 80,8% kredita stanovništvu, odnosno 39,1% ukupnog kreditnog portfolija) i krediti odobreni za stambene potrebe (1,3 milijarde KM ili 18% kredita stanovništvu, odnosno 8,7% ukupnog kreditnog portfolija). Učešće NPL-a kod kredita odobrenih za opću potrošnju iznosi 5,9%, dok je kod stambenih kredita 3,9%. Visoko učešće kredita za opću potrošnju u kreditnom portfoliju bankarskog sektora FBiH poziva na pojačan oprez u oblikovanju kreditnih politika banaka.

Kreditni rizik je dominantan rizik u bankarskom sektoru FBiH, zbog čega je fokus supervizora na ocjeni praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno ocjeni prakse odobravanja, praćenja i analize izloženosti kreditnom riziku, uspostave sistema ranog upozorenja na povećanje kreditnog rizika, raspoređivanja izloženosti u nivoe kreditnog rizika i utvrđivanja ECL, postupanje sa nekvalitetnim izloženostima, te upravljanja rizikom koncentracije.

U prvom kvartalu 2020. godine došlo je do značajnijeg poboljšanja ključnih pokazatelja mjerenja kreditnog rizika bankarskog sektora FBiH: učešće NPL-a, stope pokrivenosti ECL-a i učešće dospelih kredita, između ostalog, i usljed primjene nove regulative. Izazov za bankarski sektor

FBiH u narednom periodu biti će održati pozitivne trendove, obzirom na negativne efekte na ekonomiju izazvane pojavom virusnog oboljenja COVID-19.

1.2.5. Profitabilnost

Na profitabilnost banaka, najznačajnije utiču kvalitet aktive, odnosno rizici, struktura, diverzificiranost i troškovi izvora finansiranja, troškovna efikasnost, eksterni faktori koji su specifični za bankarski, odnosno finansijski sektor u FBiH (razvijenost finansijskog sistema, regulatorna obilježja, industrijska koncentracija i dr.) i eksterni makroekonomski faktori (ekonomski rast, kamatne stope na svjetskom tržištu, stopa zaposlenosti i nezaposlenosti, kretanje plaća, inflacija i dr.).

Iz supervizorske perspektive, profitabilnost bankarskog sektora u FBiH, kao i pojedinačnih banaka u sektoru, posmatra se u kontekstu održivosti, odnosno stabilnosti nivoa i kvaliteta zarade i jačanja kapitalne osnove putem zadržane dobiti.

Nivo, kvalitet i trend zarade bankarskog sektora u FBiH

Na nivou bankarskog sektora u FBiH za period 01.01.-31.03.2020. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 72,6 miliona KM, što je za 17,2 miliona KM ili 19,2% manje u odnosu na isti period 2019. godine. Posljedice pandemije izazvane virusnim oboljenjem COVID-19 nisu imale značajniji uticaj na finansijski rezultat bankarskog sektora FBiH sa prvim kvartalom 2020. godine, te će se iste moći sagledati tek u narednom periodu. Iskazana ukupna neto dobit iznosila je 76,4 miliona KM (12 banaka), a gubitak su iskazale tri banke u iznosu od 3,8 miliona KM.

U Prilogu 5. prikazan je zbirni bilans uspjeha banaka u FBiH za period 01.01.-31.03.2020. godine, po šemi FBA, sa uporednim podacima za isti izvještajni period 2019. godine.

U sljedećoj tabeli daje se pregled iskazanog finansijskog rezultata na nivou bankarskog sektora u FBiH, kroz sljedeće izvještajne periode:

- 000 KM -

<i>Tabela 25: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak</i>						
Opis	31.03.2018.		31.03.2019.		31.03.2020.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Dobit	86.787	14	89.941	14	76.391	12
Gubitak	165	1	132	1	3.824	3
Ukupno	86.622	15	89.809	15	72.567	15

Komparirajući podatke iz prethodne tabele, uočava se da je nakon iskazanog rasta ostvarene dobiti u prvom kvartalu 2019. godine, došlo do značajnog pada iste u 2020. godini (za 19,2%), te da su tri banke iskazale gubitak u poslovanju u prvom kvartalu 2020. godine.

Ukupni prihodi bankarskog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima banaka sa 31.03.2020. godine, ukupni prihodi na nivou bankarskog sektora u FBiH iznose 292,8 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine povećani su za iznos od 5,7 miliona KM, što predstavlja povećanje za 2%.

Tabela 26: Struktura ukupnih prihoda

Struktura ukupnih prihoda	31.03.2019.		31.03.2020.		Indeks (4/2)
	Iznos	%	Iznos	%	
1	2	3	4	5	6
I Prihodi od kamata i slični prihodi					
Kamatn. rač. depozita kod depoz. inst.	1.206	0,4	1.091	0,4	90
Kreditni i poslovi lizinga	160.231	55,8	159.120	54,3	99
Ostali prihodi od kamata	18.910	6,6	17.805	6,1	94
Ukupno I	180.347	62,8	178.016	60,8	99
II Operativni prihodi					
Naknade za izvršene usluge	80.581	28,0	85.049	29,1	106
Prihodi iz posl. sa devizama	12.833	4,5	13.831	4,7	108
Ostali operativni prihodi	13.398	4,7	15.922	5,4	119
Ukupno II	106.812	37,2	114.802	39,2	107
Ukupni prihodi (I+II)	287.159	100	292.818	100	102

U strukturi ukupnih prihoda, prihodi od kamata i slični prihodi učestvuju sa 60,8%, dok operativni prihodi učestvuju sa 39,2%. U odnosu na isti period prethodne godine, došlo je do smanjenja učešća prihoda od kamata i sličnih prihoda za 2 procentna poena, dok je poraslo učešće operativnih prihoda.

Ukupni kamatni i slični prihodi su u posmatranom periodu zabilježili smanjenje od 2,3 miliona KM ili 1,3%. Dominantna stavka u ovim prihodima su kamatni prihodi po kreditima i poslovima lizinga, čije je učešće u ukupnim prihodima smanjeno za 1,5 procentnih poena. U istom periodu smanjeno je učešće kredita i potraživanja po poslovima lizinga u ukupnoj aktivi za 0,8 procentnih poena (sa 64,9% na 64,1%) i smanjene su prosječne aktivne kamatne stope na kredite sa 3,36% na 3,06% (za 0,3 procentna poena).

U okviru ostalih prihoda od kamata zabilježeno je smanjenje na svim pozicijama kamatnih prihoda (vrijednosni papiri koji se drže do dospijeca 9,2%, plasmani drugim bankama 32,6% i ostali prihodi od kamata 4%). Od ukupnih kamatnih prihoda na vrijednosne papire ostvarenih u prvom kvartalu 2020. godine, koji učestvuju u ukupnim kamatnim prihodima ispod 1%, odnosi se 79,4% na jednu banku. Isto tako, od ukupnih kamatnih prihoda na plasmane drugim bankama, koji u ukupnim prihodima od kamata učestvuju, takođe, sa manje od 1%, najveći dio (91,4%) ostvarile su dvije banke.

Ukoliko se posmatra sektorska struktura ostvarenih kamatnih prihoda, najveći dio odnosi se na prihode od stanovništva (62,2%), iako krediti stanovništvu čine 48,4% ukupnog kreditnog portfolia bankarskog sektora FBiH, zbog većih prosječnih NKS, koje za stanovništvo iznose 5,46%, a za privredu 2,38%. Od ukupnih kamatnih prihoda, na prihode od privatnih preduzeća odnosi se 29,1%, od vladinih institucija 4,1%, a od javnih preduzeća 1,5%.

Ukupni operativni prihodi su u posmatranom periodu zabilježili rast od osam miliona KM ili 7,5%. U strukturi ukupnih operativnih prihoda, najveća stavka su prihodi po naknadama za izvršene usluge koji su zabilježili povećanje za 4,5 miliona KM ili 5,5%. Povećani su i prihodi iz poslovanja sa devizama za jedan milion KM ili 7,8%, dok su ostali operativni prihodi povećani za 2,5 miliona KM ili 18,8%.

Ukupni rashodi bankarskog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima banaka sa 31.03.2020. godine, ukupni rashodi na nivou bankarskog sektora u FBiH iznose 219,8 miliona KM i u odnosu na 31.03.2019. godine povećani su za iznos od 22,9 miliona KM ili 11,6%. Struktura ukupnih rashoda bankarskog sektora u FBiH u posmatranom periodu daje se u sljedećoj tabeli:

Struktura ukupnih rashoda	31.03.2019.		31.03.2020.		Indeks (4/2)
	Iznos	%	Iznos	%	
1	2	3	4	5	6
I Rashodi od kamata i slični rashodi					
Depoziti	23.726	12,1	24.025	10,9	101
Obaveze po uzetim kredit. i ostal.pozajmicama	2.252	1,1	2.267	1,0	101
Ostali rashodi od kamata	4.950	2,5	7.585	3,5	153
Ukupno I	30.928	15,7	33.877	15,4	110
II Ukupni nekamatni rashodi					
Troškovi IV vrijednosti rizične aktive, rezerv. po potenc. obavez. i ostala vrijedn. usklađenja	10.290	5,2	20.659	9,4	201
Troškovi plata i doprinosa	63.335	32,2	64.056	29,1	101
Troškovi poslovnog prostora i amortizacija	37.656	19,1	38.763	17,6	103
Ostali poslovni i direktni troškovi	29.610	15,0	33.859	15,4	114
Ostali operativni troškovi	25.054	12,7	28.545	13,0	114
Ukupno II	165.945	84,3	185.882	84,6	112
Ukupni rashodi (I+II)	196.873	100	219.759	100	112

U strukturi ukupnih rashoda, dominiraju nekamatni rashodi sa učešćem od 84,6%, dok rashodi od kamata i slični rashodi učestvuju sa 15,4%.

U posmatranom periodu kamatni i slični rashodi povećani su za 2,9 miliona KM ili za 9,5%, pri čemu su kamatni rashodi po depozitima, koji predstavljaju dominantan izvor finansiranja bankarskog sektora u FBiH, povećani za 1,3%, dok su ostali rashodi po kamatama povećani za 53,2%, i to najvećim dijelom po osnovu negativne kamatne stope na depozite kod ino-banaka i negativne naknade na sredstva banaka iznad obavezne rezerve kod CBBiH. Rast kamatnih rashoda po depozitima posljedica je rasta depozita u posmatranom periodu.

Depozitni potencijal na kraju marta 2020. godine iznosi 19,1 milijardu KM i veći je za 1,3 milijarde KM u odnosu na isti period prethodne godine. Kamatonosni depoziti u ukupnom depozitnom potencijalu sa 31.03.2020. godine učestvuju sa 71,8%, pri čemu se 77,2% ukupnog rasta depozita u posmatranom periodu odnosi na rast kamatonosnih depozita. U isto vrijeme došlo je do smanjenja prosječne pasivne kamatne stope na depozite sa 0,93% na 0,78%.

Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama u posmatranom periodu neznatno su povećani za 0,7%, dok je u isto vrijeme nivo zaduženja bankarskog sektora u FBiH po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama povećan za 19,7 miliona KM ili 2,3%.

Na nivou bankarskog sektora u FBiH, u posmatranom periodu, ukupni nekamatni rashodi su povećani za 19,9 miliona KM ili 12%, pri čemu se najznačajnija strukturalna promjena odnosi na povećanje troškova ispravki vrijednosti rizične aktive i rezerviranja za potencijalne obaveze i ostala vrijednosna usklađenja za 10,4 miliona KM ili 100,8%.

Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja bankarskog sektora u FBiH

U sljedećoj tabeli dat je pregled najznačajnijih veličina i koeficijenata koji se koriste kao mjere za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja banaka u FBiH:

Tabela 28: Pokazatelji profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti

	31.03.2018.	31.03.2019.	31.03.2020.
1	2	3	4
Neto dobit	86.622	89.809	72.567
Prosječna neto aktiva	20.228.245	22.310.596	23.949.225
Prosječni ukupni kapital	2.829.602	3.035.999	2.933.541
Ukupan prihod	253.422	256.231	258.941
Neto kamatni prihod	150.371	149.419	144.139
Operativni prihodi	103.051	106.812	114.802
Operativni rashodi	123.866	126.045	131.364
Poslovni i direktni rashodi	42.934	39.900	54.518
Ostali poslovni i direktni troškovi	26.631	29.610	33.859
Dobit na prosječnu aktivu (ROAA)	0,4	0,4	0,3
Dobit na prosječni ukupni kapital (ROAE)	3,1	3,0	2,5
Ukupan prihod/prosječna aktiva	1,3	1,1	1,1
Neto kamatni prihod/prosječna aktiva (NIM)*	0,7	0,7	0,6
Neto kamatna marža (kamatni prihod/prosječna kamatonosna aktiva-kamatni rashod/prosječna kamatonosna pasiva)	0,8	0,7	0,6
Operativni rashodi/ukupan prihod umanjen za ostale poslov. i dir. troš. (CIR)**	54,6	55,6	58,4

* NIM eng. Net Income Margin

** CIR eng. Cost-income Ratio

Svi pokazatelji profitabilnosti pokazuju opadajući trend u prvom kvartalu 2020. godine u odnosu na isti period prethodne godine.

Ukoliko se posmatra neto kamatni prihod, zabilježen je pad istog u odnosu na isti period 2019. godine za 5,3 miliona KM ili 3,5% i isti čini 55,7% ukupnog prihoda, dok je u istom periodu 2019. godine iznosio 58,3%.

1.2.6. Ponderisane NKS i EKS

Sa ciljem veće transparentnosti i lakše usporedivosti uslova banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite clijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita, odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja EKS za sve banke sa sjedištem u FBiH, kao i za organizacione dijelove banaka sa sjedištem u RS-u, a koji posluju u FBiH, te obavezno mjesečno izvještavanje FBA o ponderisanim NKS i EKS na odobrene kredite i primljene depozite u izvještajnom mjesecu, u skladu sa propisanom metodologijom¹¹.

Za potrebe korisnika kredita, prilikom analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderisane EKS, obzirom da uključuje sve troškove koje korisnik plaća, a koji su direktno povezani sa kreditom, tj. uslovima korištenja kredita i koji ulaze u obračun cijene kredita (na primjer: troškovi za obradu kredita, troškovi premije osiguranja kod fizičkih lica ako je osiguranje uslov za odobravanje kredita, zatim drugi troškovi u vezi sa sporednim uslugama koje plaća clijent, a uslov su za korištenje kredita).

U Prilogu 6. daju se prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite sa 31.03.2020. godine, a u Prilogu 6a. prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite po periodima.

Ukupne prosječne ponderisane EKS na kredite u bankarskom sektoru FBiH sa 31.03.2020. godine iznose 3,55% i u odnosu na kraj 2019. godine, kada su iznosile 3,86%, smanjene su za 0,31 procentni poen.

¹¹ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine Federacije BiH", br. 81/17) i Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope

Trend smanjenja prosječnih ponderisanih EKS na nivou bankarskog sektora u FBiH u posmatranom periodu prisutan je i kod kratkoročnih kredita za 0,18 procentnih poena (sa 2,67% smanjenje na 2,49%) i kod dugoročnih kredita za 0,02 procentna poena (sa 5,49% na 5,47%). Posmatrano u navedenom periodu prema sektorskoj strukturi, EKS na ukupne kredite privredi smanjene su za 0,22 procentna poena (sa 2,81% na 2,59%), a na kredite odobrene stanovništvu povećane za 0,07 procentnih poena (sa 6,89% na 6,96%).

Ukupne prosječne ponderisane EKS na depozite u bankarskom sektoru FBiH sa 31.03.2020. godine iznose 0,79% i u odnosu na kraj 2019. godine, kada su iznosile 0,75%, povećane su za 0,04 procentna poena.

Posmatrano prema ročnosti depozita, prosječne ponderisane EKS na kratkoročne depozite zabilježile su povećanje za 0,18 procentnih poena (sa 0,33% na 0,51%), dok su na dugoročne depozite smanjene za 0,24 procentna poena (sa 1,19% na 0,95%).

Na ukupnom nivou u posmatranom periodu smanjenje EKS na kredite (za 0,31 procentni poen) bilo je izraženije u odnosu na povećanje EKS na depozite (za 0,04 procentna poena).

1.2.7. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu, te jedan od ključnih preduslova za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sektor u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke propisani su minimalni kvalitativni zahtjevi za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama, polazeći od propisanih standarda za upravljanje rizicima u bankama, kvantitativni zahtjevi za banke u pogledu LCR-a (min 100%) i osiguranja stabilnih izvora finansiranja, te korištenje dodatnih mehanizama za praćenje i procjenu rizika likvidnosti.

U sljedećoj tabeli daje se trend u ispunjenju LCR-a u bankarskom sektoru u FBiH:

- 000 KM -

<i>Tabela 29: LCR</i>					
Opis	31.12.2018.	31.12.2019.	31.03.2020.	Indeks	
				(3/2)	(4/3)
1	2	3	4	5	6
Zaštitni sloj likvidnosti	4.325.281	4.727.454	4.782.441	109	101
Neto likvidnosni odlivi	1.392.629	1.628.421	1.678.630	117	103
LCR	311%	290%	285%	93	98

Sa 31.03.2020. godine LCR na nivou bankarskog sektora FBiH iznosi 285%. Sve banke u bankarskom sektoru FBiH sa stanjem na dan 31.03.2020. godine ispunjavaju zahtjeve u pogledu LCR-a, a većina banaka značajno iznad propisanog minimuma.

U strukturi izvora finansiranja bankarskog sektora na dan 31.03.2020. godine najveće učešće od 80,4% imaju depoziti, a zatim uzeti krediti (uključujući subordinisane dugove) sa učešćem od 4,4%.

Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću je prikazana u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 30: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću

Depoziti	31.12.2018.		31.12.2019.		31.03.2020.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	10.562.608	60,0	11.196.133	57,7	10.961.207	57,3	106	98
7-90 dana	1.058.414	6,0	855.191	4,4	1.058.597	5,5	81	124
91 dan do jedne godine	2.616.873	14,9	3.175.998	16,4	2.970.794	15,5	121	94
1. Ukupno kratkoročni	14.237.895	80,9	15.227.322	78,5	14.990.598	78,3	107	98
Do 5 godina	3.193.809	18,1	3.983.643	20,5	3.957.055	20,7	125	99
Preko 5 godina	172.783	1,0	203.329	1,0	200.429	1,0	118	99
2. Ukupno dugoročni	3.366.592	19,1	4.186.972	21,5	4.157.484	21,7	124	99
Ukupno (1 + 2)	17.604.487	100	19.414.294	100	19.148.082	100	110	99

Sa 31.03.2020. godine kratkoročni depoziti imali su učešće od 78,3%, a dugoročni 21,7%, pri čemu je došlo do smanjenja učešća kratkoročnih, odnosno povećanja učešća dugoročnih depozita za 0,2 procentna poena u odnosu na kraj 2019. godine.

U posmatranom periodu kod kratkoročnih depozita zabilježeno je smanjenje od 236,7 miliona KM ili 1,6%, a kod dugoročnih depozita od 29,5 miliona KM ili 0,7%. Smanjenje dugoročnih depozita ostvareno je i kod depozita do pet godina (za 26,6 miliona KM ili 0,7%) i kod depozita preko pet godina (za 2,9 miliona KM ili 1,4%).

Ako se analizira struktura dugoročnih depozita po preostalom dospijeću, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (95,2% dugoročnih depozita i 20,7% ukupnih depozita).

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti prikazan je u sljedećoj tabeli:

- % -

Tabela 31: Koeficijenti likvidnosti

Koeficijenti	31.12.2018.	31.12.2019.	31.03.2020.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ¹² /neto aktiva	30,8	31,9	30,8
Likvidna sredstva/kratkoročne finans.obaveze	46,3	49,2	47,3
Kratkoročne finans. obaveze/ukupne finans. obaveze	77,7	75,4	75,2
Kredit/depoziti i uzeti krediti ¹³	77,6	75,1	76,2
Kredit/depoziti, uzeti krediti i subordinisani dugovi ¹⁴	77,1	74,4	75,6

Pokazatelj - krediti u odnosu na depozite i uzete kredite na dan 31.03.2020. godine je 76,2%, što je za 1,1 procentni poen više u odnosu na kraj 2019. godine i nalazi se u zoni „na granici zadovoljavajućeg“.

Kod dvije banke pokazatelj je viši od 85%. Učešće kratkoročnih finansijskih obaveza u ukupnim finansijskim obavezama je i dalje visoko, ali je odnos likvidnih sredstava u neto aktivi kontinuirano zadovoljavajući.

¹² Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva sa preostalim rokom dospijeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite

¹³ Iskustveni standardi su: manji od 70% - veoma solidan, 71%-75% - zadovoljavajući, 76%-80% - na granici zadovoljavajućeg, 81%-85% - nedovoljan, preko 85% - kritičan

¹⁴ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinisani dugovi, što je realniji pokazatelj

Važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospjeća stavki finansijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana¹⁵.

U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolia je determinisana upravo ročnošću izvora.

Obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontrolišu ročnu neusklađenost između izvora i plasmana, održavajući je u skladu sa propisanim limitima.

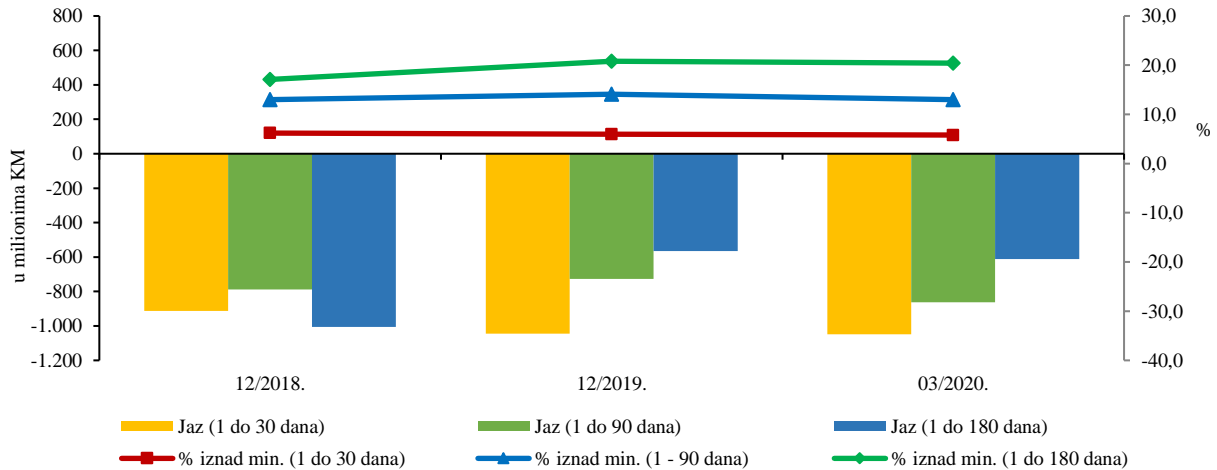
U sljedećoj tabeli i grafikonu daje se pregled ročne usklađenosti finansijske aktive i obaveza do 180 dana:

- 000 KM -

<i>Tabela 32: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana</i>					
O p i s	31.12.2018.	31.12.2019.	31.03.2020.	Indeks	
	Iznos	Iznos	Iznos	(3/2)	(4/3)
1	2	3	4	5	6
I 1-30 dana					
1. Iznos finansijske aktive	9.513.412	10.579.834	10.376.713	111	98
2. Iznos finansijskih obaveza	10.425.706	11.624.766	11.425.504	112	98
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-912.294	-1.044.932	-1.048.791	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	91,2%	91,0%	90,8%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	6,2%	6,0%	5,8%		
II 1-90 dana					
1. Iznos finansijske aktive	10.556.830	11.641.857	11.509.015	110	99
2. Iznos finansijskih obaveza	11.345.741	12.367.913	12.371.381	109	100
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-788.911	-726.056	-862.366	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	93,0%	94,1%	93,0%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	13,0%	14,1%	13,0%		
III 1-180 dana					
1. Iznos finansijske aktive	11.640.075	12.985.569	12.725.019	112	98
2. Iznos finansijskih obaveza	12.644.902	13.550.664	13.337.010	107	98
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-1.004.827	-565.095	-611.991	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	92,1%	95,8%	95,4%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	17,1%	20,8%	20,4%		

¹⁵ Član 41. Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke („Službene novine Federacije BiH“, br. 81/17): „Do uvođenja koeficijenta neto stabilnog finansiranja iz člana 34. ove odluke, kao obaveznog kvantitativnog zahtjeva prema bankama, banke će primjenjivati i izvještavati o ročnoj usklađenosti finansijske imovine i finansijskih obaveza i strukturi najvećih izvora, te u skladu s tim ostaju da važe član 6. stav (3) tačka 1., čl. 6a., 6b., 11. stav (2) i 12. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 48/12, 110/12 i 45/14)“. Propisani procenti za ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza: najmanje 85% izvora sredstava s rokom dospjeća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospjeća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospjeća do 90 dana u plasmane s rokom dospjeća do 90 dana i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospjeća do 180 dana u plasmane s rokom dospjeća do 180 dana

Grafikon 11: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana

Na dan 31.03.2020. godine finansijska aktiva u sva tri intervala bila je manja od finansijskih obaveza, a ostvareni procenti ročne usklađenosti bili su iznad propisanog minimuma, i to u prvom intervalu za 5,8%, u drugom za 13% i u trećem intervalu za 20,4%. U odnosu na kraj 2019. godine, ostvareni procenti ročne usklađenosti su niži u svim intervalima: od 1-30 dana za 0,2 procentna poena, od 1-90 dana za 1,1 procentni poen i od 1-180 dana za 0,4 procentna poena.

Posmatrajući osnovne pokazatelje likvidnosti, kvalitativne i kvantitativne zahtjeve, kao i druge faktore koji utiču na poziciju likvidnosti banaka, može se zaključiti da je likvidnost bankarskog sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine zadovoljavajuća. Kako je ovaj segment poslovanja i nivo izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom (slabiji prilivi likvidnih sredstava vezano za poteškoće u naplati kredita), a imajući u vidu i druge važne faktore (ročna struktura depozita, otplata dospjelih kreditnih obaveza i znatno manje zaduživanje kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u prethodnim godinama bio najkvalitetniji izvor finansiranja banaka sa aspekta ročnosti), potrebno je istaći da upravljanje i nadziranje rizika likvidnosti treba biti u fokusu banaka. Navedeno se ostvaruje uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obaveza na vrijeme, a na osnovu kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba, uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulatornim i ostalim uslovima poslovnog okruženja banaka.

1.2.8. Devizni (FX) rizik

U svom poslovanju banke su izložene rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim usljed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i FX rizik, koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

Odlukom o upravljanju deviznim rizikom banke¹⁶, propisan je način izračunavanja devizne pozicije i najveća dopuštena izloženost FX riziku, tj. ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na priznati kapital banke¹⁷. Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i nivo izloženosti FX riziku, banke

¹⁶ "Službene novine Federacije BiH", br. 81/17

¹⁷ Članom 3. Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EUR najviše do 30%, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30% priznatog kapitala banke

su dužne dnevno izvještavati FBA. Na osnovu kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvještaja, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje devizne aktivnosti u okvirima istih.

Prema stanju na dan 31.03.2020. godine na nivou bankarskog sektora u valutnoj strukturi aktive banaka stavke u stranim valutama iznosile su 3,8 milijardi KM, sa učešćem od 15,9% (na kraju 2019. godine 3,8 milijardi KM ili 15,7%). Valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 8,4 milijarde KM ili 35,1% (na kraju 2019. godine 8,6 milijardi KM, uz učešće od 35,5%).

U sljedećoj tabeli daje se struktura finansijske aktive i finansijskih obaveza i devizna pozicija za EUR, kao najznačajnije valute i ukupna devizna pozicija na nivou bankarskog sektora:

- milioni KM -

Tabela 33: Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EUR i ukupno)¹⁸										
O p i s	31.12.2019.				31.03.2020.				Indeks	
	EUR		Ukupno		EUR		Ukupno		EUR	Ukupno
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(6/2)	(8/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I Finansijska aktiva										
1. Novčana sredstva	2.065	20,6	2.543	23,8	1.964	19,9	2.447	23,2	95	96
2. Krediti	336	3,4	337	3,2	528	5,3	528	5,0	157	157
3. Krediti sa val.klauzulom	6.651	66,3	6.655	62,2	6.497	65,7	6.500	61,7	98	98
4. Ostalo	727	7,2	911	8,5	648	6,6	819	7,8	89	90
5. Ostala fin.akt. s val. kl.	251	2,5	251	2,3	249	2,5	249	2,4	99	99
Ukupno I (1+2+3+4+5)	10.030	100	10.697	100	9.886	100	10.543	100	99	99
II Finansijske obaveze										
1. Depoziti	6.841	73,8	7.529	75,6	6.577	72,8	7.271	74,6	96	97
2. Uzeti krediti	850	9,2	850	8,5	858	9,5	858	8,8	101	101
3. Dep. i kred. s val. klauz.	1.363	14,7	1.364	13,7	1.385	15,3	1.385	14,2	102	102
4. Ostalo	213	2,3	221	2,2	220	2,4	229	2,4	103	104
Ukupno II (1+2+3+4)	9.268	100	9.964	100	9.040	100	9.743	100	98	98
III Vanbilans										
1. Aktiva	37		79		15		66			
2. Pasiva	764		771		907		909			
IV Pozicija										
Duga (iznos)	35		41							
%	1,3%		1,5%							
Kratka					46		43			
%					1,7%		1,6%			
Dozvoljena	30,0%		30,0%		30,0%		30,0%			
Manja od dozvoljene	28,7%		28,5%		28,3%		28,4%			

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sektora FBiH može se konstatovati da se izloženost banaka i sektora FX riziku sa 31.03.2020. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 31.03.2020. godine dugu deviznu poziciju imalo je deset banaka, a pet banaka kratku poziciju. Na nivou sektora iskazana je kratka devizna pozicija od 1,6% ukupnog priznatog kapitala banaka, što je za 28,4 procentna poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EUR, iznosila je 1,7%, što je za 28,3 procentna poena manje od dozvoljene, pri čemu su stavke finansijske aktive bile manje od finansijskih obaveza (kratka pozicija).

Ako se analizira struktura stranih valuta, u finansijskoj aktivi¹⁹ dominantno je učešće EUR od 82,8% (31.12.2019. godine 82,5%), uz povećanje nominalnog iznosa za 11,3 miliona KM ili 0,4% u odnosu na kraj 2019. godine. Učešće EUR-a u finansijskim obavezama je 91,6% i u odnosu na

¹⁸ Izvor: Obrazac 5 – Devizna pozicija

¹⁹ Izvor: Izvještaj o deviznoj poziciji banke: dio finansijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Finansijska aktiva se iskazuje po neto principu, odnosno umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obaveze

kraj 2019. godine je smanjeno za 249,5 miliona KM ili 3,2%. Osnovica za izračun učešća EUR-a u finansijskoj aktivi i finansijskim obavezama ne uključuje stavke sa valutnom klauzulom.

1.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR

FBA će, u skladu sa propisanim nadležnostima za nadzor poslovanja banaka u FBiH, nastaviti sa poduzimanjem mjera i aktivnosti na očuvanju i jačanju stabilnosti bankarskog sektora i zaštite deponenata, te unapređenja sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja banaka u FBiH. Navedene mjere i aktivnosti će naročito biti usmjerene na nastavak kontinuiranog nadzora banaka, sa težištem na:

- praćenju posljedica pandemije i poduzetih mjera kriznih stožera na poslovanje privrednih subjekata i finansijsku sposobnost stanovništva i blagovremeno intervenisanje u regulatornom okviru s ciljem omogućavanja podrške bankarskom sektoru, privrednim subjektima i stanovništvu (klijentima);
- praćenju efekata posebnih mjera FBA na ublažavanju negativnih posljedica pandemije virusnog oboljenja COVID-19 i postupanju banaka po istima;
- provođenju SREP-a za sve banke u skladu sa usvojenom Metodologijom;
- kontrolama dominantnih rizičnih segmenata poslovanja, kontrolama banaka od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti i banaka kod kojih su koncentrisani veliki iznosi štednje i drugih depozita, te kontrolama primijenjenih praksi u bankama u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata i dr.;
- realizaciji planova kapitala banaka, a posebno onih sa značajnim učešćem NPL-a;
- praćenju primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka;
- nastavku kontinuirane saradnje sa nadležnim supervizorskim tijelima za nadzor bankarskih grupa iz EU i trećih zemalja čije članice imaju sjedište u FBiH, u cilju efikasnije supervizije i unapređenja supervizorskih praksi, te saradnje i razmjene informacija sa ECB-om i EBA-om po pitanjima supervizije i bankarske regulative, kao i sa međunarodnim finansijskim institucijama;
- unapređenju saradnje kroz potpisivanje novih sporazuma o saradnji sa relevantnim institucijama u BiH, koje su uključene u institucionalni okvir za obavljanje supervizije, upravljanje kriznim situacijama i sistemskim rizikom, zaštite korisnika finansijskih usluga i
- nastavku saradnje sa UBBiH, sa ciljem unapređenja poslovanja banaka, usklađenosti njihovog poslovanja sa propisima, međunarodnim standardima i pravilima struke, te zahtjevima tržišta i dr.

Polazeći od propisanih nadležnosti, FBA će nastaviti poduzimati mjere i aktivnosti sa ciljem realizacije preporuka posljednje FSAP misije, projekte jačanja bankarske supervizije u okviru tehničke pomoći koju pružaju međunarodne finansijske institucije SB i MMF, te u okviru USAID FINRA Projekta i dr.

Zbog posebne uloge i odgovornosti banaka u finansijskom sistemu i ukupnom privrednom sistemu, dostignutog nivoa razvijenosti bankarskog sektora u FBiH, te činjenice da depoziti građana predstavljaju dominantan izvor finansiranja banaka, a imajući u vidu negativne posljedice izazvane pandemijom, od banaka se očekuje da u narednom periodu svoje aktivnosti usmjere na:

- dosljednu primjenu posebnih mjera koje je FBA usvojila u cilju ublažavanja negativnih posljedica pandemije virusnog oboljenja COVID-19;
- kreditnu podršku privredi i stanovništvu, uz primjenu propisanih zahtjeva u pogledu upravljanja kreditnim rizicima i održavanja adekvatne kapitaliziranosti u odnosu na profil rizičnosti banke;

- efikasnost integralnog sistema upravljanja rizicima i unapređenje sistema ranog prepoznavanja povećanih kreditnih rizika, odnosno pogoršanja kvaliteta kreditnog portfolia, kao i efikasnijim mjerama upravljanja NPL-ovima;
- usklađivanje poslovanja sa novim regulatornim zahtjevima za poslovanje i nadzor banaka, što uključuje i zahtjeve koji se odnose na planiranje oporavka i restrukturiranja banaka;
- konzistentnu i potpunu primjenu MRS/MSFI;
- ažuriranje planova kontinuiteta poslovanja u cilju adekvatne pripreme za poslovanje u vanrednim situacijama;
- ažuriranje planova oporavka sa posebnom pažnjom u ključnim segmentima: proces eskalacije, pokazatelji i opcije oporavka;
- unapređenje ICAAP-a i ILAAP-a u skladu sa novim regulatornim zahtjevima;
- dosljednu primjenu propisa u segmentu platnog prometa, SPNiFTA, zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata, sigurnosti i zaštiti novca u banci i u transportu;
- aktivno učešće u provođenju reformskih mjera i mjera na rješavanju problema prezaduženosti građana, te finansijskoj konsolidaciji privrednih društava i dr.

2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA

U skladu sa propisanim nadležnostima FBA za nadzor nedepozitnih finansijskih institucija u FBiH (MKO, lizing društva i faktoring poslovanje) čije je osnivanje, poslovanje, upravljanje, nadzor i prestanak rada uređen posebnim zakonskim propisima, u ovom dijelu Informacije daje se pregled strukture i finansijskih pokazatelja poslovanja navedenih nedepozitnih finansijskih institucija u FBiH za prvi kvartal 2020. godine. Podaci MKO za 2019. godinu usklađeni su sa novom metodologijom izrade izvještaja²⁰ po obrascima propisanim Odlukom o izvještajima koje mikro kreditna organizacija dostavlja Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i rokovima izvještavanja²¹.

2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR

2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH

2.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

U FBiH sa 31.03.2020. godine, dozvolu za rad FBA ima 14 MKO koje čine mikro kreditni sektor u FBiH, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i tri MKD (profitne organizacije). U odnosu na 31.12.2019. godine, nije bilo promjena u broju MKO.

Mikro kreditni sektor u FBiH sa 31.03.2020. godine posluje putem ukupno 377 organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u FBiH, što u odnosu na podatke sa 31.12.2019. godine predstavlja povećanje za tri organizaciona dijela ili 0,8%. Sa 31.03.2020. godine četiri MKD koja imaju sjedište u RS-u posluju u FBiH putem 48 organizacionih dijelova, što je na istom nivou kao na dan 31.12.2019. godine.

U Prilogu 7. dati su osnovni podaci o MKF i MKD, koji sa 31.03.2020. godine imaju dozvolu FBA za obavljanje djelatnosti mikro kreditiranja.

2.1.1.2. Struktura vlasništva

MKO je pravno lice koje se, u skladu sa propisima, može osnovati i poslovati kao MKF ili MKD. MKF u FBiH su osnovane od strane nevladinih, većinom humanitarnih organizacija, udruženja građana i fizičkih lica koji su registrovani osnivači MKF, ali bez prava vlasništva nad kapitalom. Od tri MKD, jedno MKD je u 100%-tnom vlasništvu jedne MKF, jedno je MKD u 100%-tnom vlasništvu nerezidentnog pravnog lica, dok je jedno MKD u 100%-tnom vlasništvu rezidentnog pravnog lica.

2.1.1.3. Kadrovska struktura

U mikro kreditnom sektoru u FBiH sa 31.03.2020. godine zaposleno je ukupno 1.359 lica, što je za 16 zaposlenih lica ili 1,2% više u odnosu na stanje sa 31.12.2019. godine. Analitički posmatrano, povećanje broja zaposlenih prisutno je kod pet MKF i jednog MKD, kod tri MKF i dva MKD je došlo do smanjenja zaposlenih, dok je kod tri MKF broj zaposlenih ostao nepromijenjen. Od ukupnog broja zaposlenih u mikro kreditnom sektoru u FBiH, u MKF je zaposleno 1.105 lica ili 81,3%, a u MKD ukupno 254 lica ili 18,7%.

Pregled kvalifikacione strukture zaposlenih na nivou mikro kreditnog sektora u FBiH, daje se u sljedećoj tabeli:

²⁰ Način i metodologija izrade izvještaja MKO propisani su Uputstvom za izradu izvještaja mikro kreditnih organizacija broj: 01-56/20 od 15.01.2020. godine

²¹ "Službene novine Federacije BiH", broj 87/19

Tabela 34: Kvalifikaciona struktura zaposlenih u MKO u FBiH

R. br.	Stepen stručne sprema	31.12.2019.		31.03.2020.		Indeks (5/3)
		Broj zaposlenih	Učešće %	Broj zaposlenih	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Visoka stručna sprema – VSS	702	52,3	720	53,0	103
2.	Viša stručna sprema – VŠS	102	7,6	102	7,5	100
3.	Srednja stručna sprema - SSS	529	39,4	527	38,8	100
4.	Ostali	10	0,7	10	0,7	100
Ukupno		1.343²²	100	1.359	100	101

Analizom podataka o efikasnosti osoblja na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine, zaključuje se da je na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH, aktiva po zaposlenom u MKO iznosila 0,5 miliona KM, što je za 2,4% manje u odnosu na 31.12.2019. godine.

2.1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1.2.1. Bilans stanja

Ukupna aktiva mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine iznosi 621,4 miliona KM i za 8,2 miliona KM ili 1,3% je manja u odnosu na stanje sa 31.12.2019. godine. Rast bilansne sume u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježile su tri MKF i dva MKD, dok je pad zabilježilo osam MKF i jedno MKD. Najveće učešće u ukupnom bilansu MKO ima pet MKF i jedno MKD sa aktivom u iznosu od 567,4 miliona KM ili 91,3% ukupne aktive mikrokreditnog sektora.

U Prilozima 8. i 9. dat je zbirni prikaz bilansa stanja MKF i MKD.

Zbirni bilans stanja mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine i uporednim podacima sa 31.12.2019. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 35: Bilans stanja mikrokreditnog sektora

R. br.	Opis	31.12.2019.				31.03.2020.				Indeks (9/5)
		Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
AKTIVA										
1.	Novčana sredstva	35.594	13.281	48.875	7,8	34.190	10.637	44.827	7,2	92
2.	Plasmani bankama	2.150	0	2.150	0,3	2.140	0	2.140	0,3	100
3.	Mikrokrediti	370.298	140.707	511.005	81,2	367.214	142.453	509.667	82,1	100
4.	RKG	2.759	1.411	4.170	0,7	3.875	2.837	6.712	1,1	161
5.	Neto mikrokrediti	367.539	139.296	506.835	80,5	363.339	139.616	502.955	81,0	99
6.	Materijalna i nematerijalna imovina	28.231	5.747	33.978	5,4	28.094	5.281	33.375	5,4	98
7.	Dugoročne investicije	33.061	0	33.061	5,3	33.061	0	33.061	5,3	100
8.	Ostala aktiva	3.415	1.304	4.719	0,7	3.611	1.422	5.033	0,8	107
9.	Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	3	0	3	0,0	4	0	4	0,0	133
Ukupno aktiva		469.987	159.628	629.615	100	464.431	156.956	621.387	100	99
PASIVA										
10.	Obav. po uzetim kred.	196.769	106.797	303.566	48,2	189.724	103.022	292.746	47,1	96
11.	Ostale obaveze	24.218	7.517	31.735	5,0	22.329	6.704	29.033	4,7	91
12.	Kapital	249.000	45.314	294.314	46,8	252.378	47.230	299.608	48,2	102
Ukupno pasiva		469.987	159.628	629.615	100	464.431	156.956	621.387	100	99
13.	Vanbilansna evidencija	357.812	62.655	420.467		360.742	62.198	422.940		101

U strukturi aktive mikrokreditnog sektora FBiH sa 31.03.2020. godine, smanjen je nivo i učešće novčanih sredstava, te nivo neto kredita i materijalne i nematerijalne imovine. Dugoročne investicije koje iskazuje jedna MKF, ostale su na istom nivou, dok su ostale pozicije aktive zabilježile rast u odnosu na kraj prethodne godine.

²² Korekcija konsolidacije podataka

Stopa fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu umanjenu za donirani kapital na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine iznosi 5,8%, što je u okviru propisanog ograničenja (do 10%), pri čemu jedna MKF i jedno MKD nisu u okviru propisanog ograničenja.

Neto mikrokreditni portfolio, kao dominantna stavka aktive mikrokreditnog sektora iznosi 502,9 miliona KM sa učešćem od 81% u ukupnoj aktivu, te je zabilježio pad u apsolutnom iznosu od 3,9 miliona KM ili 0,7%, od čega su neto mikrokrediti u MKF smanjeni za iznos od 4,2 miliona KM sa stopom pada od 1,1%, dok su neto krediti u MKD neznatno povećani za iznos od 0,3 miliona KM sa stopom rasta od 0,2% u odnosu na 31.12.2019. godine. Nivo RKG na ukupan mikrokreditni portfolio je u posmatranom periodu veći za 2,5 miliona KM ili 60,9%, pri čemu su RKG kod MKF povećane za 1,1 milion KM, sa stopom rasta od 40,4%, a kod MKD za iznos od 1,4 miliona KM, sa stopom rasta od 101%, što je najvećim dijelom posljedica negativnih efekata virusnog oboljenja COVID-19.

Ukupna vanbilansna evidencija sa 31.03.2020. godine iznosi 422,9 miliona KM i u odnosu na 31.12.2019. godine veća je za 2,3 miliona KM ili 0,6%, pri čemu je kod MKF povećana za 2,9 miliona KM ili 0,8%, dok je kod MKD smanjena za 0,4 miliona KM ili 0,7%.

Od ukupnog iznosa vanbilansne evidencije sa 31.03.2020. godine, najveća stavka se odnosi na otpisane kredite u iznosu od 152,3 miliona KM ili 36%.

Ukupan broj otpisanih mikrokreditnih partija sa 31.03.2020. godine je 37.108, što u odnosu na 31.12.2019. godine predstavlja smanjenje za ukupno 164 mikrokreditne partije (0,4%), kao neto efekat novih otpisa, izvršenih trajnih otpisa i u potpunosti naplaćenih mikrokreditnih partija.

2.1.2.2. Kapital i obaveze

Najveće stavke pasive mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine odnose se na: obaveze po uzetim kreditima koje iznose 292,8 miliona KM ili 47,1% ukupne pasive i kapital koji iznosi 299,6 miliona KM i čini 48,2% ukupne pasive. Preostali iznos od 29 miliona KM ili 4,7% odnosi se na ostale obaveze. U odnosu na 31.12.2019. godine, obaveze po uzetim kreditima su u prvom kvartalu 2020. godine smanjene za iznos od 10,8 miliona KM ili 3,5%.

Ročna struktura obaveza po uzetim kreditima prikazana je u sljedećoj tabeli:

- 000 KM-

Tabela 36: Ročna struktura uzetih kredita

R. br.	Opis	31.12.2019.				31.03.2020.				Indeks (9/5)
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
1.	Obaveze po uzetim kratk. kreditima	45.676	56.995	102.671	33,8	52.987	59.201	112.188	38,3	109
2.	Obaveze po uzetim dug. kreditima	150.186	48.888	199.074	65,6	135.385	42.948	178.333	60,9	90
3.	Obaveze po dospjelim kamatama	907	914	1.821	0,6	1.352	873	2.225	0,8	122
	Ukupno	196.769	106.797	303.566	100	189.724	103.022	292.746	100	96

U strukturi ukupnih obaveza po uzetim kreditima sa 31.03.2020. godine, kreditne obaveze MKF čine 64,8%, a MKD 35,2%.

U pogledu ročne strukture obaveza po uzetim kreditima, u odnosu na 31.12.2019. godine, kratkoročne obaveze su na kraju prvog kvartala 2020. godine povećane za 9,2%, dok su dugoročne obaveze smanjene za 10,4%. Obaveze po dospjelim kamatama povećane su za 22,2%.

Najveći kreditori mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine, prema njihovom učešću u ukupnom kreditnom zaduženju MKO su EFSE - Luksemburg sa 9,2%, Blue Orchard - Švicarska sa 5,7% i KfW - Njemačka sa 5,4%.

U posmatranom periodu ukupno povećanje kapitala na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH je iznosilo 5,3 miliona KM ili 1,8%, od čega je kapital MKF povećan za 3,4 miliona KM ili 1,3%, dok je kapital MKD u posmatranom periodu povećan za iznos od 1,9 miliona KM ili 4,2%.

Struktura kapitala mikrokreditnog sektora u FBiH prikazana je u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 37: Struktura kapitala mikrokreditnog sektora

R. br.	Opis	31.12.2019.				31.03.2020.				Indeks (9/5)
		Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	11	12
1.	Donirani kapital	48.076	0	48.076	16,3	48.076	0	48.076	16,0	100
2.	Osnovni kapital	3.868	31.600	35.468	12,1	3.868	32.600	36.468	12,2	103
3.	Višak/manjak prih. nad rashodima	196.938	0	196.938	66,9	200.320	0	200.320	66,9	102
4.	Emisiona azija	0	0	0	0,0	0	0	0	0,0	0
5.	Neraspoređena dobit	0	9.191	9.191	3,1	0	10.825	10.825	3,6	118
6.	Zakonske rezerve	0	2.528	2.528	0,9	0	2.528	2.528	0,8	100
7.	Ostale rezerve	118	2.000	2.118	0,7	114	1.277	1.391	0,5	66
	Ukupno kapital	249.000	45.319	294.319	100	252.378	47.230	299.608	100	102

Od ukupnog kapitala mikrokreditnog sektora FBiH koji sa 31.03.2020. godine iznosi 299,6 miliona KM, ukupan kapital MKF iznosi 252,4 miliona KM ili 84,2%, a najveće stavke su višak prihoda nad rashodima, koji iznosi 200,3 miliona KM i čini 79,4% ukupnog kapitala MKF i donirani kapital koji iznosi 48,1 milion KM ili 19%. Od ukupnog iznosa doniranog kapitala, donacije za kreditni fond iskazuje devet MKF, pri čemu se na tri MKF odnosi 64,5%, od čega na jednu MKF 39,1% ukupnog iznosa donacija za kreditni fond. Pet najvećih pojedinačnih donatora u MKF u FBiH učestvuju sa 69,1% (33,2 miliona KM), pri čemu najveći donator učestvuje sa 10,1 milion KM ili 21% u ukupnom doniranom kapitalu.

Ukupan kapital MKD iznosi 47,2 miliona KM, što čini 15,8% ukupnog kapitala mikrokreditnog sektora, a u strukturi istog najveće stavke su osnovni kapital, u iznosu od 32,6 miliona KM ili 69% i neraspoređena dobit u iznosu od 10,8 miliona KM ili 22,9%, a preostalih 3,8 miliona KM ili 8,1% kapitala MKD odnosi se na zakonske i ostale rezerve.

Posmatrajući pokazatelj stope kapitala umanjelog za donirani kapital u odnosu na aktivu, koji sa 31.03.2020. godine na nivou mikrokreditnog sektora iznosi 40,48%, može se konstatovati da je isti u skladu sa propisanim ograničenjem (više od 10%), pri čemu dvije MKF nisu usklađene sa ovim standardom, obzirom da ovaj pokazatelj ima negativnu vrijednost.

Ostale obaveze na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine iznose 29 miliona KM ili 4,7% ukupne pasive, i u poređenju sa 31.12.2019. godine smanjene su za iznos od 2,7 miliona KM ili 8,5%.

2.1.2.3. Aktiva i kvalitet aktive

Mikrokreditni portfolio iskazan u bruto iznosu u ukupnoj bilansnoj sumi mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine iznosi 509,6 miliona KM ili 82,1% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Ukoliko se isti umanjuje za pripadajuće RKG u ukupnom iznosu od 6,7 miliona KM, neto mikrokreditni portfolio iznosi 502,9 miliona KM što čini 81% ukupne aktive mikrokreditnog sektora u FBiH. U poređenju sa 31.12.2019. godine bruto mikrokreditni portfolio se neznatno smanjio za iznos od 1,3 miliona KM ili 0,2%, dok je neto mikrokreditni portfolio smanjen za iznos od 3,9 miliona KM ili 0,7%.

U istom periodu nivo RKG je povećan za 2,5 miliona KM ili 60,9%. Omjer RKG u odnosu na ukupan bruto mikrokreditni portfolio sa 31.03.2020. godine iznosi 1,3%, što u poređenju sa istim omjerom 31.12.2019. godine, kada je iznosio 0,8%, predstavlja povećanje za 0,5 procentnih poena. U strukturi ukupnog neto mikrokreditnog portfolia sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine, neto mikrokrediti MKF iznose 363,3 miliona KM i čine 72,2% ukupnih neto mikrokredita na nivou sektora, dok se na MKD odnosi iznos od 139,6 miliona KM ili 27,8% ukupnih neto mikrokredita na nivou sektora. U poređenju sa 31.12.2019. godine neto mikrokrediti MKF su smanjeni za iznos od 4,2 miliona KM ili 1,1%, dok su neto mikrokrediti MKD neznatno povećani za iznos od 0,3 miliona KM ili 0,2%.

Neto mikrokrediti sa 31.03.2020. godine su prikazani u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 38: Neto mikrokrediti

R. br.	Opis	31.12.2019.			31.03.2020.			Indeks (8/5)
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8=6+7	9
1.	Mikrokrediti (bruto)	370.298	140.707	511.005	367.214	142.453	509.667	100
2.	RKG	2.759	1.411	4.170	3.875	2.837	6.712	161
3.	Neto mikrokrediti (1.-2.)	367.539	139.296	506.835	363.339	139.616	502.955	99

Posmatrano u relativnom izrazu, stopa rasta RKG je u izvještajnom periodu bila veća od stope rasta ukupnih (bruto) mikrokredita.

Detaljni podaci o sektorskoj i ročnoj strukturi mikrokreditnog portfolia (umanjenog za odgođeni prihod po osnovu naknada) na dan 31.03.2020. godine prikazani su u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 39: Sektorska i ročna struktura mikrokredita

R. br.	Mikrokrediti	Kratkoročni mikrokrediti	Dugoročni Mikrokrediti	Dospjela potraživanja	Ukupno	%
1	2	3	4	5	6=3+4+5	7
1.	Pravnim licima					
a)	Uslužne djelatnosti	236	7.548	95	7.879	56,0
b)	Trgovina	192	2.778	22	2.992	21,3
c)	Poljoprivreda	8	941	3	952	6,8
d)	Proizvodnja	137	1.967	14	2.118	15,0
e)	Ostalo	24	104	4	132	0,9
	Ukupno 1	597	13.338	138	14.073	100
2.	Fizičkim licima					
a)	Uslužne djelatnosti	4.029	89.852	364	94.245	19,2
b)	Trgovina	1.008	13.239	89	14.336	2,9
c)	Poljoprivreda	5.945	155.459	433	161.837	33,0
d)	Proizvodnja	484	9.911	47	10.442	2,1
e)	Stambene potrebe	2.732	108.163	357	111.252	22,7
f)	Ostalo	15.493	82.229	852	98.574	20,1
	Ukupno 2	29.691	458.853	2.142	490.686	100
	Ukupno (1+2)	30.288	472.191	2.280	504.759	-

U ročnoj strukturi mikrokreditnog portfolia sa 31.03.2020. godine, iskazanog u prethodnoj tabeli, najveće učešće imaju dugoročni mikrokrediti sa 93,5%, kratkoročni mikrokrediti učestvuju sa 6% i dospjela potraživanja po mikrokreditima sa 0,5%.

Posmatrajući sektorsku strukturu, dominantno je učešće mikrokredita odobrenih fizičkim licima od 97,2%, a preostalih 2,8% se odnosi na mikrokredite odobrene pravnim licima. U okviru mikrokreditnog portfolia fizičkih lica, najveće je učešće mikrokredita odobrenih za poljoprivredu koje je iznosilo 33% i za stambene potrebe 22,7%. Prema visini učešća slijede ostali sektori sa

20,1% i uslužne djelatnosti sa 19,2%. Učešće mikrokredita za trgovinu je 2,9%, a za proizvodnju 2,1%. U strukturi mikrokredita pravnim licima, dominantno je učešće mikrokredita za uslužne djelatnosti sa 56%.

U sljedećoj tabeli daje se pregled potraživanja sa pripadajućim rezervisanjima po grupama prema broju dana kašnjenja, kao i podatak o nenaplaćenim dospjelim potraživanjima preko 180 dana, koja su isknižena iz bilansa stanja, na dan 31.03.2020. godine:

- 000 KM -

Tabela 40: RKG

R. br.	Dani kašnjenja	Stope rezerv.	Iznos kredita	Učešće (%)	Dospjela kamata		Iznos ost. stavki aktive	Rezervisanja				Ukupna rezervisanja
					Stopa rezer.	Iznos kamate		Po mikrokr.	Po dosp. kam.	Po ost. stavkama aktive	Više izdv. rezerve	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=4x3	10=7x6	11=8x3	12	13=9+10+11+12
1.	0	0%	482.403	94,6	0%	6	396	0	0	0	45	45
2.	1-15	2%	11.672	2,3	2%	180	0	233	3	0	0	236
3.	16-30	15%	9.874	1,9	100%	141	0	1.480	141	0	67	1.688
4.	31-60	50%	3.015	0,6	100%	86	0	1.507	86	0	1	1.594
5.	61-90	80%	1.140	0,2	100%	57	0	912	57	0	0	969
6.	91-180	100%	2.025	0,4	100%	155	0	2.025	155	0	0	2.180
Ukupno			510.129	100		625	396	6.157	442	0	113	6.712
7.	preko 180	Otpis	1.431			140	-	-	-	-	-	-

U mikrokreditnom portfoliju na nivou sektora, 94,6% se odnosi na mikrokredite u čijoj otplati nema kašnjenja, dok kod preostalih 5,4% mikrokredita ima kašnjenja, od čega se na kašnjenja do 30 dana odnosi 4,2% mikrokredita, a na kašnjenja u otplati od 31 do 180 dana 1,2% mikrokredita. Od ukupnog iznosa dospjele kamate (0,6 miliona KM), kašnjenja u otplati do 30 dana čine 51,4%, a kašnjenja od 31 do 180 dana čine 47,7%. Za dospjele kamate koje nisu naplaćene u roku do 15 dana MKO je dužna u 100%-tnom iznosu potraživanja formirati RKG. U prvom kvartalu 2020. godine, MKO su otpisale 1,6 miliona KM glavnice i kamate.

Ukupan iznos rezervisanja po osnovu mikrokredita, kamata i ostalih stavki aktive sa 31.03.2020. godine je 6,7 miliona KM, a najveću stavku čine rezervisanja izvršena po mikrokreditima u kašnjenju od 91 do 180 dana, koja iznose 2,2 miliona KM i čine 32,4% ukupnog iznosa rezervisanja.

Ključni pokazatelji kvalitete mikrokreditnog portfolia

Pokazatelj portfolia u riziku preko 30 dana kašnjenja (PAR>30 dana) sa 31.03.2020. godine na nivou mikrokreditnog sektora iznosio je 1,21% i povećan je za 0,35 procentnih poena u odnosu na 31.12.2019. godine. Ovaj pokazatelj rizičnosti mikrokreditnog portfolia na nivou sektora je u okviru propisanog standarda (ispod 5%), pri čemu dvije MKF (12,42%, odnosno 8,18%) i jedno MKD (23,45%) ne zadovoljavaju propisani standard.

Stopa NPL-a na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine iznosi 16,9% i u kontinuitetu od 31.12.2014. godine, kada je iznosila 34,8%, bilježi smanjenje. U odnosu na 31.12.2019. godine stopa NPL-a smanjena je za 0,1 procentni poen.

Na nivou mikrokreditnog sektora stopa otpisa mikrokredita sa 31.03.2020. godine iznosi 1,12%, što je u okviru FBA standarda (ispod 3%), a u odnosu na 31.12.2019. godine stopa otpisa je povećana za 0,25 procentnih poena. Pri tome, propisani standard ne zadovoljavaju jedno MKD (10,13%) i jedna MKF (31,08%), koja ne ispunjava ni standard u pogledu portfolia u riziku preko 30 dana kašnjenja.

Ponderisane NKS i EKS na mikrokredite

Kod MKO sa sjedištem u FBiH, u posmatranom periodu, prosječne ponderisane NKS na ukupne mikrokredite su iznosile 19,15%, a EKS 24,85%, pri čemu su NKS na kratkoročne mikrokredite iznosile 20,36%, a na dugoročne 18,96%, te EKS na kratkoročne mikrokredite 33,31%, odnosno 23,51% na dugoročne mikrokredite. Prosječne ponderisane EKS na ukupne mikrokredite koje su isplatile MKO sa sjedištem u FBiH u prvom kvartalu 2020. godine, bilježe povećanje za 1,28 procentnih poena u odnosu na isti period 2019. godine, pri čemu su prosječne ponderisane EKS na kratkoročne mikrokredite zabilježile rast za 3,89 procentnih poena, dok su na dugoročne mikrokredite zabilježile povećanje za 0,90 procentnih poena.

U Prilogu 10. daje se pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS, prema ročnosti i namjeni, za mikrokredite koje su u periodu 01.01.-31.03.2020. godine isplatile MKO sa sjedištem u FBiH. Na poziciji kratkoročni nenamjenski krediti - osnovne potrebe za MKO u FBiH značajna je razlika između NKS (20,65%) i EKS (43,29%), koja proizilazi iz mikrokreditnog proizvoda jednog MKD kod kojeg se ne ugovara NKS, već se visoka jednokratna naknada reflektuje na izračun EKS.

U Prilogu 10a. daje se uporedan pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS na isplaćene mikrokredite (kratkoročne, dugoročne i ukupne) u periodu 2016.-2020. godine.

2.1.2.4. Finansijski rezultat mikrokreditnog sektora FBiH

Prema izvještajnim podacima MKO, ukupan finansijski rezultat na nivou mikrokreditnog sektora FBiH za period od 01.01. do 31.03.2020. godine bio je pozitivan i iznosio je tri miliona KM, što je za 2,1 milion KM ili 40,9% manje u odnosu na isti period 2019. godine.

Struktura zbirnog bilansa uspjeha na nivou mikrokreditnog sektora FBiH je prikazana u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 41: Zbirni bilans uspjeha mikrokreditnog sektora

R. br.	Opis	Za period 01.01. - 31.03.2019.				Za period 01.01. - 31.03.2020.				Indeks (9/5)
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11
1.	PRIHODI									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	17.488	6.436	23.924	90,2	19.408	6.956	26.364	92,5	110
1.2.	Operativni prihodi	2.541	69	2.610	9,8	1.809	30	1.839	6,4	70
1.3.	Ostali poslovni prihodi	0	0	0	0,0	231	76	307	1,1	-
2.	Ukupni prihodi (1.1.+1.2.+1.3.)	20.029	6.505	26.534	100	21.448	7.062	28.510	100	107
3.	RASHODI									
3.1.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	1.990	1.139	3.129	14,7	1.924	1.358	3.282	13,1	105
3.2.	Operativni rashodi	13.504	2.998	16.502	77,8	13.669	3.927	17.596	70,1	107
3.3.	Ostali poslovni rashodi	174	15	189	0,9	86	15	101	0,4	53
3.4.	Trošk. rez. za kred. i dr. gubitke	1.029	365	1.394	6,6	2.089	2.025	4.114	16,4	295
4.	Ukupni rashodi (3.1.+3.2.+3.3.+3.4.)	16.697	4.517	21.214	100	17.768	7.325	25.093	100	118
5.	Dobit/gubitak i Višak/manjak prihoda nad rashodima prije oporezivanja (2.-4.)	3.332	1.988	5.320	-	3.680	-263	3.417	-	64
6.	Porez na dobit i višak prihoda nad rashodima	0	198	198	-	313	76	389	-	196
7.	Neto dobit/gubitak i Neto višak/manjak prihoda nad rashodima (5.-6.)	3.332	1.790	5.122	-	3.367	-339	3.028	-	59

MKF su iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 3,3 miliona KM, koji je za 0,03 miliona KM ili 1% veći u odnosu na 31.03.2019. godine. U posmatranom periodu ukupni prihodi MKF su veći za 1,4 miliona KM ili 7,1%, pri čemu su kamatni i slični prihodi, kao dominantna stavka ukupnih prihoda MKF, veći za 1,9 miliona KM ili 10,9%. Operativni rashodi MKF koji čine 76,9% ukupnih rashoda MKF, povećani su za 0,1 milion KM, uz neznatni rast od 1,2%, dok su troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke u MKF povećani za 1,1 milion KM ili 103%. Analitički posmatrano, četiri MKF su sa 31.03.2020. godine iskazale manjak prihoda

nad rashodima u iznosu od 0,1 milion KM, dok su ostale MKF iskazale višak prihoda nad rashodima u iznosu od 3,4 miliona KM.

MKD su iskazale ukupan neto gubitak u iznosu od 0,3 miliona KM, što u odnosu na 31.03.2019. godine predstavlja smanjenje za 2,1 milion KM ili 118,9%. U posmatranom periodu, jedno MKD je iskazalo neto dobit u iznosu od 0,7 miliona KM, dok su dva MKD iskazala neto gubitak u iznosu od jedan milion KM. Sa 31.03.2020. godine prihodi od kamata i slični prihodi MKD, kao dominantna stavka ukupnih prihoda MKD povećani su za 0,5 miliona KM ili 8,1% u odnosu na isti period 2019. godine. Operativni rashodi MKD koji čine 53,6% ukupnih rashoda MKD zabilježili su rast za 0,9 miliona KM ili 31%, u kojima su dominantni troškovi plaća i doprinosa u iznosu od 2,3 miliona KM sa učešćem od 57,9% u ukupnim operativnim rashodima. Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke u MKD povećani su za 1,6 miliona KM.

U prilogima 11. i 12. dati su zbirni bilansi uspjeha za MKF i MKD.

Pokazatelji efikasnosti i održivosti mikrokreditnog sektora FBiH

Operativna efikasnost poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH sa 31.03.2020. godine iznosi 19,70%, što je u okviru propisanog pokazatelja do 45%, pri čemu dvije MKF i jedno MKD odstupaju od propisanog pokazatelja.

Prema izvještajnim podacima na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2020. godine prilagođeni povrat na aktivu za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije (AROA), je pozitivan i iznosi 1,65%. Pri tome, šest MKF i dva MKD iskazuju negativne vrijednosti, što nije u skladu sa propisanim ograničenjem poslovanja. Pokazatelj operativne održivosti mikrokreditnog sektora FBiH, koji se koristi kao uobičajeni standard i iskazuje odnosom ukupnih prihoda (umanjenih za naplatu otpisanih potraživanja i ostalih poslovnih prihoda) i ukupnih rashoda, iznosi 113,62%. Pri tome, pet MKF i dva MKD nisu operativno održivi na izvještajni datum.

2.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor mikrokreditnog sektora u FBiH nastaviti sa planiranim supervizorskim aktivnostima, koje će biti usmjerene na nadzor:

- usklađenosti poslovanja MKO sa zakonskim propisima, sa ciljem pune primjene odredaba ZoMKO i podzakonskih propisa u pogledu ostvarenja propisanih ciljeva mikrokreditiranja, u smislu poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, doprinosa povećanju zaposlenosti i podrške razvoju poduzetništva, povećanju transparentnosti poslovanja, zaštite prava korisnika finansijskih usluga, a naročito u kontekstu odobravanja privremenih mjera korisnicima mikrokredita čija je kreditna sposobnost pogoršana usljed pandemije virusnog oboljenja COVID-19;
- pravovremenog i adekvatnog poduzimanja aktivnosti u MKO prema izrečenim korektivnim mjerama na otklanjanju nepravilnosti i slabosti u poslovanju.

U izvršenju nadležnosti nadzora i održavanja stabilnosti mikrokreditnog sektora u FBiH, FBA će nastaviti saradnju sa Agencijom za bankarstvo RS sa ciljem unapređenja efikasnog nadzora MKO, kao i po pitanju ostvarivanja ciljeva mikrokreditiranja u skladu sa zakonskim propisima, te zaštite prava korisnika finansijskih usluga.

Mikrokreditni sektor u FBiH ima obavezu da u svom poslovanju, a polazeći od propisanih regulatornih zahtjeva i ciljeva mikrokreditiranja, primjenjuje propisane standarde i ograničenja u

obavljanju poslova mikrokreditiranja, izvještavanja i revizije. U vezi sa navedenim, potrebno je da nadležna upravljačka tijela MKO osiguraju usklađenost poslovanja sa propisanim standardima, a posebno u pogledu:

- obavljanja djelatnosti mikrokreditiranja radi poboljšanja materijalnog položaja korisnika, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva, polazeći od zakonom propisanih ciljeva mikrokreditiranja uz dosljednu primjenu zakonskih odredaba o zaštiti korisnika finansijskih usluga, uključujući i usklađivanje politika kamatnih stopa na mikrokredite sa propisanim ciljevima mikrokreditiranja, dajući na taj način doprinos stabilnosti i održivosti mikrokreditnog sektora u FBiH;
- održavanja i unapređenja zdrave prakse upravljanja rizicima kojima su ili kojima bi mogle biti izložene MKO, efikasnosti sistema internih kontrola i neovisne funkcije interne revizije;
- optimiziranja resursa i primjene principa odgovornog mikrokreditiranja, odnosno pozitivnih praksi u poslovanju sa sredstvima MKF-a;
- usklađivanja, odnosno unapređenja pokazatelja operativne efikasnosti i operativne održivosti;
- redovnog, ažurnog i tačnog dostavljanja podataka CBBiH za potrebe vođenja CRK-a;
- poboljšanja transparentnosti poslovanja i dr.

MKO koje su manje kapitalizirane i/ili imaju materijalno značajan iznos otpisanih mikrokredita trebaju uspostaviti i realizirati jasna i konzistentna strateška opredjeljenja u pogledu održivosti poslovanja, mogućeg iznalaženja prihvatljivih partnera za konsolidaciju, odnosno pripajanja većim i snažnijim MKF, kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te obezbijedila održivost radnih mjesta u MKO, što će biti predmet supervizorske pažnje sa ciljem očuvanja stabilnosti mikrokreditnog sektora i ostvarenja zakonom propisanih ciljeva i djelatnosti mikrokreditiranja u FBiH.

2.2. LIZING SEKTOR

2.2.1. STRUKTURA LIZING SEKTORA U FBIH

2.2.1.1. Broj lizing društava

Dozvolu FBA za obavljanje poslova lizinga na dan 31.03.2020. godine ima pet lizing društava u FBiH, i nije bilo promjena u odnosu na 31.12.2019. godine. U Prilogu 13. daju se osnovni podaci o lizing društvima sa pregledom osnovnih pokazatelja, koja sa 31.03.2020. godine čine lizing sektor u FBiH.

2.2.1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva lizing društava u FBiH, prema podacima sa 31.03.2020. godine je sljedeća: dva lizing društva su u 100%-tnom vlasništvu nerezidentnih pravnih lica, jedno lizing društvo je u većinskom vlasništvu nerezidentnog pravnog lica, dok su dva lizing društva u 100%-tnom vlasništvu rezidentnih pravnih lica.

2.2.1.3. Kadrovska struktura

Na dan 31.03.2020. godine u lizing sektoru u FBiH bilo je zaposleno 115 lica, što je u odnosu na 31.12.2019. godine, više za tri zaposlena ili 2,7%.

Pregled kvalifikacione strukture zaposlenih na nivou lizing sektora u FBiH, daje se u sljedećoj tabeli:

Tabela 42: Kvalifikaciona struktura zaposlenih u lizing društvima FBiH

R.br.	Stepen stručne sprema	31.12.2019.		31.03.2020.		Indeks (5/3)
		Broj zaposlenih	Učešće %	Broj zaposlenih	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Visoka stručna sprema – VSS	78	69,6	82	71,3	105
2.	Viša stručna sprema – VŠS	5	4,5	4	3,5	80
3.	Srednja stručna sprema – SSS	20	17,9	19	16,5	95
4.	Ostali	9	8,0	10	8,7	111
	Ukupno	112	100	115	100	103

Efikasnost zaposlenih prilikom ocjene performansi lizing društva zasniva se na omjeru aktive i broja zaposlenih. Prema pokazateljima na dan 31.03.2020. godine na nivou lizinga sektora u FBiH na svakog zaposlenog odnosilo se 2,9 miliona KM aktive, što je gotovo na istom nivou u odnosu na 31.12.2019. godine.

2.2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.2.2.1. Bilans stanja

Ukupna aktiva lizing sektora u FBiH na dan 31.03.2020. godine iznosila je 335,4 miliona KM i veća je za 11,8 miliona KM ili 3,6% u odnosu na 31.12.2019. godine. Na dva lizing društva, posmatrano po veličini aktive, odnosi se 75,3% ukupne aktive lizing sektora u FBiH.

Poređenjem iznosa aktive pojedinačnih lizing društava na dan 31.03.2020. godine sa podacima na dan 31.12.2019. godine, može se zaključiti da je kod tri lizing društva iskazan porast bilansne sume u iznosu od 13,7 miliona KM, dok je kod dva lizing društva iskazano smanjenje bilansne sume od 1,9 miliona KM.

U Prilogu 14. dat je Zbirni bilans stanja lizing društava u FBiH, prema izvještajnim podacima sa stanjem na dan 31.03.2020. godine.

U strukturi ukupne aktive lizing sektora u FBiH najznačajnije je učešće neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga, koja iznose 239,9 miliona KM ili 71,5% ukupne aktive. U poređenju sa 31.12.2019. godine, neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga su manja za 1,1 milion KM ili 0,5%, dok su bruto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga manja za iznos od 2,5 miliona KM ili 0,9%. Jedna banka koja obavlja poslove finansijskog lizinga, na 31.03.2020. godine iskazuje neto potraživanja po osnovu ugovora finansijskog lizinga u ukupnom iznosu od 57,1 milion KM, što ukazuje da su neto potraživanja na nivou lizing sistema iznosila 297 miliona KM i ista su za osam miliona KM ili 2,6% manja u odnosu na kraj prethodne godine. U istom periodu rezerve za gubitke za potraživanja po finansijskom lizingu povećane su za 0,1 milion KM ili 4,7%.

U strukturi potraživanja po osnovu finansijskog lizinga na nivou lizinga sektora u FBiH, posmatrano prema predmetu lizinga, ugovori koji su odobreni po osnovu finansiranja putničkih vozila i vozila za obavljanje djelatnosti učestvuju sa 84,4%, ugovori po osnovu finansiranja opreme učestvuju sa 14,7%, dok se na ugovore putem kojih su finansirane nekretnine odnosi 0,9%. Prema korisniku lizinga, 87,4% se odnosi na ugovore odobrene pravnim licima, dok je porast potraživanja po finansijskom lizingu iskazan u segmentu preduzetnika za 2,4%.

U sljedećim tabelama iskazana je struktura potraživanja po finansijskom lizingu na nivou lizing sektora u FBiH (potraživanja prije umanjenja po osnovu rezervi za gubitke) na dan 31.03.2020. godine i uporedni pregled strukture potraživanja sa 31.12.2019. godine i 31.03.2020. godine:

- 000 KM -

Tabela 43: Struktura potraživanja po finansijskom lizingu

R. br.	Opis	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Učešće %
1	2	3	4	5	6	7
1. Prema predmetu lizinga						
1.1.	Putnička vozila	36.308	76.897	2.879	116.084	47,8
1.2.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	34.980	52.368	1576	88.924	36,6
1.3.	Mašine i oprema	11.428	23.825	324	35.577	14,7
1.4.	Nekretnine	267	1.827	4	2.098	0,9
1.5.	Ostalo	11	22	0	33	0,0
Ukupno		82.994	154.939	4.783	242.716	100
2. Prema korisniku lizinga						
2.1.	Pravna lica	74.301	135.156	2.713	212.170	87,4
2.2.	Preduzetnici	2.250	4.045	41	6.336	2,6
2.3.	Fizička lica	4.560	13.137	2.006	19.703	8,1
2.4.	Ostalo	1.883	2.601	23	4.507	1,9
Ukupno		82.994	154.939	4.783	242.716	100

- 000 KM -

Tabela 44: Struktura potraživanja po finansijskom lizingu - uporedni pregled

R. br.	Opis	31.12.2019.	31.03.2020.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1. Prema predmetu lizinga				
1.1.	Putnička vozila	111.444	116.084	104
1.2.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	93.450	88.924	95
1.3.	Mašine i oprema	36.588	35.577	97
1.4.	Nekretnine	2.240	2.098	94
1.5.	Ostalo	21	33	157
Ukupno		243.743	242.716	100
2. Prema korisniku lizinga				
2.1.	Pravna lica	212.667	212.170	100
2.2.	Preduzetnici	6.184	6.336	102
2.3.	Fizička lica	20.057	19.703	98
2.4.	Ostalo	4.835	4.507	93
Ukupno		243.743	242.716	100

Neto potraživanja po osnovu zajma su na dan 31.03.2020. godine iznosila 5,2 miliona KM ili 1,6% iznosa ukupne aktive lizing sektora u FBiH. U odnosu na 31.12.2019. godine, neto potraživanja po osnovu zajma su smanjena za iznos od 0,1 milion KM ili 1,6%. Potraživanja po osnovu zajmova u strukturi ukupne aktive lizing društava su smanjena zbog kontinuiranog smanjenja potraživanja po osnovu zajma, jer je odredbama ZoL-a lizing društvima zabranjeno zaključivanje novih ugovora o zajmu, pri čemu će ostati evidentirani u bilansima lizing društava u FBiH dok ne isteknu ugovoreni rokovi na koje su odobreni. Iskazani iznos neto potraživanja po osnovu zajma se odnosi na potraživanja jednog lizing društva, koje u svom portfoliju ima značajne iznose potraživanja po zajmu supsidijarnim licima, putem kojih su prije stupanja na snagu ZoL-a finansirani projekti izgradnje nekretnina.

Bilansna pozicija novac i novčani ekvivalenti na dan 31.03.2020. godine iznosila je 6,3 miliona KM, što čini 1,9% ukupne aktive, a ista je za 0,7 miliona KM ili 13,7% veća u odnosu na 31.12.2019. godine. Plasmani bankama, koje iskazuju dva lizing društva, na dan 31.03.2020. godine iznosili su 24 miliona KM, što čini 7,2% ukupne aktive lizing sektora u FBiH, a što je za 10,4 miliona KM ili 77% više u odnosu na 31.12.2019. godine. Od ukupnog iznosa ovih plasmana, 91,7% se odnosi na oročena sredstva jednog lizing društva kod komercijalnih banaka.

Neto vrijednost osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga na dan 31.03.2020. godine iznosi 50,8 miliona KM i za 1,6 miliona KM ili 3,2% je povećana u odnosu na 31.12.2019.

godine. Pojedinačno posmatrano, kod jednog lizing društva je iskazan porast neto vrijednosti osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga u iznosu od 2,3 miliona KM, dok je kod dva lizing društva iskazano smanjenje u iznosu od 0,7 miliona KM.

Struktura neto bilansnih pozicija aktive sektora lizinga u FBiH iskazana je u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 45: Struktura neto bilansnih pozicija aktive

R. br.	Opis	31.12.2019.	Učešće %	31.03.2020.	Učešće %	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Finansijski lizing	241.078	74,5	239.925	71,5	100
2.	Operativni lizing	49.166	15,2	50.772	15,1	103
3.	Zajam	5.331	1,6	5.245	1,6	98
4.	Ostala imovina	28.119	8,7	39.522	11,8	141
	Ukupno	323.694	100	335.464	100	104

2.2.2.2. Kapital i obaveze

Ukupni kapital lizing društava na 31.03.2020. godine iznosi 30,3 miliona KM, što čini 9% ukupne pasive lizing sektora u FBiH, a u poređenju sa 31.12.2019. godine, navedena pozicija je povećana za 0,8 miliona KM ili 2,8%. Posmatrano pojedinačno, kod tri lizing društva je došlo do povećanja ukupnog kapitala u odnosu na 31.12.2019. godine u iznosu od 1,1 milion KM, dok je kod dva lizing društva došlo do smanjenja ukupnog kapitala za 0,3 miliona KM.

Ukupne obaveze lizing sektora na dan 31.03.2020. godine iznose 305,1 milion KM, što čini 91% ukupne pasive lizing društava u FBiH. U poređenju sa stanjem na 31.12.2019. godine ukupne obaveze na nivou sektora su povećane za iznos od 10,9 miliona KM ili 3,7%.

Obaveze lizing društava u FBiH po uzetim kreditima na dan 31.03.2020. godine iznose 297,3 miliona KM, te predstavljaju dominantan izvor u strukturi ukupne pasive lizing sektora u FBiH obzirom da čine 88,6% ukupne pasive. U poređenju sa 31.12.2019. godine, pozicija obaveza po kreditima je veća za iznos od 11 miliona KM ili 3,8%. Posmatrano prema ugovorenoj ročnosti, obaveze po dugoročnim kreditima iznose 181,8 miliona KM ili 61,1% ukupnih obaveza po uzetim kreditima, dok kratkoročne obaveze po uzetim kreditima iznose 115,7 miliona KM ili 38,9%, koje se odnose na jedno lizing društvo.

2.2.2.3. Aktiva i kvalitet aktive

Prema izvještajnim podacima na nivou lizing sektora u FBiH, rezerve za gubitke po finansijskom lizingu na dan 31.03.2020. godine iskazane su u iznosu od 2,8 miliona KM i veće su u odnosu na 31.12.2019. godine za 0,1 milion KM ili 4,7%. Povećanje rezervi za gubitke po finansijskom lizingu zabilježeno je u kategoriji dana kašnjenja od 60 do 90 dana (32%) i kategoriji preko 180 dana kašnjenja (16,6%). Od ukupnog iznosa iskazanih rezervi za gubitke, 77,4% odnosi se na jedno lizing društvo koje je u prvom kvartalu 2020. godine ostvarilo najveći gubitak.

U strukturi potraživanja po finansijskom lizingu na dan 31.03.2020. godine iskazano je ukupno 4,7 miliona KM dospjelih neizmirenih potraživanja, koja su veća za 1,7 miliona KM ili 57,3% u odnosu na 31.12.2019. godine. Na jedno lizing društvo odnosi se 40,5% od ukupnog iznosa dospjelih neizmirenih potraživanja. Nastavak povećanja dospjelih nenaplaćenih potraživanja i rezervi za gubitke i u prvom kvartalu 2020. godine, indicira promjene u kvaliteti portfolia potraživanja po finansijskom lizingu, koje zahtijevaju unapređenje upravljanja kreditnim rizikom, pravovremeno prepoznavanje poteškoća u naplati potraživanja po finansijskom lizingu i njihovog efikasnog prevazilaženja.

U sljedećoj tabeli daje se detaljan pregled rezervi za finansijski lizing na dan 31.03.2020. godine:

Tabela 46: Pregled rezervi za finansijski lizing

R. br.	Dani kašnjenja	Stopa rezerv. za finans. lizing (pokretne stvari)	Stopa rezerv. za finans. lizing (nepokr. stvari)	Iznos potraž. za pokretne stvari	Iznos potraž. za nepokr. stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokr. stvari	Rezerve			Ukupne rezerve
								Za pokretne stvari	Za nepokr. stvari	Više obrač. i izdvojene rezerve	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=7*3	10=8*4	11	12=9+10+11
1.	0-60	0,50%	0,50%	235.261	2.101	38.306	888	192	4	603	799
2.	60-90	10%	10%	2.808	0	471	0	47	0	89	136
3.	90-180	50%	50%	934	27	279	9	139	5	165	309
4.	preko 180	100%	75%	1.585	0	1.547	0	1.547	0	0	1.547
5.	preko 360	100%	100%	0	0	0	0	0	0	0	0
Ukupno				240.588	2.128	40.603	897	1.925	9	857	2.791

Ukupan iznos otpisanih potraživanja po finansijskom lizingu i zajmu na dan 31.03.2020. godine iznosi 23,6 miliona KM, te ova pozicija iskazuje neznatno povećanje u odnosu na 31.12.2019. godine za 0,1 milion KM ili 0,5%.

Procijenjena tržišna vrijednost izuzetih predmeta lizinga, usljed raskida lizing ugovora sa korisnikom lizinga na dan 31.03.2020. godine na nivou lizing sektora FBiH iznosi jedan milion KM i smanjena je u odnosu na 31.12.2019. godine za 0,4 miliona KM ili 27,9%, dok je ukupno 65 izuzetih predmeta, uz zabilježeno smanjenje broja izuzetih predmeta za 13 jedinica ili 16,7%. Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene tržišne vrijednosti izuzetih predmeta lizing sektora u FBiH na dan 31.03.2020. godine, na putnička vozila i vozila za obavljanje djelatnosti odnosi se 48,1%. Na nekretnine (poslovne objekte) odnosi se 51,9% ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta, po kojima su lizing društva ušla u posjed iz razloga nepoštivanja ugovornih obaveza od strane korisnika lizinga, a cjelokupan iznos navedene pozicije odnosi se na jedno lizing društvo.

Posmatrano na nivou lizing sistema FBiH na dan 31.03.2020. godine tržišna vrijednost izuzetih predmeta lizinga iznosi 7,3 miliona KM i ista je smanjena za iznos od 0,5 miliona KM ili 6,4% u odnosu na 31.12.2019. godine. Od naprijed navedenog iznosa izuzetih predmeta lizinga, na predmete izuzete od strane banke koja obavlja poslove lizinga odnosi se iznos od 6,3 miliona KM ili 85,5% ukupne tržišne vrijednosti izuzetih predmeta iskazanih na nivou lizing sistema.

2.2.2.4. Profitabilnost

Prema izvještajnim podacima lizing društava, na nivou sektora lizinga u FBiH u periodu od 01.01. do 31.03.2020. godine iskazana je dobit u iznosu od 0,8 miliona KM, što predstavlja povećanje za 0,5 miliona KM u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano pojedinačno, tri lizing društva iskazala su pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 1,1 milion KM, dok su dva lizing društva iskazala negativan finansijski rezultat u iznosu od 0,3 miliona KM, od čega se na jedno društvo odnosi 75,1% ukupno iskazanog negativnog finansijskog rezultata.

U prilogu 15. dat je zbirni bilans uspjeha lizing društava u FBiH za period 01.01.-31.03.2020. godine.

Ukupni prihodi lizing sektora u FBiH ostvareni u periodu 01.01.-31.03.2020. godine iznose 8,9 miliona KM. Nivo i struktura ukupnih prihoda sa uporednim podacima za isti period prethodne poslovne godine predstavljani su u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 47: Struktura ukupnih prihoda

R. br.	Struktura ukupnih prihoda	01.01.-31.03.2019.		01.01.-31.03.2020.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Prihod od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamate po finansijskom lizingu	2.632	37,8	2.934	32,8	111
1.2.	Kamate na plasmane bankama	68	1,0	96	1,1	141
1.3.	Ostali prihodi od kamate	358	5,1	355	4,0	99
	Ukupno	3.058	43,9	3.385	37,9	111
2.	Operativni prihodi					
2.1.	Naknade za operativni najam	3.224	46,2	4.088	45,7	127
2.2.	Naknada za izvršene usluge	1	0,0	0	0,0	0
2.3.	Ostali operativni prihodi	688	9,9	1.469	16,4	214
	Ukupno	3.913	56,1	5.557	62,1	142
3.	Prihod po osnovu otpuštanja rezervi za gubitke	0	0,0	0	0,0	-
	Ukupni prihodi (1+2+3)	6.971	100	8.942	100	128

Kamatni prihodi lizing sektora FBiH u periodu od 01.01. do 31.03.2020. godine iznosili su 3,4 miliona KM i isti su veći za 0,3 miliona KM ili 10,7% u odnosu na isti period prethodne godine. Najznačajnija pozicija prihoda od kamata su prihodi po osnovu kamata iz finansijskog lizinga u ukupnom iznosu od 2,9 miliona KM i isti su za 0,3 miliona KM ili 11,5% veći u odnosu na isti period prethodne poslovne godine.

Operativni prihodi iznose 5,5 miliona KM i u poređenju sa istim periodom prethodne godine povećani su za iznos od 1,6 miliona KM ili 42% usljed značajnog povećanja kategorije ostalih operativnih prihoda. Takođe je zabilježen i porast prihoda po osnovu naknada za operativni najam za 26,8%.

Ukupni rashodi za period 01.01.-31.03.2020. godine iznose 8,1 milion KM, a nivo i struktura ukupnih rashoda sa uporednim podacima u odnosu na isti period prethodne poslovne godine predstavljani su u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 48: Struktura ukupnih rashoda

R.br.	Struktura ukupnih rashoda	01.01.-31.03.2019.		01.01.-31.03.2020.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Rashod od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	917	13,8	1.054	13,0	115
1.2.	Naknade za obradu kredita	26	0,4	28	0,4	108
1.3.	Ostali rashod po kamati	0	0,0	0	0,0	-
	Ukupno	943	14,2	1.082	13,4	115
2.	Operativni rashodi					
2.1.	Troškovi plata i doprinosa	1.408	21,2	1.258	15,5	89
2.2.	Troškovi poslovnog prostora	2.203	33,2	2.825	34,9	128
2.3.	Ostali troškovi	2.058	31,0	2.707	33,4	132
	Ukupno	5.669	85,4	6.790	83,8	120
3.	Troškovi rezervi	23	0,4	223	2,8	970
	Ukupni rashodi (1+2+3)	6.635	100	8.095	100	122

U periodu 01.01.-31.03.2020. godine, rashodi po osnovu kamata u lizing sektoru iznosili su 1,1 milion KM i veći su u odnosu na isti period prethodne poslovne godine za 0,1 milion KM ili 14,7%. Kamatni rashodi na uzete kredite zabilježili su rast za 0,1 milion KM ili 14,9%.

U posmatranom periodu ukupni operativni rashodi lizing sektora iznosili su 6,8 miliona KM i isti su veći za 1,1 milion KM ili 19,8% u odnosu na isti period prethodne godine, pri čemu su u njihovoj strukturi smanjeni troškovi plata i doprinosa za 10,6%, troškovi poslovnog prostora su povećani za 28,2%, dok su ostali troškovi zabilježili porast za 31,5%. Ukupni troškovi rezervi za gubitke zabilježili su povećanje za iznos od 0,2 miliona KM, koji su gotovo deset puta veći u odnosu na isti period prethodne godine, usljed povećanja troškova rezervi za gubitke koje iskazuje jedno lizing društvo, kod kojeg ova stavka čini 68,1% ukupno iskazanih troškova rezervi za gubitke na nivou lizing sektora.

2.2.2.5. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga

Vrijednost novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog lizinga ostvarenih na nivou lizing sistema u periodu od 01.01. do 31.03.2020. godine iznosila je 39 miliona KM i manja je za 3,9 miliona KM ili 9,2% u odnosu na isti period prethodne poslovne godine, od čega se na lizing sektor, kojeg čini pet lizing društava, odnosi 37,5 miliona KM, odnosno 96,2% od ukupne vrijednosti novozaključenih ugovora na nivou lizing sistema. Broj novozaključenih ugovora na nivou lizing sistema, u istom periodu, je iznosio 878, što je za 465 ugovora ili 34,6% manje u odnosu na isti period prethodne godine. Od toga se na lizing sektor odnosi 845 ugovora ili 96,2% od ukupnog broja zaključenih ugovora na nivou lizing sistema. Prosječna vrijednost ugovora na nivou lizing sistema zaključenih u 2019. godini iznosila je 44,4 hiljade KM i ista je veća u odnosu na isti period prethodne godine, kada je iznosila 32 hiljade KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora u prvom kvartalu 2020. godine, na ugovore finansijskog lizinga odnosi se 28,9 miliona KM ili 74,1%, dok se na ugovore operativnog lizinga odnosi 10,1 milion KM ili 25,9%.

U sljedećoj tabeli prikazan je uporedni pregled broja zaključenih ugovora u periodu 01.01.-31.03.2020. godine i u istom periodu prethodne poslovne godine kao i uporedni pregled ostvarenog obima novozaključenih ugovora u istim periodima.

- 000 KM -

<i>Tabela 49: Struktura broja zaključenih ugovora i iznosa finansiranja lizing sistema</i>													
R. br.	O p i s	01.01.-31.03.2019.						01.01.-31.03.2020.					
		Finansijski lizing		Operativni lizing		Ukupno		Finansijski lizing		Operativni lizing		Ukupno	
		Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6	9	10	11	12	13=9+11	14=10+12
1.	Vozila	1.105	31.495	203	7.393	1.308	38.888	564	25.426	288	10.099	852	35.525
2.	Oprema	35	4.081	0	0	35	4.081	26	3.487	0	0	26	3.487
3.	Nekretnine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	Ostalo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno	1.140	35.576	203	7.393	1.343	42.969	590	28.913	288	10.099	878	39.012

Ukupan iznos novih finansiranja u prvom kvartalu 2020. godine ostvarila su tri lizing društva i jedna banka, koja se bavi poslovima finansijskog lizinga (pravni sljednik lizing društva koje se pripojilo istoj), dok su dva lizing društva obustavila zaključenje novih ugovora.

U strukturi novih plasmana, prema vrsti korisnika lizinga, dominiraju plasmani prema pravnim licima, koji čine 92,6% ukupnog iznosa finansiranja u prvom kvartalu 2020. godine. Jedan od bitnih razloga je činjenica da je finansiranje putem lizinga za fizička lica nepovoljnije u odnosu na

kreditne plasmane zbog obaveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

Ponderisane NKS i EKS

Ukupna prosječna NKS za ugovore finansijskog lizinga zaključene u prvom kvartalu 2020. godine iznosila je 3,94% za kratkoročne ugovore i 4,18% za dugoročne ugovore, dok je EKS za kratkoročne ugovore iznosila 8,07%, a za dugoročne 7,25% u istom periodu. Ukupna ponderisana NKS iznosila je 4,18%, a EKS 7,26%. U poređenju sa istim periodom 2019. godine, kada je iskazana ukupna ponderisana NKS od 7,22% i EKS od 11,37%, evidentan je pad NKS za 3,04 procentna poena i EKS za 4,11 procentnih poena.

Značajne razlike u visini ponderisanih EKS prema korisnicima lizinga su uzrokovane činjenicom da izračun EKS na ugovore zaključene sa fizičkim licima nije identičan izračunu iste u ugovorima zaključenim sa pravnim licima, obzirom da se u iste ne uključuje premija kasko osiguranja, a što je za ugovore sa fizičkim licima zakonska obaveza.

U Prilogu 16. dat je pregled prosječnih ponderisane NKS i EKS po ugovorima o finansijskom lizingu, zaključenim u prvom kvartalu 2020. godine, prema ročnosti, predmetu i korisniku lizinga. U Prilogu 16a. dat je uporedan pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu, koji su zaključeni u posljednjih pet godina, prema ročnosti i korisniku lizinga. Značajna razlika između NKS i EKS je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o finansijskom lizingu i koji se plaća unaprijed od strane korisnika lizinga, kao i kreiranje ugovora finansijskog lizinga sa otkupnom vrijednošću, te dodatni troškovi lizing aranžmana koji se uključuju u izračun EKS.

2.2.3. PREPORUKE ZA LIZING SEKTOR

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor poslovanja lizing društava u FBiH nastaviti sa planiranim aktivnostima koje će u narednom periodu biti usmjerene na sljedeće aspekte:

- nastavak kontinuiranog nadzora poslovanja lizing sektora, odnosno sistema u FBiH, putem izvještaja i kontrola na licu mjesta;
- očuvanju kapitalne adekvatnosti lizing sistema u FBiH i jačanju internih procesa definisanja parametara zaštite kapitala u subjektima lizing sistema u FBiH;
- praćenju i ocjeni efikasnosti uspostavljenih sistema upravljanja rizicima u lizing sektoru, odnosno sistemu u FBiH i kvaliteta sveukupnog upravljanja;
- unapređenje saradnje sa UDLBiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za lizing društva, kao i saradnje sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama, te sa CBBiH u pogledu strukture i kvaliteta podataka koji se odnose na izloženosti po osnovu finansijskog lizinga u CRK-u;
- podršku unapređenju poslovnog ambijenta za poslovanje lizing sektora u FBiH i dr.

U okviru nadležnosti za nadzor poslovanja lizing društava, FBA očekuje od subjekata lizing sistema u FBiH da unaprijede aktivnosti i mjere sa primarnim ciljem zakonitog, stabilnog, efikasnog i transparentnog pružanja usluga finansiranja putem lizinga, a koje su usmjerene na:

- usklađenost poslovanja sa propisanim regulatornim zahtjevima, a naročito u kontekstu odobravanja privremenih mjera korisnicima lizinga čija je kreditna sposobnost pogoršana usljed pandemije virusnog oboljenja COVID-19;
- unapređenje sigurnog, stabilnog i održivog lizing poslovanja;

- kapitalno jačanje i definisanje parametara zaštite kapitala i kapitalnu adekvatnost, jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije;
- unapređenje sistema upravljanja rizicima koji proizilaze iz lizing poslovanja i okruženja, pravovremeno identifikovanje rizika i poduzimanja mjera na kontroli i ublažavanju tih rizika;
- osiguranje pouzdanosti i integriteta podataka i informacija koji se dostavljaju FBA, CBBiH i drugim nadzornim institucijama i organima, osiguranja tačnosti, valjanosti i sveobuhvatnosti računovodstvenih i drugih evidencija, usklađenosti sa poslovnim politikama, planovima programima rada, zakonskim i drugim propisima i aktima kao i zaštita imovine društva i preventivno djelovanje i sprječavanje prevara i pogrešaka;
- dosljednu provedbu propisa kojima se definiše zaštita korisnika finansijskih usluga i dr.

2.3. FAKTORING POSLOVI

2.3.1. Učesnici na tržištu faktoringa u FBiH

U skladu sa odredbama ZoF-a, poslove faktoringa u FBiH može obavljati privredno društvo organizovano kao dioničko društvo ili društvo sa ograničenom odgovornošću sa sjedištem u FBiH, koje mora imati odobrenje FBA i banka čije je poslovanje uređeno po propisima koji regulišu poslovanje banaka u FBiH, na koje se primjenjuju relevantna poglavlja ZoF-a.

Poslove faktoringa su sa 31.03.2020. godine obavljale četiri komercijalne banke, od kojih su tri članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU i jedna u pretežno domaćem vlasništvu.

2.3.2. Obim, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH

Subjekti koji pružaju usluge faktoringa u FBiH su u periodu od 01.01.-31.03.2020. godine zaključili 131 ugovor o faktoringu, a svi ugovori se odnose na domaći faktoring s pravom regresa. Upoređujući izvještajne podatke sa istim periodom prethodne godine, vidljivo je da je broj zaključenih ugovora o faktoringu povećan za 79 ugovora ili 151,9%. U prvom kvartalu 2020. godine nije zaključen niti jedan ugovor o faktoringu bez prava regresa, ugovor o obrnutom (dobavljačkom) faktoringu, niti ugovor o inozemnom faktoringu.

Ukupna vrijednost otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u periodu 01.01.-31.03.2020. godine iznosila je 30,6 miliona KM, koji se u cijelosti odnosio na domaći faktoring. U odnosu na isti period prethodne godine to predstavlja smanjenje za iznos od 4,7 miliona KM ili 13,3%.

Vrijednosti otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u FBiH prema vrsti faktoringa i domicilnosti, sa uporednim podacima i trendom u naznačenim periodima, prikazane su u sljedećoj tabeli:

Tabela 50: Nominalni iznos otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u FBiH, prema vrsti faktoringa i domicilnosti

Vrsta faktoringa/ domicilnost	Volumen otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima												Indeks (12/10)
	Društva za faktoring				Banke				Ukupno				
	01.01. - 31.03.2019.		01.01. - 31.03.2020.		01.01. - 31.03.2019.		01.01. - 31.03.2020.		01.01. - 31.03.2019.		01.01. - 31.03.2020.		
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Faktoring s pravom regresa	0	0,0	0	0	16.186	46,3	15.368	50,1	16.186	45,8	15.368	50,1	95
Faktoring bez prava regresa	355	100	0	0	17.895	51,1	15.277	49,9	18.250	51,6	15.277	49,9	84
Obrnuti (dobavljački) faktoring	0	0,0	0	0	922	2,6	0	0,0	922	2,6	0	0,0	0
	355	100	0	0	35.003	100	30.645	100	35.358	100	30.645	100	87
Domaći faktoring	355	100	0	0	35.003	100	30.645	100	35.358	100	30.645	100	87
Inozemni faktoring	0	0	0	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
U k u p n o	355	100	0	0	35.003	100	30.645	100	35.358	100	30.645	100	87

Ukupna vrijednost otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u cijelosti se odnosila na domaći faktoring, dok se prema vrsti faktoringa, 15,4 miliona KM ili 50,1% odnosilo na faktoring s pravom regresa, a 15,3 miliona KM ili 49,9% na faktoring bez prava regresa.

Prema ugovorenom roku dospijeca, najveće učešće u ukupnoj vrijednosti otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljaču u prvom kvartalu 2020. godine, u iznosu od 24,8 miliona KM, odnosno 81%, imaju otkupljena novčana potraživanja ugovorene ročnosti do 60 dana, te u iznosu od četiri miliona KM ili 13,2% ugovorene ročnosti od 91 do 180 dana. Posmatrajući sektorsku strukturu kupaca, u prvom kvartalu 2020. godine je od javnih preduzeća otkupljeno ukupno 17,2 miliona KM novčanih potraživanja, odnosno 56,1% ukupnog prometa faktoring posla, dok je od privatnih preduzeća i društava otkupljeno 12,9 miliona KM ili 42,3%, te od vladinih institucija 0,5 miliona KM novčanih potraživanja ili 1,6%. U prvom kvartalu 2020. godine nijedna banka nije pružala usluge obrnutog (dobavljačkog) faktoringa, dok je u istom periodu prethodne godine, promet po ovom osnovu iznosio 0,9 miliona KM.

U prvom kvartalu 2020. godine dobavljačima je isplaćeno predujmova u ukupnom iznosu od 29,8 miliona KM, od čega se iznos od 15,2 miliona KM ili 51,2% odnosio na faktoring bez prava regresa, a iznos od 14,6 miliona KM ili 48,8% na faktoring s pravom regresa. U segmentu privatna preduzeća i društva (prodavatelji potraživanja), dobavljačima je isplaćen iznos od 29,2 miliona KM, što čini 97,9% ukupno isplaćenih predujmova.

Po osnovu otkupljenih novčanih potraživanja na dan 31.03.2020. godine, banke su potraživale ukupno 18,9 miliona KM, prema rezidentnosti subjekta u cijelosti u domaćem faktoringu, od čega se iznos od 10,6 miliona KM ili 56,1% odnosi na faktoring sa pravom regresa, dok se iznos od 8,3 milion KM ili 43,9% odnosi na faktoring bez prava regresa. Za obrnuti (dobavljački) faktoring nije bilo potraživanja. Struktura navedenog iznosa otkupljenih potraživanja prema ugovorenim dospeljima je sljedeća: sa ugovorenim dospeljem do 60 dana - 59,9%, od 61 do 90 dana - 9,3%, od 91 do 180 dana - 30,8%, dok na izvještajni datum nije bilo otkupljenih potraživanja s ugovorenim dospeljem preko 180 dana.

U periodu 01.01.-31.03.2020. godine, pružaoci usluga faktoringa u FBiH ostvarili su 0,3 miliona KM ukupnih prihoda iz faktoring poslovanja (prihodi od kamata, naknada i administrativnih naknada), a isti su za 0,1 milion KM ili 22,5% manji od prihoda ostvarenih u istom periodu

prethodne godine. U strukturi iskazanih ukupnih prihoda od kamata, naknada i administrativnih naknada, podjednak iznos se odnosi na faktoring bez prava regresa i na faktoring s pravom regresa.

Prema izvještajnim podacima sa 31.03.2020. godine, najveća kamatna stopa na isplaćeni predujam na tržištu faktoringa u FBiH, koja je vrijedila na zadnji dan izvještajnog perioda za prvi kvartal 2020. godine iznosi 6%, dok diskontna kamatna stopa iznosi 4% i obje su obračunate u domaćem faktoringu. Banke koje su obavljale faktoring poslove su obračunavale naknadu za faktoring, dok je samo jedna banka naplaćivala administrativnu naknadu u pružanju faktoring usluge.

2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING POSLOVANJE

Factoring poslovanje u prvom kvartalu 2020. godine odvijalo se isključivo kroz obavljanje funkcije finansiranja. Nije zabilježeno obavljanje usluge osiguranja naplate i upravljanja potraživanjima, niti obavljanje poslova srodnih faktoringu, što potvrđuje da je ova djelatnost i dalje u počecima razvoja na tržištu FBiH unutar zakonodavnih i institucionalnih okvira definiranih ZoF-om i podzakonskim aktima FBA kojima se detaljnije uređuje faktoring poslovanje. S obzirom da je potreba za kratkoročnim finansiranjem i upravljanjem novčanim potraživanjima, kao i osiguranjem naplate potraživanja sve značajnije izražena u realnom sektoru, u narednom periodu može se očekivati da će, kao jedan od pouzdanih alata za rješavanje problema likvidnosti u FBiH, svakako biti i korištenje faktoringa kao efikasnog instrumenta za ubrzanje novčanih tokova u znatno većem volumenu nego do sada.

Kako bi se efikasnije otklanjali problemi likvidnosti, a time i obim kratkoročnog finansiranja tekućeg poslovanja malih i srednjih preduzeća podigao na viši nivo, u narednom periodu će biti neophodno značajnije afirmiranje faktoringa, kao instrumenta ne samo finansiranja, nego i upravljanja novčanim tokovima, kako od strane pružaoca usluga, tako i od ostalih učesnika na finansijskom tržištu FBiH. U sklopu navedenog, kao jedna od značajnijih aktivnosti će biti i reformisanje zakonskog i regulatornog okvira.

U okviru propisanih nadležnosti, FBA se u nadzoru obavljanja poslova faktoringa rukovodi načelima transparentnosti, izgradnje povjerenja subjekata koji pružaju usluge faktoringa, sa ciljem obavljanja faktoring poslovanja na nivou FBiH u skladu sa propisima.

ZAKLJUČAK

Sa ciljem očuvanja i jačanja stabilnosti bankarskog sistema i zaštite deponenata, te zakonitog, sigurnog i kvalitetnog poslovanja svih SBS u FBiH za čiji nadzor je nadležna, FBA kontinuirano nadzire poslovanje SBS, izvršavajući planirane aktivnosti i poduzimajući mjere u skladu sa zakonskim ovlaštenjima. Navedeno podrazumijeva donošenje općih i pojedinačnih akata kojima se uređuje rad SBS, u skladu sa zakonskim propisima, bazelskim principima i standardima za efikasnu superviziju banaka i primijenjivim direktivama EU zasnovanim na tim principima i standardima.

U prva tri mjeseca 2020. godine zabilježeni su efekti prve primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, koji su usmjereni na jačanje kvaliteta upravljanja rizicima i standardizaciju upravljanja kreditnim rizikom u skladu sa MSFI 9. S tim u vezi evidentno je smanjenje bilansne izloženosti bankarskog sektora FBiH. Takođe, evidentirani su i prvi efekti uticaja pandemije izazvane virusnim oboljenjem COVID-19 kroz smanjenje novčanih sredstava, usporavanje rasta depozita i smanjenje kreditne aktivnosti. Iako se kao efekat pandemije može očekivati naknadno pogoršanje kvaliteta aktive, u prvom kvartalu 2020. godine zabilježeno je poboljšanje pokazatelja kvaliteta aktive.

Na osnovu iskazanih osnovnih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora FBiH sa 31.03.2020. godine, može se zaključiti da je isti stabilan, adekvatno kapitaliziran i likvidan. Od ključnog je značaja kvalitet sveukupnog sistema upravljanja u bankama, adekvatno i efikasno funkcionisanje sistema upravljanja rizicima i adekvatno kapitalno pokriće rizika u poslovanju kroz ispunjenje propisanih zahtjeva za izračun regulatornog kapitala. Dalje mjere koje će poduzimati regulator, biće usmjerene na efikasno upravljanje kapitalom, likvidnošću i podršku upravljanja rizicima.

Analizirajući izvještajne podatke MKO u FBiH sa 31.03.2020. godine i uporedne trendove pokazatelja poslovanja, može se zaključiti da poslovanje mikrokreditnog sektora u FBiH karakteriše pad ukupne aktive, mikrokreditnog portfolia, obaveza po uzetim kreditima, dok je ukupan kapital zabilježio rast. Nastavljeno je poslovanje sa pozitivnim finansijskim rezultatom, koji je značajno niži od iskazanog u istom periodu prethodne godine.

Na nivou lizing sistema u FBiH sa 31.03.2020. godine iskazano je povećanje aktive, obaveza po uzetim kreditima i kapitala lizing društava u odnosu na 31.12.2019. godine, dok su neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga, te broj i vrijednost novozaključenih lizing ugovora zabilježili pad. U posmatranom periodu na nivou lizing sektora u FBiH iskazana je dobit u poslovanju.

Factoring poslovanje, kao mogući instrument kratkoročnog finansiranja i upravljanja novčanim tokovima, u prvom kvartalu 2020. godine se odvijalo isključivo kroz obavljanje funkcije finansiranja, dok nije zabilježeno obavljanje usluge osiguranja naplate i upravljanja potraživanjima ili poslova srodnih faktoringu. Ova oblast je i dalje u počecima razvoja na tržištu FBiH, te bi se za njen brži razvoj trebala izvršiti reforma zakonskog okvira, koji je u određenim elementima limitirajući faktor.

PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR

Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 31.03.2020.

R. br.	Banka	Web adresa	Broj zaposlenih	Predsjednik uprave
1.	ADDIKO BANK DD SARAJEVO	www.addiko.ba	373	Sanela Pašić
2.	ASA BANKA DD SARAJEVO	www.asabanka.ba	211	Samir Mustafić
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL DD SARAJEVO	www.bbi.ba	458	Amer Bukvić
4.	INTESA SANPAOLO BANKA DD BOSNA I HERCEGOVINA SARAJEVO	www.intesasanpaolobanka.ba	560	Almir Krkalić
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V. KLADUŠA	www.kib-banka.com.ba	82	Hasan Porčić
6.	NLB BANKA DD SARAJEVO	www.nlb.ba	443	Lidija Žigjć
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO DD SARAJEVO	www.pbs.ba	166	Hamid Pršeš
8.	PROCREDIT BANK DD SARAJEVO	www.procreditbank.ba	147	Almir Salkanović
9.	RAIFFEISEN BANK DD BiH SARAJEVO	www.raiffeisenbank.ba	1.307	Karlheinz Dobnigg
10.	SBERBANK BH DD SARAJEVO	www.sberbank.ba	436	Jasmin Spahić
11.	SPARKASSE BANK DD BOSNA I HERCEGOVINA SARAJEVO	www.sparkasse.ba	524	Sanel Kusturica
12.	UNICREDIT BANK DD MOSTAR	www.unicreditbank.ba	1.252	Amina Mahmutović
13.	UNION BANKA DD SARAJEVO	www.unionbank.ba	201	Vedran Hadžiahmetović
14.	VAKUFСКА BANKA DD SARAJEVO	www.vakuba.ba	145	v.d. Edina Vuk
15.	ZIRAATBANK BH DD SARAJEVO	www.ziraatbosnia.com	304	Yusuf Dilaver
UKUPNO			6.609	

Prilog 2 - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans)

- 000 KM -

R. br.	Opis	Iznos na dan 31.12.2019.	%	Iznos na dan 31.03.2020.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih	7.641.570	31,6	7.307.851	30,7	96
	1.a. Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	3.321.750	13,7	3.453.170	14,5	104
	1.b. Kamatonosni računi depozita	4.319.820	17,9	3.854.681	16,2	89
2.	Vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i po fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	1.297.075	5,4	1.297.836	5,5	100
3.	Plasmani drugim bankama	149.197	0,6	93.320	0,4	63
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	15.220.759	62,8	15.256.911	64,1	100
	4.a. Krediti	14.198.216	58,6	14.407.097	60,5	101
	4.b. Potraživanja po poslovima lizinga	68.407	0,3	61.528	0,3	90
	4.c. Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	954.136	3,9	788.286	3,3	83
5.	Vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	159.246	0,7	163.722	0,7	103
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	550.887	2,3	546.276	2,3	99
7.	Ostale nekretnine	49.797	0,2	49.082	0,2	99
8.	Investicije u zavisna i pridružena društva	15.944	0,1	15.944	0,1	100
9.	Ostala aktiva	321.220	1,3	262.798	1,0	82
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti	1.195.128	4,9	1.190.387	5,0	100
	10.a. Ispravke vrijednosti za stavke pozicije 4. Aktive	1.120.940	4,6	1.138.220	4,8	102
	10.b. Ispravke vrijednosti pozicije Aktive osim pozicije 4. Aktive	74.188	0,3	52.167	0,2	70
11.	UKUPNA AKTIVA	24.210.567	100	23.803.353	100	98
OBAVEZE						
12.	Depoziti	19.414.294	80,2	19.148.082	80,4	99
	12.a. Kamatonosni depoziti	14.181.299	58,6	13.756.000	57,8	97
	12.b. Nekamatonosni depoziti	5.232.995	21,6	5.392.082	22,6	103
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	150	0,0	150	0,0	100
	13.a. Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza	0	0,0	0	0,0	-
	13.b. Stanje neizmirenih-pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza	150	0,0	150	0,0	100
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	-
15.	Obaveze prema vladi	0	0,0	0	0,0	-
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	856.626	3,5	863.901	3,6	101
	16.a. sa preostalim rokom dospijeca do jedne godine	199.989	0,8	184.322	0,8	92
	16.b. sa preostalim rokom dospijeca preko jedne godine	656.637	2,7	679.579	2,8	103
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	189.055	0,8	179.276	0,8	95
18.	Ostale obaveze	619.088	2,6	671.604	2,8	108
19.	UKUPNE OBAVEZE	21.079.213	87,1	20.863.013	87,6	99
KAPITAL						
20.	Trajne prioritetne dionice	365	0,0	365	0,0	100
21.	Obične dionice	1.299.335	5,4	1.299.335	5,5	100
22.	Emisiona ažia	137.290	0,6	137.290	0,6	100
	22.a. na trajne prioritetne dionice	88	0,0	88	0,0	100
	22.b. na obične dionice	137.202	0,6	137.202	0,6	100
23.	Neraspodijeljena dobit i rezerve kapitala	1.393.271	5,8	1.410.101	5,9	101
24.	Kursne razlike	0	0,0	0	0,0	-
25.	Ostali kapital	262.125	1,1	72.567	0,3	28
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	38.968	0,2	20.682	0,1	53
27.	UKUPAN KAPITAL: (20. do 25.)	3.131.354	12,9	2.940.340	12,4	94
28.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL: (19. + 27.)	24.210.567	100	23.803.353	100	98
PASIVNI I NEUTRALNI PODBILANS		712.764		715.546		100
UKUPNO		24.923.331		24.518.899		98

Prilog 3 - Pregled aktive, kredita i depozita banaka u FBiH - 31.03.2020.

- 000 KM -

R. br.	Banka	Aktiva		Kredit		Depoziti	
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%
1.	ADDIKO BANK DD SARAJEVO	992.703	4,2	621.400	4,1	759.433	4,0
2.	ASA BANKA DD SARAJEVO	553.719	2,3	364.312	2,4	480.319	2,5
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL DD SARAJEVO	1.197.272	5,0	815.402	5,3	926.773	4,8
4.	INTESA SANPAOLO BANKA DD BOSNA I HERCEGOVINA SARAJEVO	2.303.154	9,7	1.620.526	10,6	1.757.271	9,2
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V. KLADUŠA	98.148	0,4	54.366	0,4	66.457	0,3
6.	NLB BANKA DD SARAJEVO	1.237.179	5,2	825.311	5,4	1.007.868	5,3
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO DD SARAJEVO	523.662	2,2	295.876	2,0	439.012	2,3
8.	PROCREDIT BANK DD SARAJEVO	544.622	2,3	416.495	2,7	263.871	1,4
9.	RAIFFEISEN BANK DD BiH SARAJEVO	4.763.560	20,0	2.760.309	18,1	3.887.469	20,3
10.	SBERBANK BH DD SARAJEVO	1.538.276	6,5	1.028.154	6,7	1.318.437	6,9
11.	SPARKASSE BANK DD BOSNA I HERCEGOVINA SARAJEVO	1.602.969	6,8	1.120.236	7,4	1.310.890	6,8
12.	UNICREDIT BANK DD MOSTAR	6.286.124	26,4	4.047.002	26,5	5.183.078	27,1
13.	UNION BANKA DD SARAJEVO	867.289	3,6	271.107	1,8	769.170	4,0
14.	VAKUFСКА BANKA DD SARAJEVO	288.300	1,2	185.077	1,2	254.961	1,3
15.	ZIRAATBANK BH DD SARAJEVO	1.006.376	4,2	831.338	5,4	723.073	3,8
	UKUPNO	23.803.353	100	15.256.911	100	19.148.082	100

Prilog 4 – Sektorska struktura kredita u FBiH i ECL - 31.03.2020.

- 000 KM -

Opis	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupna bruto izloženost po svim nivoima kreditnog rizika	ECL za Nivo 1 kreditnog rizika	ECL za Nivo 2 kreditnog rizika	ECL za Nivo 3 kreditnog rizika
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Ukupni krediti pravna lica (1.1. do 1.21.)	6.290.480	936.539	652.278	7.879.297	75.411	86.075	501.601
1.1. A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	80.975	30.512	27.471	138.959	1.065	3.848	19.437
1.2. B Vađenje ruda i kamena	75.307	35.300	1.750	112.356	930	2.785	1.417
1.3. C Prerađivačka industrija	1.258.439	267.797	121.669	1.647.907	13.719	25.033	106.472
1.4. D Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	345.339	7.692	100.568	453.598	10.950	782	72.475
1.5. E Opskrba vodom, uklanjanje otp. voda, gospodar. otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša	25.857	5.738	1.150	32.745	375	333	1.040
1.6. F Građevinarstvo	381.841	50.556	54.165	486.560	5.563	4.839	45.403
1.7. G Trg. na veliko i malo; popravak motornih vozila i motoc.	2.383.877	295.329	221.312	2.900.518	25.907	23.070	169.085
1.8. H Prijevoz i skladištenje	230.577	46.322	12.635	289.535	2.388	2.322	10.735
1.9. I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hoteljerstvo i ugostiteljstvo)	149.915	53.577	33.992	237.483	1.488	7.162	17.493
1.10. J Informacije i komunikacije	124.892	12.027	18.602	155.521	1.515	1.358	11.125
1.11. K Finans. djelatnosti i djelatnosti osiguranja	531.065	3.663	4.061	538.789	2.743	394	4.016
1.12. L Poslovanje nekretninama	148.743	53.019	31.766	233.528	2.833	5.405	25.716
1.13. M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	104.927	49.880	9.894	164.700	1.209	5.908	9.080
1.14. N Administrat. i pomoćne uslužne djelatnosti	18.448	3.585	1.731	23.766	234	163	1.594
1.15. O Javna uprava i odbrana; obav. soc. osiguranje	249.937	13.671	1.193	264.801	2.871	1.759	979
1.16. P Obrazovanje	9.193	118	4.460	13.770	134	8	958
1.17. Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	74.396	3.242	611	78.249	633	528	487
1.18. R Umjetnost, zabava i rekreacija	4.525	1.899	1.084	7.508	36	140	1.079
1.19. S Ostale uslužne djelatnosti	84.379	2.509	2.913	89.800	782	229	1.759
1.20. T Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	1.251	1.251	0	0	1.251
1.21. U Djelatnosti izvanteritorijal. organizacija i tijela	7.848	103	0	7.952	36	9	0
2. Ukupno stanovništvo (2.1 + 2.2 + 2.3)	6.502.763	461.549	413.302	7.377.614	70.783	58.912	345.439
2.1. Opća potrošnja	5.216.299	390.953	353.615	5.960.867	61.049	52.080	296.164
2.2. Stambena izgradnja	1.214.306	59.209	51.502	1.325.018	8.871	5.968	41.922
2.3. Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	72.158	11.386	8.185	91.731	863	864	7.353
3. Ukupni krediti (1. + 2.)	12.793.243	1.398.087	1.065.580	15.256.911	146.194	144.987	847.040

Prilog 5 - Bilans uspjeha banaka u FBiH po šemi FBA - 31.03.2020.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.03.2019.	%	31.03.2020.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	1.206	0,5	1.091	0,4	90
2)	Plasmani drugim bankama	1.049	0,4	707	0,3	67
3)	Kredit i poslovi lizinga	160.231	62,5	159.120	61,5	99
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijanja	1.071	0,4	973	0,4	91
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	0	0	0	0	-
6)	Potraživanja po plaćenim vanbilansnim obavezama	0	0	0	0	-
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	16.790	6,6	16.125	6,2	96
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	180.347	70,4	178.016	68,8	99
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
1)	Depoziti	23.726	9,3	24.025	9,3	101
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0	0	0	-
3)	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	0	0	0	0	-
4)	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	2.252	0,9	2.267	0,9	101
5)	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	1.819	0,7	1.641	0,6	90
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	3.131	1,2	5.944	2,3	190
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	30.928	12,1	33.877	13,1	110
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	149.419	58,3	144.139	55,7	96
2.	OPERATIVNI PRIHODI					
a)	Prihodi iz poslovanja sa devizama	12.833	5,0	13.831	5,3	108
b)	Naknade po kreditima	2.492	1,0	2.549	1,0	102
c)	Naknade po vanbilansnim poslovima	5.601	2,2	5.909	2,2	105
d)	Naknade za izvršene usluge	72.488	28,3	76.591	29,6	106
e)	Prihod iz poslova trgovanja	1.198	0,4	1.492	0,6	125
f)	Ostali operativni prihodi	12.200	4,8	14.430	5,6	118
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	106.812	41,7	114.802	44,3	107
	UKUPAN PRIHOD (1c + 2g)	256.231	100	258.941	100	101
3.	NEKAMATNI RASHODI					
a)	Poslovni i direktni rashodi					
1)	Trošk. ispr. vrijed. riz. aktive, rezerviranja za potenc. obaveze i ost. vrijed. usklađenja	10.290	4,0	20.659	8,0	201
2)	Ostali poslovni i direktni troškovi	29.610	11,6	33.859	13,1	114
3)	UKUPNI POSLOVNI I DIREKTNI RASHODI 1) + 2)	39.900	15,6	54.518	21,0	137
b)	Operativni rashodi					
1)	Troškovi plata i doprinosa	63.335	24,7	64.056	24,7	101
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režijske	37.656	14,7	38.763	15,0	103
3)	Ostali operativni troškovi	25.054	9,8	28.545	11,0	114
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	126.045	49,2	131.364	50,7	104
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	165.945	64,8	185.882	71,8	112
	UKUPAN RASHOD (1b7+3c)	196.873		219.759		112
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	90.418	35,2	76.883	29,7	85
5.	GUBITAK	132	0,0	3.824	1,5	2897
6.	POREZI	549	0,2	527	0,2	96
7.	DOBIT PO OSNOVU POVEĆANJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA	251	0,1	49	0,0	20
8.	GUBITAK PO OSNOVU SMANJENJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA	179	0,1	14	0,0	8
9.	NETO-DOBIT	89.941	35,1	76.391	29,5	85
10.	NETO-GUBITAK	132	0,0	3.824	1,5	2897
11.	FINANSIJSKI REZULTAT (9.-10.)	89.809	-	72.567	-	80

Prilog 6 - Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite sa 31.03.2020.

Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite

- % -

R. br.	Opis	31.12.2019.		31.03.2020.	
		NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6
1.	Pon. kamatne stope na kratkoročne kredite	2,32	2,67	2,25	2,49
1.1.	Privredi	2,27	2,55	2,21	2,41
1.2.	Stanovništvu	7,48	14,02	8,36	15,04
2.	Pon. kamatne stope na dugoročne kredite	4,58	5,49	4,53	5,47
2.1.	Privredi	3,41	3,67	3,16	3,41
2.2.	Stanovništvu	5,38	6,74	5,41	6,81
3.	Ukupno pon. kamatne stope	3,27	3,86	3,06	3,55
3.1.	Privredi	2,53	2,81	2,38	2,59
3.2.	Stanovništvu	5,42	6,89	5,46	6,96

Prosječne ponderisane NKS i EKS na depozite

- % -

R. br.	Opis	31.12.2019.		31.03.2020.	
		NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6
1.	Pon. kamatne stope na kratkoročne depozite	0,34	0,33	0,51	0,51
1.1.	Do tri mjeseca	0,36	0,35	0,44	0,44
1.2.	Do jedne godine	0,32	0,32	0,54	0,54
2.	Pon. kamatne stope na dugoročne depozite	1,24	1,19	0,94	0,95
2.1.	Do tri godine	1,12	1,05	0,72	0,72
2.2.	Preko tri godine	1,54	1,55	1,26	1,28
3.	Ukupno pon. kamatne stope na depozite	0,78	0,75	0,78	0,79

Prilog 6a - Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite po periodima

Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite po periodima

- % -

R. br.	Opis	31.03.2016.		31.03.2017.		31.03.2018.		31.03.2019.		31.03.2020.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Pon. kamatne stope na kr. kredite	4,48	5,06	3,32	3,58	2,77	3,04	2,36	2,65	2,25	2,49
1.1.	Privredi	4,43	4,94	3,26	3,46	2,71	2,92	2,31	2,53	2,21	2,41
1.2.	Stanovništvu	7,44	11,56	8,37	15,46	8,40	16,44	7,82	15,28	8,36	15,04
2.	Pon. kamatne stope na dug. kredite	6,44	7,57	5,81	6,90	5,02	6,12	4,67	5,65	4,53	5,47
2.1.	Privredi	5,11	5,44	4,55	4,86	3,83	4,19	3,44	3,68	3,16	3,41
2.2.	Stanovništvu	7,39	9,07	6,65	8,21	5,86	7,49	5,42	6,83	5,41	6,81
3.	Ukupno pon. kamatne stope	5,34	6,16	4,36	4,96	3,69	4,30	3,36	3,94	3,06	3,55
3.1.	Privredi	4,60	5,07	3,55	3,77	2,97	3,21	2,57	2,79	2,38	2,59
3.2.	Stanovništvu	7,39	9,17	6,68	8,35	5,90	7,65	5,46	6,97	5,46	6,96

Prosječne ponderisane NKS i EKS na depozite po periodima

- % -

R. br.	Opis	31.03.2016.		31.03.2017.		31.03.2018.		31.03.2019.		31.03.2020.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Pon. kamatne stope na kr. depozite	0,40	0,40	0,36	0,36	0,34	0,35	0,26	0,26	0,51	0,51
1.1.	Do tri mjeseca	0,27	0,27	0,34	0,34	0,40	0,40	0,17	0,16	0,44	0,44
1.2.	Do jedne godine	0,85	0,88	0,53	0,54	0,23	0,24	0,43	0,43	0,54	0,54
2.	Pon. kamatne stope na dug. depozite	1,99	2,02	1,48	1,50	1,10	1,11	1,49	1,29	0,94	0,95
2.1.	Do tri godine	1,80	1,83	1,36	1,38	0,92	0,92	1,44	1,17	0,72	0,72
2.2.	Preko tri godine	2,49	2,50	1,93	1,96	1,47	1,48	1,62	1,63	1,26	1,28
3.	Ukupno pon. kamatne stope na depozite	1,05	1,06	0,67	0,68	0,66	0,66	0,93	0,82	0,78	0,79

PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH i pregled osnovnih pokazatelja o MKO u FBiH - 31.03.2020.

R. br.	Naziv MKO	Direktor	Datum izdavanja dozvole za rad	Web adresa	Broj zapos.	- 000 KM -			
						Iznos aktive	Iznos bruto portfolia	Iznos kapitala	Plasmani u periodu I.1.-31.03.2020.
1.	MKD „CREDO CENTAR“ d.o.o. Mostar	Mirko Ljubić	12.09.2019.	-	6	1.496	746	1.471	366
2.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	Almir Sultanović	04.02.2008.	www.eki.ba	223	149.758	137.871	44.990	24.601
3.	MKF "EKI" Sarajevo	Esad Uzunić	20.08.2007.	www.eki.ba	103	88.099	40.282	69.518	10.280
4.	MKD „IUTECREDIT BH“ d.o.o. Sarajevo	Vilma Tunjić Juzbašić	28.02.2019.	www.iutecredit.ba	25	5.702	3.702	769	2.278
5.	MKF "LIDER" Sarajevo	Džavid Sejfović	04.02.2008.	www.lider.ba	76	24.630	24.181	11.752	5.560
6.	"LOK MKF" Sarajevo	Elma Čardaklija - Bašić	04.02.2008.	www.lok.ba	73	9.750	6.768	3.275	1.662
7.	MKF "MELAHA" Sarajevo	Jakob Finci	09.10.2007.	www.melaha.ba	6	1.203	789	512	154
8.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	Safet Husić	09.07.2007.	www.mi-bospo.org	191	73.051	66.189	26.642	15.004
9.	MKF "MIKRA" Sarajevo	Sanin Čampara	19.03.2008.	www.mikra.ba	148	43.089	35.921	10.540	8.636
10.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	Ferida Softić	20.08.2007.	www.mikroaldi.org	36	8.516	7.903	5.173	1.676
11.	"PARTNER MKF" Tuzla	Senad Sinanović	20.08.2007.	www.partner.ba	290	156.020	138.490	93.930	24.834
12.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	Edina Hadžimurtezić	10.12.2007.	www.mfi.ba	8	2.245	1.577	2.062	443
13.	MKF "SANI" Zenica	Sulejman Haračić	09.10.2007.	-	4	379	322	153	59
14.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	Samir Bajrović	20.08.2007.	www.microsunrise.ba	170	57.449	45.388	28.821	12.652
Ukupno					1.359	621.387	510.129	299.608	108.205

Prilog 8 - Zbirni bilans stanja MKF - 31.03.2020.

- 000 KM -

Red. broj	OPIS	Iznos na dan 31.12.2019. godine	%	Iznos na dan 31.03.2020. godine	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	35.594	7,6	34.190	7,4	96
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	22.842	4,9	26.291	5,7	115
1b)	Kamatonosni računi depozita	12.752	2,7	7.899	1,7	62
2.	Plasmani bankama	2.150	0,5	2.140	0,5	100
3.	Kreditni	370.298		367.214		99
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	2.759		3.875		140
3b)	Neto krediti (3-3a)	367.539	78,2	363.339	78,2	99
4.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	28.231	6,0	28.094	6,0	100
5.	Dugoročne investicije	33.061	7,0	33.061	7,1	100
6.	Ostala aktiva	3.415	0,7	3.611	0,8	106
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	3		4		133
8.	UKUPNO AKTIVA	469.987	100	464.431	100	99
PASIVA						
9.a)	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	45.676	9,7	52.987	11,4	116
9.b)	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	150.186	32,0	135.385	29,2	90
9.c)	Obaveze po dospjelim kamatama	907	0,2	1.352	0,3	
10.	Ostale obaveze	24.218	5,1	22.329	4,8	92
11.	UKUPNO OBAVEZE	220.987	47,0	212.053	45,7	96
12.	Donirani kapital	48.076		48.076		100
13.	Osnovni kapital	3.868		3.868		100
14.	Višak prihoda nad rashodima	252.273		255.746		101
14a)	za prethodne godine	237.483		252.276		106
14b)	za tekuću godinu	14.790		3.470		23
15.	Manjak prihoda nad rashodima	55.335		55.426		100
15a)	za prethodne godine	55.236		55.335		100
15b)	za tekuću godinu	99		91		92
16.	Ostale rezerve	118		114		97
17.	UKUPNO KAPITAL	249.000	53,0	252.378	54,3	101
18.	UKUPNO PASIVA	469.987	100	464.431	100	99
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
19.	Otpisani krediti	149.854		148.947		99
20.	Odobrena nepovučena kreditna sredstva od strane povjerilaca	11.649		11.939		102
21.	Komisioni poslovi	222		222		100
22..	Sudske tužbe, rješenja nadležnih organa koja su potencijalna obaveza MKO, a koja još nisu evidentirana u bilansnim evidencijama i sl.	396		396		100
23.	Ostalo (sve ostale vanbilansne stavke koje nisu obuhvaćene naprijed navedenim)	195.691		199.238		102

Prilog 9 - Zbirni bilans stanja MKD - 31.03.2020.

- 000 KM -

Red. broj	OPIS	Iznos na dan 31.12.2019. godine	%	Iznos na dan 31.03.2020. godine	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	13.281	8,3	10.637	6,8	80
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	12.781	8,0	10.387	6,6	81
1b)	Kamatonosni računi depozita	500	0,3	250	0,2	50
2.	Plasmani bankama	0	0,0	0	0,0	
3.	Kreditni	140.707		142.453		101
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	1.411		2.837		201
3b)	Neto krediti (3-3a)	139.296	87,3	139.616	88,9	100
4.	Materijalna i nematerijalna imovina	5.747	3,6	5.281	3,4	92
5.	Dugoročne investicije	0	0,0	0	0,0	
6.	Ostala aktiva	1.304	0,8	1.422	0,9	109
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	0		0		
8.	UKUPNO AKTIVA	159.628	100	156.956	100	98
PASIVA						
9.a.)	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	56.995	35,7	59.201	37,7	104
9.b.)	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	48.888	30,6	42.948	27,3	88
9.c.)	Obaveze po dospjelim kamatama	914	0,6	873	0,6	96
10.	Ostale obaveze	7.517	4,7	6.704	4,3	89
11.	UKUPNO OBAVEZE	114.314	71,6	109.726	69,9	96
12.	Donirani kapital	0		0		
13.	Osnovni kapital	31.600		32.600		103
14.	Emisiona ažia	0		0		
15.	Neraspoređena dobit (15a+15b)	9.186		10.825		118
15a)	prethodnih godina	5.976		11.164		187
15b)	tekuće godine	3.210		-339		-11
16.	Zakonske rezerve	2.528		2.528		100
17.	Ostale rezerve	2.000		1.277		64
18.	UKUPNO KAPITAL	45.314	28,4	47.230	30,1	104
19.	UKUPNO PASIVA	159.628	100	156.956	100	98
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
20.	Otpisani krediti	2.738		3.325		121
21.	Odobrena nepovučena kreditna sredstva od strane povjerilaca	38.649		39.258		102
22.	Komisioni poslovi	0		0		
23.	Sudske tužbe, rješenja nadležnih organa koja su potencijalna obaveza MKO, a koja još nisu evidentirana u bilansnim evidencijama i sl.	0		0		
24.	Ostalo (sve ostale vanbilansne stavke koje nisu obuhvaćene naprijed navedenim)	21.268		19.615		92

Prilog 10 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO sa sjedištem u FBiH, za isplaćene mikrokredite u periodu 01.01.-31.03.2020.

R. br.	Opis	MKO sa sjedištem u FBiH		
		Isplate mikrokredita (u 000 KM)	Ponderisana NKS (prosječna) %	Ponderisana EKS (prosječna) %
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	14.775	20,36	33,31
1.1.	Uslužne djelatnosti	1.854	20,74	27,57
1.2.	Trgovinu	612	20,54	27,80
1.3.	Poljoprivredu	2.835	20,10	26,83
1.4.	Proizvodnju	304	20,18	26,77
1.5.	Stambene potrebe	1.191	20,83	28,02
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	6.046	20,65	43,29
1.7.	Ostalo	1.933	19,15	23,17
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	93.430	18,96	23,51
2.1.	Uslužne djelatnosti	18.978	18,64	21,64
2.2.	Trgovinu	3.356	19,18	22,64
2.3.	Poljoprivredu	29.369	17,86	20,88
2.4.	Proizvodnju	3.292	18,00	20,65
2.5.	Stambene potrebe	18.502	19,34	22,86
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	13.793	22,86	28,12
2.7.	Ostalo	6.140	15,76	35,49
3.	Ukupni mikrokrediti	108.205	19,15	24,85

Prilog 10a - Uporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO sa sjedištem u FBiH za isplaćene mikrokredite

- % -

Prosječne ponderisane NKS na:	01.01.-31.03. 2016.	01.01.-31.03. 2017.	01.01.-31.03. 2018.	01.01.-31.03. 2019.	01.01.-31.03. 2020.
Krakoročne mikrokredite	16,00	18,20	20,06	21,64	20,36
Dugoročne mikrokredite	20,51	20,64	19,58	19,22	18,96
Ukupne mikrokredite	19,61	20,19	19,65	19,56	19,15
Prosječne ponderisane EKS na:	01.01.-31.03. 2016.	01.01.-31.03. 2017.	01.01.-31.03. 2018.	01.01.-31.03. 2019.	01.01.-31.03. 2020.
Krakoročne mikrokredite	25,17	26,56	26,78	29,42	33,31
Dugoročne mikrokredite	24,30	24,52	23,26	22,61	23,51
Ukupne mikrokredite	24,47	24,90	23,79	23,57	24,85

Prilog 11 - Zbirni bilans uspjeha MKF - 31.03.2020.

- 000 KM -

Red. broj	OPIS	Za period 01.01. - 31.03.2019.	Učešće	Za period 01.01. - 31.03.2020.	Učešće	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	17.488	87,3	19.408	90,5	111
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	1.990	11,9	1.924	10,8	97
3.	Neto prihodi od kamata i sličnih prihoda (1. - 2.)	15.498		17.484		113
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	2.541	12,7	1.809	8,4	71
5.	Operativni rashodi	13.504	80,9	13.669	76,9	101
	OSTALI POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
6.	Ostali poslovni prihodi	0	0,0	231	1,1	-
7.	Ostali poslovni rashodi	174	1,0	86	0,5	49
8.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	1029	6,2	2.089	11,8	203
9.	Višak/manjak prihoda nad rashodima prije oporezivanja (3.+4.-5.+6.-7.-8.)	3.332		3.680		110
10.	Porez na višak prihoda nad rashodima	0		313		-
11.	Neto višak/manjak prihoda nad rashodima (9.-10.)	3.332		3.367		101

Prilog 12 - Zbirni bilans uspjeha MKD - 31.03.2020.

- 000 KM -

Red. broj	OPIS	Za period 01.01. - 31.03.2019.	%	Za period 01.01. - 31.03.2020.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	6.436	98,9	6.956	98,5	108
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	1.139	25,2	1.358	18,5	119
3.	Neto prihodi od kamata i sličnih prihoda (1. - 2.)	5.297		5.598		106
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	69	1,1	30	0,4	43
5.	Operativni rashodi	2.998	66,4	3.927	53,6	131
	OSTALI POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
6.	Ostali poslovni prihodi	0	0,0	76	1,1	-
7.	Ostali poslovni rashodi	15	0,3	15	0,2	100
8.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	365	8,1	2.025	27,7	555
9.	Dobit/gubitak prije oporezivanja (3.+4.-5.+6.-7.-8.)	1.988		-263		-13
10.	Porez na dobit	198		76		38
11.	Neto dobit/gubitak (9.-10.)	1.790		-339		-19

PRILOZI ZA LIZING SEKTOR

Prilog 13 - Osnovni podaci o lizing društvima s pregledom osnovnih pokazatelja lizing društava iz FBiH - 31.03.2020.

R. br.	Naziv lizing društva	Web adresa	Direktor	Datum izdavanja dozvole za rad	Broj zapos.	- 000 KM -				
						Bilan. suma	Potraž. po fin. lizingu	Neto stanje sred. datih u oper. lizing	Uk. kapital	Plasmani u periodu 1.1.-31.03.2020.
1.	MOGO d.o.o. Sarajevo	www.mogo.ba	Sanja Štefatić Jovorić	01.06.2018.	17	5.237	2.993	0	803	0
2.	PORSCHE LEASING d.o.o.	www.porscheleasing.ba	Dejan Stupar	28.05.2015.	20	121.339	79.884	36.534	4.087	17.981
3.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	www.rlbh.ba	Maja Jurčević	19.01.2010.	40	131.427	89.109	11.285	14.502	10.321
4.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	www.s-leasing.ba	Elma Hošo	11.02.2010.	24	73.884	67.441	2.953	7.600	9.226
5.	VANTAGE LEASING d.o.o Sarajevo	www.vbleasing.ba	Aleksandar Milašinović	12.01.2010.	14	3.577	498	0	3.331	0
Ukupno					115	335.464	239.925	50.772	30.323	37.528

Prilog 14 - Zbirni bilans stanja lizing društava - 31.03.2020.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2019.	Učešće %	31.03.2020.	Učešće %	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	AKTIVA					
1.	Novac i novčani ekvivalenti	5.530	1,7	6.287	1,9	114
2.	Plasmani bankama	13.572	4,2	24.019	7,2	177
3.	Potraživanja po finansijskom lizingu, neto (3a-3b-3c-3d)	241.078	74,5	239.925	71,5	100
3a)	Potraživanja po finansijskom lizingu, bruto	269.053	83,1	266.498	79,4	99
3b)	Rezerve za gubitke	2.665	0,8	2.791	0,8	105
3c)	Odgođeni prihodi po osnovu kamata	25.095	7,8	23.566	7,0	94
3d)	Odgođeni prihodi po osnovu naknada	215	0,1	216	0,1	100
4.	Potraživanja od subsidijarnih lica	2	0,0	2	0,0	100
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto (5a+5b-5c-5d)	50.371	15,6	52.182	15,5	104
5a)	Materijalna i nematerijalna imovina-vlastita sredstva	4.810	1,5	4.849	1,4	101
5b)	Materijalna i nematerijalna imovina -operativnog lizinga	65.083	20,1	66.462	19,8	102
5c)	Ispravka vrijednosti -vlastita sredstva	3.605	1,1	3.439	1,0	95
5d)	Ispravka vrijednosti-operativni lizing	15.917	4,9	15.690	4,7	99
6.	Dugoročne investicije	248	0,1	248	0,1	100
7.	Ostala aktiva (7a+7b+7c)	12.893	3,9	12.801	3,8	99
7a)	Zajmovi, neto (7a1-7a2)	5.331	1,6	5.245	1,6	98
7a1)	Zajmovi (dospjela potraž.+dospjela glavnica)	5.334	1,6	5.248	1,6	98
7a2)	Rezerve za zajmove	3	0,0	3	0,0	100
7b)	Zalihe	1.474	0,5	1.063	0,3	72
7c)	Ostala aktiva	6.088	1,9	6.493	1,9	107
	UKUPNA AKTIVA	323.694	100	335.464	100	104
	PASIVA					
8.	Obaveze po uzetim kreditima, neto	286.281	88,4	297.314	88,6	104
8a)	Obaveze po kratkoročnim kreditima	0	0,0	115.774	34,5	-
8b)	Obaveze po dugoročnim kreditima	286.526	88,5	181.779	54,2	63
8c)	Unaprijed plaćeni troškovi i naknada	245	0,1	239	0,1	98
9.	Ostale obaveze	7.936	2,5	7.827	2,4	99
	UKUPNO OBAVEZE	294.217	90,9	305.141	91,0	104
10.	Osnovni kapital	23.472	7,3	23.472	7,0	100
11.	Rezerve	7.950	2,5	5.994	1,8	75
12.	Akumulirana dobit/gubitak	-1.945	-0,6	857	0,3	-44
	UKUPNO KAPITAL	29.477	9,1	30.323	9,0	103
	UKUPNO PASIVA	323.694	100	335.464	100	104
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	21.749		23.468		108
	Novi otpis (+)	6.471		148		2
	Naplata (-)	1.039		16		2
	Trajni otpis (-)	3.713		0		0
	Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	23.468		23.600		101

Prilog 15 - Zbirni bilans uspjeha lizing društava za period 01.01.-31.03.2020.

- 000 KM -

R. br.	Opis	01.01.- 31.03.2019.	Učešće %	01.01.- 31.03.2020.	Učešće %	Indeks (7/3)
1	2	3	4	5	6	7
	Finansijski prihodi i rashodi					
1.	Prihodi od kamata	3.058	43,9	3.385	37,9	111
1a)	Kamate po finansijskom lizingu	2.632	37,8	2.934	32,8	111
1b)	Kamate na plasmane bankama	68	1,0	96	1,1	141
1c)	Naknade (za obradu lizing zahtjeva itd.)	175	2,5	218	2,5	125
1d)	Ostali prihodi po kamatama	183	2,6	137	1,5	75
2.	Rashodi po kamatama	943	14,2	1.082	13,4	115
2a)	Kamate na pozajmljena sredstva	917	13,8	1.054	13,0	115
2b)	Naknade za obradu kredita	26	0,4	28	0,4	108
2c)	Ostali rashodi po kamatama	0	0,0	0	0,0	-
3.	Neto prihodi od kamata	2.115	30,3	2.303	25,8	109
	Operativni prihodi i rashodi					
4.	Operativni prihodi	3.913	56,1	5.557	62,1	142
4a)	Naknade za izvršene usluge	1	0,0	0	0,0	0
4b)	Naknada za operativni najam	3.224	46,2	4.088	45,7	127
4c)	Prihod od prodaje lizing objekta	0	0,0	0	0,0	-
4d)	Ostali operativni prihodi	688	9,9	1.469	16,4	214
4d)1	Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	85	1,2	3	0,0	4
4d)2	Prihodi od opomena	13	0,2	4	0,0	31
4d)3	Ostalo	590	8,5	1.462	16,4	248
5.	Operativni rashodi	5.669	85,4	6.790	83,8	120
5a)	Troškovi plata i doprinosa	1.408	21,2	1.258	15,5	89
5b)	Troškovi poslovnog prostora	2.203	33,2	2.825	34,9	128
5c)	Ostali troškovi	2.058	31,0	2.707	33,4	132
6.	Troškovi rezervi za gubitke	23	0,4	223	2,8	970
7.	Dobit prije poreza	336	-	847	-	252
8.	Porez na dobit	0	0,0	0	0,0	-
9.	Neto dobit/gubitak	336	-	847	-	252

Prilog 16 - Pregled ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu - 01.01.-31.03.2020. - prema predmetu i korisniku lizinga

Prosječna NKS i EKS za ugovore finansijskog lizinga zaključene u periodu 01.01.-31.03.2020.					
R.br.	Opis	Broj ugovora	Iznos finansiranja (000 KM)	Pond. NKS %	Pond. EKS %
1	2	3	4	5	6
1.	Kratkoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	7	313	3,94	8,07
a.	Putnička vozila	3	59	3,44	6,38
b.	Vozila za obavlja.djelatnosti (terenska i putnička)	4	254	4,05	8,47
c.	Mašine i oprema	0	0	0,00	0,00
d.	Nekretnine	0	0	0,00	0,00
e.	Ostalo	0	0	0,00	0,00
1.1.	Kratkoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	7	313	3,93	8,07
a.	Pravna lica	7	313	3,93	8,07
b.	Preduzetnici	0	0	0,00	0,00
c.	Fizička lica	0	0	0,00	0,00
2.	Dugoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	583	28.600	4,18	7,25
a.	Putnička vozila	378	16.747	4,30	7,35
b.	Vozila za obavlja.djelatnosti (terenska i putnička)	179	8.366	4,16	8,03
c.	Mašine i oprema	26	3.487	3,62	4,89
d.	Nekretnine	0	0	0,00	0,00
e.	Ostalo	0	0	0,00	0,00
2.1.	Dugoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	583	28.600	4,18	7,25
a.	Pravna lica	506	25.774	4,08	6,41
b.	Preduzetnici	23	978	5,21	8,84
c.	Fizička lica	54	1.848	4,91	18,18
	Ukupno (1+2)	590	28.913	4,18	7,26

Prilog 16a - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu po periodima – prema korisniku lizinga

- % -

R.br.	Opis	31.03.2016.		31.03.2017.		31.03.2018.		31.03.2019.		31.03.2020.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Kratkoročni lizing ugovori:	3,29	7,31	5,02	7,68	5,24	9,65	8,64	17,65	3,93	8,07
1.1.	Pravna lica	3,07	4,83	5,02	7,59	5,24	9,65	2,99	5,23	3,93	8,07
1.2.	Preduzetnici	5,95	12,45	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.	Fizička lica	6,00	86,34	4,99	11,36	0,00	0,00	32,08	69,21	0,00	0,00
2.	Dugoročni lizing ugovori:	5,24	8,52	4,80	7,31	4,47	7,24	7,20	11,29	4,18	7,25
2.1.	Pravna lica	5,24	7,80	4,81	6,68	4,43	6,58	4,13	6,19	4,08	6,41
2.2.	Preduzetnici	6,56	9,12	5,99	8,41	4,99	7,06	5,05	6,84	5,21	8,84
2.3.	Fizička lica	4,82	17,63	4,41	15,53	4,97	18,44	26,15	42,82	4,91	18,18
	Ukupno	5,19	8,48	4,80	7,31	4,47	7,25	7,22	11,37	4,18	7,26

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

IZDAVAČ
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Zmaja od Bosne 47b
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel. +387 33 72 14 00
Faks +387 33 66 88 11
Web site: www.fba.ba
e-mail: agencija@fba.ba